

LOPPURAPORTTI

**Rajavesistöyhteistyön kehittäminen ja
kalakantojen kestävä käyttö**

07/2015 - 10/2016

Ulkoasiainministeriön IBA-rahoitus,

sopimus dnro 1007/327/2015

Koillis-Suomen kehittämisyritys Naturpolis Oy

ULKOASIAINMINISTERIÖN IBA-RAHOITUS

HANKKEEN LOPPURAPORTTI

Hankkeen nimi: Rajavesistöyhteistyön kehittäminen ja kalakantojen kestävä käyttö

Hankkeen toteutusaika: 07/2015 - 10/2016

Hankkeen toteuttaja: Koillis-Suomen kehittämissyhtiö Naturpolis Oy

Raportti laadittu: 29.11.2016

Yhteenvedo hankkeen keskeisistä tuloksista ja vaikuttavuudesta (1-3 kohtaa):

1. Hanke kokosi Oulangan-Pääjärven vesistöalueella yhteistyöryhmän, jossa keskeiset suomalaiset ja venäläiset toimijat saattoivat luontevasti kokoontua keskustelemaan rajan yli vaeltavan uhanalaisen taimenkannan tilasta, suojelun kehittämisestä sekä kalastuksen järjestämisestä ja valvonnasta ja suunnitella yhteisiä kehittämis- ja tutkimustoimenpiteitä.
2. Oulangan-Pääjärven yhteistyöryhmän aloitteesta ja tukemana Paanajärven kansallispuisto (ryhmän jäsen) teki Venäjän luonnonvaraministeriöön hakemuksen suojavyöhykkeensä ulottamisesta Pääjärven selälle Olangajokisuun alueelle, missä tapahtuvan taimenten laittoman verkkokalastuksen ryhmä oli tunnistanut taimenkantojen säilymistä ja elpymistä vakavimmin uhkaavaksi tekijäksi.
3. Hanke tuotti Tuulomajoen vesistöalueella tekemänsä yhteistyön, asiantuntijakontaktien ja muun tiedonhankinnan pohjalta raportit, jotka palvelevat esiselvityksinä ja tietopohjana tuleville Tuulomajoen vesistön kalataloudellisille kehittämishankkeille, erityisesti rajavesistökomission kalatalousasiantuntijoiden tärkeänä pitämälle atlantinlohen vaellusyhteyden palauttamiselle vesistön yläosiin ja lohikannan elvyttämiselle. Raporttien valmistumiseen mennessä edellisestä rajanylisestä hankeyhteistyöstä asiassa oli ehtinyt kulua 15 vuotta.

1. Hankkeen toimintaympäristön analyysi

Oulangan-Pääjärven vesistöalueella yhteistyötahojen ja sidosryhmien muodostama toimintaympäristö oli varsin suotuisa hankkeen toiminnalle: osanotto yhteistyöryhmän kokouksissa oli runsasta, vaikka niihin matkustaminen ja osallistuminen veivät useita työpäiviä. Osallistumishalukkuudesta voitaneen päätellä, että ryhmän jäsenet kokivat pystyvänsä omien verkostojensa ja keskinäisen yhteistyönsä kautta aidosti muuttamaan vesistön kalataloutta kestävämmäksi ja parantamaan rajavesistön vaellustaimenkantojen suojelun tasoa. Yhteistyö rakensi luottamusta suomalaisten ja venäläisten toimijoiden välille, kun tapaamisissa voitiin keskustella avoimesti rajan eri puolilla vallitsevista ongelmista ja puutteista, mm. Pääjärven kalastusvalvonnan riittämättömyydestä ja salakalastuskulttuurista, taimenen poikastuotannon romahtamisesta Pääjärveen laskevissa joissa ja Suomen puolella istutettujen taimenenpoikasten heikosta menestymisestä.

Tuulomajoen vesistöalueen yhteistyön kehittämistä hankaloitti se, että Venäjän federaation kalastusvirasto ei pitänyt Barentsin-Viananmeren osastonsa yhteistyötapaamisiin osallistumista tarpeellisena, vaikka kaikki muut yhteistyötahot katsoivat, että ilman sen aktiivista osallistumista yhteisen hankkeen suunnittelu on lähes mahdotonta. Tukea pyrittiin saamaan useiden eri viranomais- ja asiantuntijakontaktien kautta, mutta tuloksetta. Lisäksi Tuulomajoen vesistöalueen keskeisen toimijan tutkimuslaitos PINRO:n rahoituspohja ja toimintarooli ovat muuttuneet hiljattain siten, että sen mahdollisuus ja tarve hakea ulkopuolista (kansainvälistä) rahoitusta toiminnalleen on lakannut. PINRO on nykyisin Venäjän federaation virallinen asiantuntijalaitos ja sen toiminnan rahoitus tulee kokonaisuudessaan federaation budjetista. Niin ollen myös laitoksen toiminnasta määrätään federaation tasolla, eikä se ilmeisesti omin päin ryhtyä kumppaniksi mittavaan kansainväliseen yhteistyöhön. Kehotuksen yhteistyöhön on tullut laitoista ohjaavalta taholta. Tuulomajoen vesistön lohista hankkeen toteutusaikana löydetty UDN-ihotautitapaukset estivät lisäksi pienimuotoisenkin käytännön yhteistyön toteuttamisen Metsähallituksen, Luonnonvarakeskuksen ja PINRO:n välillä, kun lohien siirtoihin Ylä-Tuuloman padon yli ei voitu taudin leviämiskärsä vuoksi ryhtyä kesällä 2016, vaikka niihin oli täysimääräinen rahoitus ja henkilötyöpanos varattuna Metsähallituksessa ja Luonnonvarakeskuksessa.

Sekä Tuulomajoen että Oulangan-Pääjärven vesistöalueen yhteistyössä mukana olleet venäläiset toimijat olivat vahvasti sitä mieltä, että tehokkain tapa edistää suomalais-venäläistä kalatalousalan yhteistyötä olisi suomalais-venäläisen kalatalouskomission perustaminen maiden kesken, vaikutusvallaltaan rajavesistökomission tasoiseksi elimeksi. Hankkeen kuluessa kävi ilmi, että komissiotyyppinen virallinen yhteistyöelin ei tule toteutumaan. Sen sijaan rajavesistökomission suomalainen osapuoli Maa- ja metsätalousministeriö on ollut aloitteellinen maiden välisen kalatalouden alan yhteisymmärryspöytäkirjan luonnostelemisessa. Oulangan-Pääjärven vesistön yhteistyöryhmän jäsentahot toivovat, että yhteisymmärryspöytäkirjalla saataisiin ryhmän harjoittaman tapaiselle yhteistyölle valtionhallinnon hyväksyntä molemmissa maissa ja myös suora vaikutusmahdollisuus rajan yli vaeltavia kalakantoja koskeviin päätöksiin.

2. Hankkeen toteutuminen ja saavutukset

Hankkeen tavoitteet ja niiden toteutuminen

- Hankkeen tavoitteena oli Oulangan-Pääjärven ja Tuulomajoen vesistöalueilla (1) saada aikaan toimivat rajanyliset yhteistyöryhmät, jotka edistävät kestävä kalataloutta alueillaan, (2) laatia kalastushallinnosta vastaavien tahojen kanssa suunnitelmat rajan yli liikkuvien vaelluskalakantojen kestävästä hoidosta ja kalastusjärjestelyistä, (3) parantaa kestävä kalastus- ja luontomatkailun edellytyksiä em. vesistöalueilla ja (4) laatia esiselvitysraportti lohen palauttamiseen tähtäävän suomalais-venäläisen EU-hankehakemuksen pohjaksi Tuulomajoen vesistöalueelle.
- Toimivan yhteistyöryhmän aikaan saaminen onnistui Oulangan-Pääjärven vesistöalueella hyvin. Hankeaikana ryhmä kokoontui työpaja- tai seminaarimuotoisen yhteistyön merkeissä kolme kertaa. Ensimmäinen kokoontuminen järjestettiin Venäjän Pääjärvellä Niskan kylässä, toinen Kuusamossa Oulangan tutkimusasemalla 30.3.2016 ja kolmas 28.10.2016 Pääjärvellä Paanajärven kansallispuiston opastuskeskuksessa. Kolmannen kokoontumisen matka- ja järjestelykustannuksista yhteistyöryhmän jäsenorganisaatiot vastasivat kokonaan itse.
- Oulangan-Pääjärven yhteistyöryhmän itsensä tärkeimpänä pitämä kestävä kalastuksen edistämiseksi tehty toimenpide oli Paanajärven kansallispuiston Pääjärven selän suojavaikkeen laajentamisen ideointi Niskan kokouksessa käytyjen keskustelujen

pohjalta ja Paanajärven kansallispuiston hallinnon tukeminen laajentamista koskevan hakemuksen tekemisessä Venäjän luonnonvaraministeriöön kesällä 2016. Paanajärven kansallispuisto sai alkusyksystä luonnonvaraministeriöstä kehotuksen tehdä myös puiston maarajat kattava suojavyöhykeuudistushakemus, ja puisto yhdisti siihen alkuperäisen Pääjärven vyöhyke-ehdotuksensa muuttamattomana. Ryhmän kokouksessa 28.10.2016 puistonjohtaja uskoi hakemuksen esitettyjen suojavyöhykerajausten saavan luonnonvaraministeriön hyväksynnän. Yhteistyöryhmä pystyi tarjoamaan suojavyöhykehakemuksen perusteluiksi mm. jäsentensä tuottamia julkaisemattomia tutkimustuloksia, jotka kiistatta todistivat Paanajärven kansallispuiston toiminnan suojaavan taimenen lisääntymismenestyksen puiston sisällä virtaavissa joissa, ja toisaalta puiston ulkopuolisten jokien taimenkantojen olevan sukupuuton partaalla. Suomeen Olangajoen kautta lisääntymään vaeltavien taimenkantojen kannalta kansallispuiston suojavyöhykkeen ulottaminen Olangajoen suualueelle lähes 50 km² laajuiseksi olisi erittäin merkittävä askel kestävän kalastuksen suuntaan ja alkuperäisten taimenkantojen säilymisen varmistamiseksi Oulangan-Pääjärven vesistössä. Yhteistyöryhmän jäsenten kokoamien tietojen mukaan Olangajoen suualueella verkoilla Venäjän kalastuslain vastaisesti harjoitettava kalastus verottaa Suomeen pyrkiviä kutukypsiä taimenia monin verroin enemmän kuin Suomen jokialueilla harjoitettava viehekalastus. Paanajärven kansallispuiston hallinto arvioi, että puiston suojavyöhykeuudistus hyväksytään ehdotetun kaltaisena ja tulee voimaan kahden vuoden sisällä.

- Oulangan-Pääjärven vesistön yhteistyöryhmä laati ryhmätyönä julkilausuman (Liite 1), jossa se tunnisti vesistön vaellustaimenkantoja vakavimmin uhkaavat tekijät ja esitti parhaaksi katsomansa keinovalikoiman ongelmien lievittämiseksi. Ryhmä myös ryhtyi ratkaisuehdotustensa toimeenpanoon kaikilla jäsentensä vaikutusvallan ja toimintamahdollisuuksien mahdollistamilla tavoilla. Julkilausumaa voidaan pitää hankesuunnitelmassa tarkoitettuna suunnitelmana vaelluskalakantojen kestävästä hoidosta ja kalastusjärjestelyistä.
- Tuulomajoen vesistössä hankkeen tavoitteeksi asetettu toimiva yhteistyöryhmä ei toteutunut, johtuen toimintaympäristön ongelmallisuudesta. IBA-yhteistyökokouksiin osallistuneet PINRO:n tutkijat, kuten myös Murmanrybvodin edustajat, pitivät myös rajavesistökomission taholta tulevaa selvää yhteistyökehotusta/suostumusta välttämättömänä, ennen kuin yhteistä hanketta lohien vaellusyhteyden palauttamiseksi Tuulomajoen vesistöön on mahdollista alkaa virallisesti suunnitella. Ennen vaellusyhteyden palauttamista ja lohikannan elvyttämistä Tuulomajoen vesistöalueella ei ole rajan yli liikkuvia vaelluskalakantoja - Nuortijärveen Suomesta syönnöstämään vaeltavia taimenia lukuun ottamatta – ja siksi niiden kestävän hoidon ja kalastusjärjestelyjen mittava suunnittelu ei ollut tarkoituksenmukaista. Nuortijärveen eli Ylä-Tuuloman tekoaltaaseen Suomesta vaeltavien taimenkantojen hoitoa ja kalastusta käsitellään kuitenkin lyhyesti hankkeen laatimassa raportissa ”*Tuulomajoen vesistön kalastussäännöt ja kalastusjärjestelyt Venäjällä ja Suomessa*” (Liite 2).
- Hanke paransi kestävän luonto- ja kalastusmatkailun edellytyksiä merkittävällä tavalla Oulangan-Pääjärven vesistöalueella tukemalla Paanajärven kansallispuistoa sen luonnonvaraministeriölle tekemässä hakemuksessa saada rajan yli vaeltavien taimenkantojen tärkein syönnösalue Pääjärvestä osaksi suojavyöhykettään ja kalastuksenvalvontansa alaisuuteen. Tuulomajoen vesistöalueella hanke paransi kestävän kalastusmatkailun edellytyksiä välittämällä raportissa ”*Tuulomajoen vesistön kalastussäännöt ja kalastusjärjestelyt Venäjällä ja Suomessa*” rajan yli tietoa naapurimaassa käytössä olevista keinoista kalastuksen säätelyssä ja kalastuksen valvonnassa.
- Hanke paransi kauaskantoisella tavalla kestävän kalastusmatkailun edellytyksiä Venäjän Pääjärvellä nostamalla esiin Pääjärven pohjoisosissa ammattimaisessa mittakaavassa

harjoitetun laittoman verkkokalastuksen, ja kiinnittämällä Niskan työpajassa huomiota samoille vesialueille vireillä oleviin ammattikalastusaluehakemuksiin. Ryhmän jäseneksi hankkeen toteuttamisaikana tulleen, Venäjän federaation kalastushallinnon virallinen neuvonantajalaitoksen GosNIOH:n vaikutuksesta vireillä olleet kalastusaluehakemukset raukesivat tai hylättiin. Ammattikalastusoikeuksien myöntäminen kyseisille Oulanganjoen edustalla sijaitseville alueille olisi mitä todennäköisimmin estänyt Paanajärven kansallispuistoa hakemasta suojavyöhykkeensä ulottamista niiden alueella, ja johtanut taimenten syönnöspopulaation entistäkin pahempaan ylikalastukseen tilanteessa, jossa ammattikalastajien saalismääriin ei käytännössä kohdistu mitään valvontaa kalastajien itse laatimia saaliskirjauksia lukuun ottamatta. Venäjän kalastuslakia noudattavienkin apaa-ajankalastajien taimenkannoille aiheuttama kuolleisuus Pääjärvellä on moninkertainen Suomen puolen vapaa-ajankalastajien aiheuttamaan kalastuskuolleisuuteen verrattuna, eikä taimenten kalastuskuolleisuus Pääjärven voisi mitenkään olla kestäväällä pohjalla, jos myös ammattikalastajat olisivat voineet ryhtyä luvallisesti harjoittamaan verkkopyyntiä alueella, jonne kutuvaellukselle valmistautuvat taimenet kerääntyvät.

- Tuulomajoen vesistöalueella kohdatuista yhteistyötä estäneistä ongelmista huolimatta voidaan arvioida, että hanke on molemmilla vesistöalueilla onnistunut ylläpitämään ja luomaan sellaisia kalatalousalan toimijoiden välisiä kontakteja ja tiedonvaihokulttuuria, joiden varassa rajavesistöyhteistyötä on mahdollista jatkaa paremmista lähtökohdista vuonna 2017 kuin siinä tapauksessa, että hanketta ei olisi toteutettu. Oulangan-Pääjärven vesistöalueen toimijoiden kesken on olemassa täydet valmiudet vartenotettavan hankehakemuksen tekemiseksi Karelia CBC-ohjelmaan, jos Venäjä allekirjoittaa ohjelman rahoitussopimuksen. Yhteistyössä aktiivisesti mukana olevien tahojen määrä lisääntyi hankkeen kuluessa; tärkeimpiä mukaan tulleita uusia tahoja ovat tutkimuslaitos GosNIOH:n ja Murmanrybvod, joilla molemmilla on federaation virallisen neuvon- ja lausunnonantajan rooli Karjalan kalatalouteen liittyvissä asioissa.

Hankkeessa suoritettut toimenpiteet ja käytetyt resurssit

- Hankevaroilla järjestettiin kolme rajanylitystä yhteistyökokousta/työpajaa, yksi Tuulomajoen vesistöalueella ja kaksi Oulangan-Pääjärven vesistöalueella. Kokousten välittömiin (matkakulut, tulkkaus yms.) ja välillisiin (mm. hanketoteuttajan työpanos) kustannuksiin kului arviolta kolmasosa hankkeen kokonaiskustannuksista.
- Hanke tuotti sopimuksen mukaisesti selvitysraportit *Tuulomajoen vesistön kalastussäännöt ja kalastusjärjestelyt Venäjällä ja Suomessa* ja *Atlantinlohen vaellusyhteyden palauttaminen Tuulomajoen vesistöön - Rajanylityksen yhteistyön lähtökohdat Kolarctic CBC 2014–2020 ohjelmakauden kynnyksellä* (Liite 3). Raportit laadittiin suomeksi ja käännettiin venäjäksi. Hanke laati raporteille maa- ja metsätalousministeriön käyttöön jakelulistan, jonka tarkoitus oli edistää raporttien vaikuttavuutta ja hyödyntämistä tulevassa rajanylityksessä kalatalousalan yhteistyössä.

Poikkeamat hankkeen toteutussuunnitelmasta ja syyt niihin

- Hankkeessa ei saatu organisoitua Tuulomajoen vesistöalueelle aktiivista, yhteistyöryhmätoimintaa. Syitä siihen selostetaan yksityiskohtaisesti raportin kohdissa 1 ja 2. Tuulomajoen vesistön hanketoimenpiteisiin käyttämättä jääneet resurssit siirrettiin hankesuunnitelman ja -sopimuksen muutoksella käytettäväksi Oulangan-Pääjärven vesistön yhteistyöryhmän tarpeelliseksi katsomaan taimenkantojen suomenäytekeräilyä. Suomenäytekeräilyä käyttötarkoitus on kuvattu alla.

Hankkeen konkreettiset tulokset ja niiden hyödyntäminen

- Hankkeen konkreettisina tuotoksina oli kaksi kaksikielistä selvitysraporttia, useita kokousmuistioita, lukuisia seminaariesitelmiä sekä Pääjärveen Venäjän puolella laskevista joista kerätty 670 taimenyksilöstä peräisin oleva tieteellinen suomunäytekokoelma (Liite 4).
- Maa- ja metsätalousministeriö toimitti Tuulomajoen vesistöä koskevat selvitysraportit hankkeen laatimaa jakelulistaa hyödyksi käyttäen tiedoksi yhteensä ainakin 55 sellaiselle henkilölle Suomessa ja Venäjällä, joiden työnkuvaan/vastuulle olennaisesti kuuluu kalataloudellisen tai muun rajanylisen yhteistyön hoitaminen ja edistäminen.
- Hankkeen laatimia ja käännettämiä Oulangan-Pääjärven yhteistyöryhmän muistioita ja julkilausumaa käytettiin hyödyksi Paanajärven kansallispuiston Venäjän luonnonvaraministeriölle tekemän suojavyöhykehakemuksen perusteluina. Ne ovat myös pohjana, ohjeina ja viitemateriaalina yhteistyöryhmän tulevalle toiminnalle.
- Hankkeen aloitteesta ja rahoituksella kerätty 11 Pääjärveen Venäjän puolelta laskevaa jokea ja Pääjärven syönnöspopulaation kattava suomunäytekokoelma yhdistetään Luonnonvarakeskuksen 1990-luvulla Venäjän puolelta keräämään vastaavaan aineistoon. Aineistojen geenimarkkeritutkimukselle haetaan rahoitus. Geenimarkkerituloksista selviää ensinnäkin, mikä on Suomessa ja Venäjällä lisääntyvien taimenkantojen suhteellinen osuus Pääjärven syönnöspopulaatiossa, ja ovatko osuudet muuttuneet viimeisen 20 vuoden aikana. Tieto on tärkeä mm. siksi, että Venäjän kalastuslainsäädäntö ei mahdollista ammattikalastuslupien myöntämistä rajan yli vaeltaville kalakannoille: jos voidaan osoittaa, että merkittävä osuus Pääjärven taimenista on Suomesta sinne vaeltaneita, ovat taimenkannat turvassa ammattikalastuksen aiheuttamilta paineilta ja niitä hyödyntävällä kalastusmatkailutoiminnalla on paremmat kehittymisen ja kestävyysedellytykset. Toiseksi, geenimarkkeritulokset mahdollistavat eri jokien taimenkantojen suhteellisten osuuksien vertailun 1990- ja 2010-lukujen syönnöspopulaatioiden kesken ja osoittavat, mikä on ollut kunkin joen taimenkannan kehityssuunta viimeisten 20 vuoden aikana. Tieto mahdollistaa rajallisilla resursseilla toteutettavien suojelu- ja elvytystoimien – mm. siirrettävässä konttihautomossa tuotettavan mätirasiaistutusmateriaalin tuottamisen, jota Oulangan-Pääjärven yhteistyöryhmä julkilausumassaan suosittelee –juuri niiden jokien varrella, joiden lisääntymispopulaatiot ovat raskaimmin kärsineet jokisuilla tapahtuvan laittomasta verkkokalastuksesta.
- Hanke sai Oulangan-Pääjärven yhteistyöryhmään mukaan venäläisiä yrityksiä, joiden kanssa yhteistyössä julkishallinnon toimijoiden (Metsähallitus, Karelrybvod, Paanajärven kansallispuisto) on luontevaa ryhtyä laatimaan hankehakemus Karelia CBC –ohjelmaan teemahakuun ”Kasvava rajanylittävä yritys-yhteistyö”. Hanke myös järjesti venäläisille yrittäjille tutustumiskäyntejä useisiin kala-alan yrityksiin Kuusamossa, ja konkreettinen kaupallinen yhteistyö hankerahoituksesta riippumatta - joka vieläpä parantaa uhanalaisten taimenkantojen suojelun tasoa ja liiketoiminnan kannattavuutta molemmilla puolin rajaa - on hyvinkin mahdollista lähitulevaisuudessa.

Hankkeen synergiat muun alueellisen yhteistyön kanssa (alueneuvosto, pohjoinen ulottuvuus jne.)

- Hankkeen tavoitteet olivat pitkälti yhteneväiset suomalais-venäläisen rajavesistökomission tavoitteiden kanssa. Hankkeen tapa vaikuttaa vesistöjen ja yhteisten luonnonvarojen tilaan kuitenkin poikkesi rajavesistökomission työtavoista olennaisesti siinä, että hankkeessa tehtiin rajan yli yhteistyötä hyvin joustavalla ja epämuodollisella tavalla, ja yhteistyöhön osallistuvien tahojen omat (asiantuntija)näkemykset, kokemukset, tiedot ja tiedon tarpeet olivat toiminnan lähtökohtina.

3. Vaikuttavuuden arviointi

- Jäämereen laskevien vesien lohikantojen elinvoimaisuuden katsotaan Suomen arktisessa strategiassa edellyttävän tehokasta kalastuksen hallinnointia. Hanke paransi kalastuksen tehokkaan hallinnoinnin ja suomalaisten ja venäläisten kalastushallintoelinten yhteisymmärryksen edellytyksiä laatimalla kaksikielisen raportin rajan eri puolilla vallitsevista kalastussäännöistä, kalastusjärjestelyistä ja kalastuksenvalvonnan käytännöistä, ja esitti edellämainittuja koskien myös kehittämis ehdotuksia. Raporttia jaettiin laajasti tiedoksi suomalaisille ja venäläisille kalastushallintoviranomaisille. Hanke tuki Suomen arktista strategiaa myös organisoimalla suomalaisten ja venäläisten toimijoiden kesken sellaista yhteistyötä, joka edistää luonnon kalakantojen, erityisesti taimenkantojen, säilymistä ja vahvistumista Oulangan-Pääjärven vesistöalueella.
- Hankkeen toiminta ja tuotokset edistivät myös Barents-Euro-arktisen neuvoston ja hallituksen Venäjä-toimintaohjelma tavoitteita. Neuvosto mainitsee Tuulomajoen vesistön tärkeänä yhteistyökohteena. Hallituksen Venäjä-toimintaohjelman tavoitteita puolestaan ovat luonnon monimuotoisuuden suojelu ja vuoropuhelun käyminen Venäjän kanssa luonnonvarojen kestävästä käytöstä. Hanke kävi vilkasta ruohonjuuritason vuoropuhelua venäläisten toimijoiden kanssa luonnonvarojen kestävä käytön edistämisen keinoista ja pahimmista kestävyysvajetta aiheuttavista tekijöistä Oulangan-Pääjärven vesistön vaellustaimenkannoille. Vuoropuhelulla saatiin venäläiset toimijat ryhtymään toimenpiteisiin yhteisten luonnonvarojen paremmaksi suojaamiseksi kestävämmältä käytöltä. Samalla hanke edisti siis myös Suomen kansallista etua, kun venäläisten toteuttamien toimien seurauksena Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun taso paranee, ja kalastusmatkailun kannalta erityisen arvokkailla Oulangan-Pääjärven vesistön luontaisilla vaellustaimenkannoilla on paremmat mahdollisuudet säilyä sellaisessa kunnossa, että niiden vetovoimaan perustuva kalastusmatkailutoiminta ja kalastuskulttuuri voivat säilyä myös Suomessa.
- Hankkeella parannettiin sekä Tuulomajoen että Oulangan-Pääjärven vesistön toimijoiden valmiutta hakea vesistöissään tärkeinä pitämille kehittämiskohteille kansainvälistä EU-rahoitusta. Osoituksena tästä on etenkin Oulangan-Pääjärven yhteistyöryhmän toiminta, joka on jatkunut IBA-hankerahoituksen käyttömahdollisuuden loppumisen jälkeenkin ja jonka tavoitteena on laatia mikrohankehakemus ja varsinainen hankehakemus Karelia CBC –ohjelman teemaan Kasvava rajanylittävä yritys yhteistyö. Yhteiseen hankesuunnitteluun ryhtymisestä sovittiin Paanajärven kansallispuiston isännöimässä yhteistyöryhmän kokouksessa 28.10.2016, ja samalla sovittiin ryhmän seuraavan kokoontumisen tapahtuvan Kuusamossa maaliskuussa 2017.
- IBA-rahoituksesta saatu taloudellinen tuki Oulangan-Pääjärven yhteistyöryhmän kokousten järjestämiskustannuksiin ja osallistujien matkakulujen osittaiseen peittämiseen oli ryhmän toiminnan vauhtiin saamisen kannalta erittäin tärkeää. Ryhmän aktiivisen jatkotoiminnan varmistamisen kannalta olisi suositeltavaa, että yhdellä ryhmän jäsenorganisaatioista olisi esimerkiksi tietyn määräajan ajan päävastuu ryhmän toiminnan käytännön järjestelyistä sekä sisäisestä ja ulospäin suuntautuvasta tiedottamisesta, ja että sillä olisi käytävissään esimerkiksi maa- ja metsätalousministeriön tarkoitukseen myöntämä määräraha tai avustus. Tästä IBA-hankkeesta saatujen kokemusten perusteella riittävä vuosittainen henkilötyö- ja hankintakustannukset kattava rahoitus olisi n. 10 000 euroa. Epäilemättä yhteistyömäärärahalla voitaisiin edistää myös Tuulomajoen rajanylittä kalatalousyhteistyötä Tuulomajoen vesistössä.

4. Talousraportti

- Maa- ja metsätalousministeriölle oli myönnetty hankkeen toteuttamiseksi ulkoministeriön IBA- rahoitusta 57 660 euroa (ilman arvonlisäveroa). Hankkeen koko rahoitus tuli IBA-varoista. Maa- ja metsätalousministeriö tilasi hankkeen toteuttamisen Naturpolis Oy:ltä. MM:n ja Naturpolis Oyn välisessä sopimuksessa toteuttamisen enimmäiskustannuksiksi määriteltiin 57 660 euroa. Hankkeen toteutuneet kustannukset olivat 56 304,93 euroa (ilman arvonlisäveroa) eli 97,65 % sopimuksen mukaisista enimmäiskustannuksista.
- Hanksuunnitelmaan tehtiin toukokuussa 2016 Naturpolis Oy:n pyynnöstä muutos, jonka yhteydessä henkilöstökuluihin varattua rahoitusta siirrettiin 7500 euroa tutkimusasiantuntijapalveluiden ostamiseen.
- Taulukkomuotoisessa talousraportissa (Liite 5) hankkeen toteutuneita kustannuksia verrataan sekä kesäkuussa 2016 sopimusmuutoksella voimaan tulleeseen muutettuun kustannusarvioon että alkuperäiseen hyväksyttyyn kustannusarvioon.
- Talousraportissa esitetään 13.7.2015 – 30.10.2016 välisenä aikana syntyneiden kustannusten lisäksi hankkeen tilintarkastuskulut. Tilintarkastajan lasku (päiväys 23.11.2016) on raportin liitteenä (Liite 6).
- Raportin liitteenä (Liite 7) on hankkeen tilintarkastuskertomus. Tilintarkastuksen toimitti KPMG Oy.

LIITTEET

Liite 1	Oulangan-Pääjärven yhteistyöryhmän suositukset
Liite 2	Tuulomajoen vesistön kalastussäännöt ja kalastusjärjestelyt Venäjällä ja Suomessa, raportti
Liite 3	Atlantinlohen vaellusyhteyden palauttaminen Tuulomajoen vesistöön - Rajanylisen yhteistyön lähtökohdat Kolarctic CBC 2014–2020 ohjelmakauden kynnyksellä, raportti
Liite 4	Luettelo ja tietoja taimenyksilöistä, joista suomunäytekokoelma kerättiin
Liite 5	Hankkeen talousraportti
Liite 6	Tilintarkastajan lasku
Liite 7	Tilintarkastajan lausunto

Oulangan-Pääjärven rajanylisen taimenyhteistyöryhmän workshop

Niskan kylä, Pääjärvi, 17.–19. elokuuta 2015

JOHTOPÄÄTÖKSET JA SUOSITUKSET YLEMMILLE TAHOILLE

Oulangan-Pääjärven rajanylinen taimenyhteistyöryhmä on Karelia CBC ohjelmassa toteutetun yhteishankkeen "Saving our joint treasure: sustainable trout fisheries for the transborder Oulanka river system" aloitteesta vuonna 2015 käynnistetty työryhmä, johon osallistuu lukuisia venäläisiä ja suomalaisia organisaatioita (Liite 1). Yhteistyöryhmän tavoitteena on löytää keinot yhteisen, ainutlaatuisen arvokkaan taimenkantamme elinvoimaisuuden palauttamiseksi ja myötävaikuttaa niiden toimeenpanon hyväksi.

Niskan tapaamisessa käytyjen keskustelujen ja tiedonvaihdon pohjalta yhteistyöryhmä haluaa tuoda Oulangan-Pääjärven vesistön taimenkantojen hyvinvoinnista ja kalastushallinnosta vastaaville tahoille sekä maidemme rajavesistöjen kalatalousyhteistyön järjestämistä suunnitteleville osapuolille tiedoksi seuraavat huomionsa, johtopäätöksensä ja suosituksensa:

MAIDEMME VÄLISEN KALATALOUSYHTEISTYÖN KEHITTÄMINEN RAJAVESISTÖISSÄ

Yhteistyöryhmän mielestä rajavesistöjen kalatalousyhteistyötä ja rajanylisten kalakantojen hoitoa koskevan erityissopimuksen solmiminen Suomen ja Venäjän valtioiden kesken ja sen täytäntöönpanosta vastaavan komission perustaminen olisi erittäin tärkeä askel kohti yhteisten kalakantojemme hyvinvoinnin turvaamiseksi. Valtioiden välisen erityissopimuksen nojalla tehdyt päätökset menisivät kansallisen lainsäädännön edelle ja mahdollistaisivat riittävän tehokkaihin toimenpiteisiin ryhtymisen myös Oulangan-Pääjärven vesistössä.

Oulangan-Pääjärven vesistössä todella tarvitaan nopeita ja tehokkaita toimenpiteitä: Suomen puoleisilla jokialueilla lisääntyvä ja Venäjän Pääjärveen syönnökselle laskeutuva alkuperäinen taimenkanta on nykyisin noin 500 kutunaaraan varassa. Rajan yli vaeltavan taimenkannan lisääntymispopulaation koko arvioitiin suomalais-venäläisenä yhteistyönä ensi kerran vuosina 1989–1994 ja viimeksi 2013–2014 Karelia ENPI CBC – hankkeessa. Lisääntymispopulaation koko on pienentynyt kahdessa vuosikymmenessä 30 %.

Nousutaimenten tutkimus- ja merkintäpyynti Paanajärven kansallispuistossa kesällä 2014 ja sen jälkeinen radiolähetinseuranta osoittivat, että Pääjärvestä Olangajokeen kutuvaellukselle nousevista taimenista 86 % vaeltaa Suomen puoleisille jokialueille saakka. Yhteistyöryhmän johtopäätös on, että Pääjärvestä Olangajokeen nousevaa taimenkantaa on pidettävä rajanylisenä kalakantana, ja että sen suojelutoimia ja kalastusjärjestelyitä koskevat päätökset on pyrittävä mahdollisimman pian saamaan valtioiden välisen sopimuksen alaiseksi.

TAIMENTEN KALASTUSKUOLEVUUTTA ON VÄHENNETTÄVÄ PÄÄJÄRVESSÄ: EHDOTUKSEMME KEINOIKSI

Yhteistyöryhmän näkemys on, että merkittävin uhkatekijä rajanylisen taimenkannan säilymiselle ja syy sen viimeaikaiselle taantumiselle on liian suuri kalastuskuolevuus – erityisesti Pääjärven pohjoisosassa ammattimaisessa mittakaavassa ja laittomilla menetelmillä jopa rauhoitusaikaan harjoitetusta kalastuksesta johtuva kuolevuus. Laittoman pyynnin taustatekijänä on osaltaan heikko taloussuhdanne, mutta sitä harjoittavat yksityishenkilöt hävittävät tulevien sukupolvien luonnonvarapääoman tavoitellessaan lyhytnäköisesti omaa taloudellista etuaan.

Sääntöjen vastainen kalastus on yhteistyöryhmän käsityksen mukaan vakava ongelma myös niiden Pääjärveen laskevien jokien suualueilla, joiden taimenkannat eivät vaella rajan yli. Taimenen poikastiheyksien seurannat Tavajoessa ja Karmankajoessa osoittavat, että useina viime vuosina poikastuotanto on ollut näissä joissa olematonta, ja joinakin vuosina edellisvuoden mädistä kuoriutuneita taimenenpoikasia ei ole löydetty lainkaan.

Pääjärven alueen kalastuksenvalvontaa hoitava Venäjän Federaation kalatalousviraston kalastuksen valvonnan, tarkastuksen ja suojelun Karjalan Tasavallan osasto tekee parhaansa, mutta yhteistyöryhmä toteaa sen käytettävissä olevien henkilöstövoimavarojen olevan riittämättömiä laittoman kalastuksen tehokkaaseen hillitsemiseen Pääjärvellä.

Paanajärven kansallispuiston alueella kalastus on tarkasti valvottua ja säännöstellä, ja puisto valistaa vieraitaan puiston halki vaeltavan taimenkannan arvosta ja uhanalaisesta tilasta. Säännölliset poikastiheystutkimukset Paanajärveen Venäjän puolelta laskevissa joissa osoittavat, että taimenkannat ovat pysyneet elinvoimaisina ja luonnontilaisina niissä joissa, jotka ovat täysin kansallispuiston suojassa.

Rajanylisen taimenkannan salakalastusongelman ratkaisuksi yhteistyöryhmä ehdottaa Paanajärven kansallispuiston Olangansuun suojavyöhykkeen laajentamista siten, että sen raja kulkee Kalliniemen itäkärjestä Karanganiemen itäkärkeen (Liite 2: Kuva 1, vihreä alue). Suojavyöhykkeelle olisi asetettava kalastusrauhottelu, jonka noudattamista Paanajärven kansallispuisto voisi valvoa. Rauhoituksesta hyötyisivät erityisesti Olangajokeen nousuun valmistautuessaan alueelle kerääntyvät rajanyliseen taimenkantaan kuuluvat taimenet, joihin nykyisin kohdistuu tällä alueella suuri laiton kalastuspaine. Uudistuksen yhteydessä Paanajärven kansallispuistolle tulisi ohjata lisäresursseja, joita se tarvitsee näin laajan vesialueen valvontaa varten.

Taimenten rauhoittaminen kalastukselta suosituksemme mukaisesti laajennetulla Paanajärven kansallispuiston suojavyöhykkeellä ei mielestämme kohtuuttomasti hankaloittaisi taimenen viehekalastusta ja muiden kalalajien kotitarvekalastusta Pääjärven pohjoisosissa. Koska suojavyöhyke turvaisi taimenten pääsyn kutuvaellukselle nykyistä runsaslukuisempaan, jokien poikastuotanto elpyisi ja sitä kautta myös suojavyöhykkeen ulkopuolisille alueille vaeltaisi nykyistä enemmän taimenia syönnökselle ja niistä tulisi entistä houkuttelevampia kalastuspaikkoja.

Pääjärven pohjoisosaan on vuonna 2015 rajattu neljä uutta ammattikalastukseen tarkoitettua aluetta, joiden pinta-ala on yhteensä 1202,3 ha (Liite 2: Kuva 2). Yhteistyöryhmän näkemys on, että nämä kalastusalueet on lakkautettava, eikä Pääjärven pohjoisosaan, johon kerääntyy avovesiaikana rajanylisen taimenkannan sukukypsiä vuosiluokkia valmistautumaan kutunousuun, tule jatkossa perustaa lainkaan ammattikalastusalueita.

Lisäksi yhteistyöryhmä suosittelee, että Pääjärven pohjoisosan kalastuksenvalvontaa tuetaan mahdollisimman pian Venäjän sisäministeriön OMON-erikoisjoukkojen tehovalvontaiskuilla, joista on hyviä kokemuksia kalastuksenvalvonnassa esimerkiksi Laatokalla.

TAIMENEN VAPAA-AJANKALASTUKSEN KESTÄVYYS JA KEHITTÄMISTARPEET

Yhteistyöryhmän asiantuntijoiden arvion mukaan urheilukalastajien Pääjärvellä kalastussäännön puitteissa harjoittama vetouistelu ja toisaalta jokialueilla (Suomessa ja Paanajärven kansallispuistossa) harjoitettu viehekalastus eivät nykyisellä tasollaan muodosta rajanyliselle taimenkannalle kestäväntä rasitetta, jos muuta kalastuskuolleisuutta ei niiden lisäksi olisi. Jokialueilla kalastetaan kattavien saaliskyselyjen

perusteella hieman alle 30 % kudulle pyrkivistä taimenista. Niistä 80 % saadaan Suomen jokialueilla ja 20 % Paanajärven kansallispuistossa. Yhteistyöryhmän käsityksen mukaan Pääjärven syönnöstävien taimenkantojen urheilukalastuksen kestävyys pidemmällä aikavälillä kuitenkin edellyttää, että siihen sovelletaan kalastuslupajärjestelmää. Lupajärjestelmän piirissä olevaa taimenenkalastusta olisi nykyistä helpompi valvoa sekä ohjata ja säännöstellä tarvittaessa. Jokin paikallinen, voittoa tavoittelematon toimija/organisaatio tulisi valtuuttaa hoitamaan kalastuslupien välittämisen kalastajille, pitämään kirjaa luvanostajien saalismääristä ja varmistamaan että kalastajat tuntevat voimassa olevat kalastussäännöt. Lupamyynnistä saatavat tulot tulisi käyttää järjestelmän ylläpitokuluihin sekä Pääjärven laskevien jokien taimenkantojen tukemiseen kalanviljelylaitoksessa ja/tai mätirasiamenetelmällä kasvatetuilla poikasilla. Lupajärjestelmän tulisi kuitenkin olla sellainen, että se säilyttäisi paikallisilla asukkailla vapaan oikeuden kotitarvekalastukseen voimassa olevan kalastussäännön puitteissa. Lupajärjestelmän ja voimassa olevan kalastussäännön puitteissa tapahtuva taimenen vapaa-ajankalastus voitaisiin mielestämme turvallisesti sallia kaikissa muissa Pääjärven osissa, jos kuvassa 1 esitetty alue rauhoitettaisiin kokonaan kalastukselta.

KALASTUSSÄÄNTÖJEN KEHITTÄMISTARPEET/HARMONISOINTI

Yhteistyöryhmän näkemyksen mukaan nykyiset kalastussäännöt rajan molemmin puolin ovat varsin tiukkoja ja periaatteessa hyvin rajavesistön taimenkantojen hyvinvointia tukevia. Ongelmana ovat sääntöjä noudattamattomat kalastajat ja kalastuksenvalvonnan voimavarojen rajallisuus.

Kalastussäännöistä tärkein taimenkannan lisääntymismenestyksen kannalta on alamitta. Alamitan (60 cm) noudattamisessa ja tuntemuksessa on erityisesti Pääjärvellä kalastavien matkailijoiden parissa puutteita. Nykyinen Venäjän kalastussäännön mukainen mittaamistapa - kuonon kärjestä pyrstöevän juureen - ei ole helpoin mahdollinen kalastajan ymmärtää. Yhteistyöryhmä suosittelee, että koko Oulankajoen vesistössä otettaisiin käyttöön ns. kokonaismitta, jossa kala mitataan kuonon kärjestä yhteen puristetun pyrstöevän kärkeen. Lisäksi olisi syytä asettaa taimenelle ylämitta 75 cm, jotta kudulle nousevien kalojen joukkoon saataisiin nykyistä enemmän suuria, paljon mätä tuottavia yksilöitä parantamaan poikastuotantoa.

TAIMENKANNAN ELVYTTÄMINEN ISTUTUKSILLA EI OLE ONNISTUNUT: SYYT TUNNISTETTAVA JA MENETELMIÄ KEHITETTÄVÄ

Suomalaiset vesialueiden omistajat ovat pitkäjänteisesti pyrkineet vahvistamaan rajan yli vaeltavaa taimenkantaa poikasistutusten avulla. Suomen Kuusinki- Kitka- ja Oulankajokeen istutetaan vuosittain kymmeniä tuhansia taimenenpoikasia, jotka on kasvatettu näiden jokien omista emokaloista Käylän kalanviljelylaitoksessa ja merkitty leikkaamalla rasvaevä. Olangajoella v. 2014 toteutettu tutkimuspyynti kuitenkin paljasti, että vain hyvin harva istutuspoikanen selviytyy hengissä kutuikäiseksi saakka. Yhteistyöryhmä sai kuulla, että vuonna 2014 Olangajokeen nousseesta kutupopulaatiosta 2,8 % oli istutusalkuperää. Yksivuotiaan istutuspoikasen selviytyminen hengissä sukukypsyyksikään asti on noin kymmenen kertaa harvinaisempaa kuin yksivuotiaan luonnonpoikasen.

Suomen vesialueiden omistajat eli osakaskunnat käyttävät istutuksiin merkittävän osan lupamyyntituloistaan joka vuosi ja ovat pettyneitä laihoihin tuloksiin: yhden lisääntymiskäisen taimenen tuottaminen kasvattamalla maksaa peräti 150 – 300 euroa. Yhteistyöryhmässä mukana olevat osakaskunnat pitävät tärkeänä, että syy heikkoihin tuloksiin selvitetäisiin ja korjattaisiin. Yhteistyöryhmän mielestä on syytä panna vireille rajan ylittävä yhteishanke, jossa istutuspoikasten suuren kuolevuuden syyt selvitetään istuttamalla Suomen puolen jokiin erät Carlin-kalamerkillä merkittyjä 3-vuotiaita poikasia ja seuraamalla niiden selviytymistä smolttivaiheessa Suomen jokialueilla ja syönnösvaiheessa Pääjärvellä.

Samalla tulisi perustaa Pääjärven taajamaan merkkien vastaanotto- ja merkkipalautuspalkkioiden lunastuspiste ja toteuttaa kampanja, joka kannustaa Pääjärven kalastajia merkkien palauttamiseen.

Yhteistyöryhmä myös suosittelee, että Venäjän puolella alettaisiin tutkia/kokeilla mätirasiakasvatuksen soveltuvuutta Tava-, Karmanka- ja Nurisjoen ja mahdollisesti myös muiden Pääjärven jokien taimenkantojen erittäin heikossa tilassa olevan poikastuotannon tukemiseen. Paras asiantuntemus mätirasiamenetelmän soveltamiseksi Karjalan alueella löytyy Venäjän Tiedeakatemian Karjalan tiedekeskuksen Biologian instituutista.

Me, Oulangan-Pääjärven vesistön rajanylisen taimenyhteistyöryhmän workshopin osanottajat toivomme, että organisaationne antaisi konkreettisen tukensa pysyvän rajanylisen työryhmän toiminnalle ja esittämillemme toimenpiteille. Oulangan-Pääjärven taimenkantojen hyödyntäminen kestävästi luo mahdollisuudet tuottoisalle kalastusmatkailuelinkeinotoiminnalle ja paikallisen väestön paremmalle toimeentulolle rajan kummallakin puolella.

Allekirjoittajat:

Aleksandra Vladimirovna Barsova	GosNIORH, Karjalan toimipaikka, johtaja
Aleksandr Vladimirovitš Bižon	Paanajärven kansallispuisto, johtaja
Valerian Rodionovitš Kundozerov	Louhen piiri ja Kuusamon kaupunki
Dmitri Sergejevitš Lipatov	Karjalan Tasavallan kalavesihallinto ”Karelribvod”
Vladimir Mihailovitš Loskutov	Venäjän Federaation kalatalousviraston kalastuksen valvonnan, tarkastuksen ja suojelun Karjalan Tasavallan osasto, valtion ylempi kalastusasioiden tarkastaja
Anatoli Aleksandrovitš Lukin	GosNIORH, johtaja
Svjatoslav Je. Maslov	GosNIORH, väestönsuojelupäällikkö
Ilja Nikititš Oništšenko	Karjalan tasavallan maa- kala- ja metsästystalousministeriö, johtava kalatalousasiantuntija
Vjatcheslav Anatoljevitš Širokov	SevNIIRH, v.t. johtaja
Igor Lvovitš Štšurov	SevNIIRH, lohikalalaboratorion johtaja
Aleksandr Davidovitš Pozin	OOO Mariprodukt, toimitusjohtaja
Viktor Petrovitš Lemešev	Baza Niska, toimitusjohtaja
Jari Hentilä	Naturpolis Oy, toimitusjohtaja
Ari Huusko	Luonnonvarakeskus, erikoistutkija
Markku Kaukoranta	Luonnonvarakeskus, erikoistutkija
Jari Käkilehto	Vuotungin osakaskunta, varapuheenjohtaja
Sauli Leinonen	Vuotungin osakaskunta, sihteeri
Mika Mankinen	Kuusamon kaupunki, yhdyskuntajohtaja
Raisa Nikula	Naturpolis Oy, projektipäällikkö
Tenho Ronkainen	Kuusamon yhteisten vesien osakaskunta, puheenjohtaja
Kari Sarajärvi	Metsähallitus, kalastusasioiden suunnittelija
Heikki Tahkola	Kuusamon yhteisten vesien osakaskunta, sihteeri

LIITE 1.

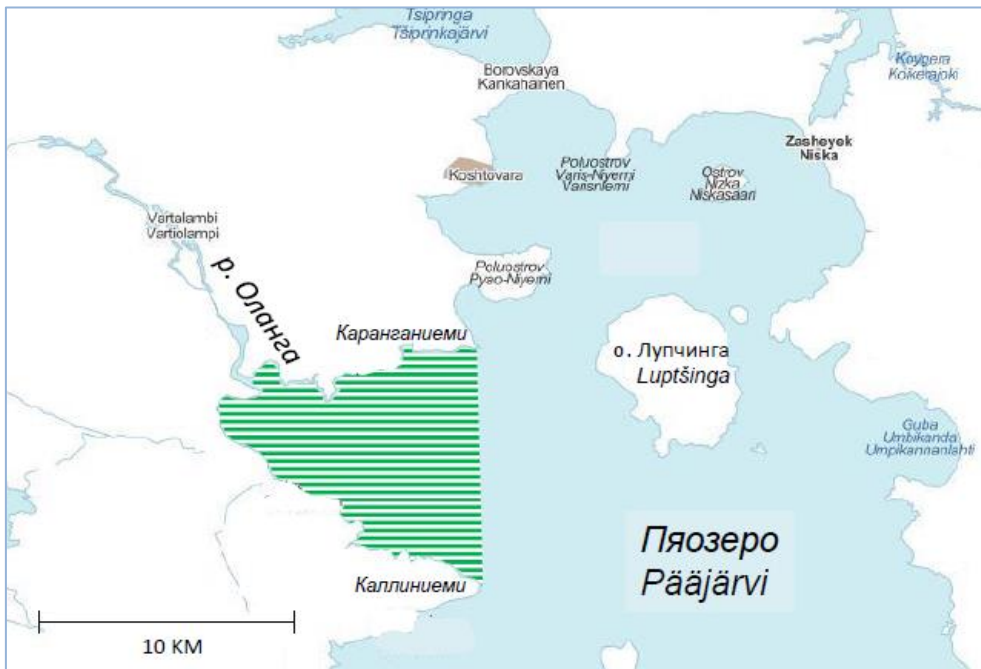
Yhteistyöryhmään elokuuhun 2015 mennessä liittyneet venäläiset toimijat:

- Venäjän Federaation kalatalousviraston luoteinen aluehallinto
- Venäjän Federaation kalatalousviraston kalastuksen valvonnan, tarkastuksen ja suojelun Karjalan Tasavallan osasto
- Karjalan tasavallan maa-, kala- ja metsästystalousministeriö
- Karjalan Tasavallan kalavesihallinto "Karelrybvod"
- Valtiollinen järvi- ja jokikalatalouden tutkimuslaitos GosNIORH
- Pohjoinen kalantutkimuslaitos SevNIIRH
- Paanajärven kansallispuisto
- Louhen alueen hallinto
- ZAO "Mariprodukt"
- Lomakylä "Baza Niska"

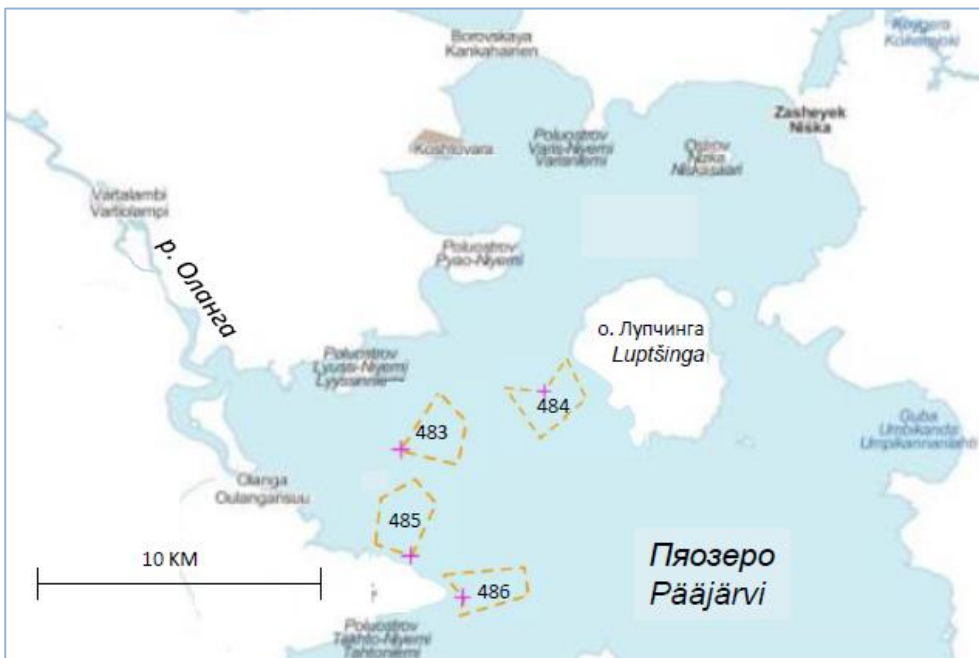
Yhteistyöryhmään elokuuhun 2015 mennessä liittyneet suomalaiset toimijat:

- Metsähallitus
- Luonnonvarakeskus
- Kuusamon yhteisten vesien osakaskunta KYVOK
- Vuotungin osakaskunta
- Hautajärven kalastusalue
- Kuusamon kaupunki
- Lapin ELY-keskus
- Naturpolis Nordic Business Center
- Oulun yliopisto/Thule-instituutti

LIITE 2.

Kuva 1. Ehdotus Paanajärven kansallispuiston laajennetuksi suojavvyöhykkeeksi Pääjärvellä.

Kuva 2. Olangajoen suualueen edustalle vuonna 2015 rajatut ammattikalastusalueet #483-486.

Tuulomajoen vesistön kalastussäännöt ja kalastusjärjestelyt Venäjällä ja Suomessa

IBA-hanke Rajavesistöyhteistyön kehittäminen ja kalakantojen kestävä käyttö
Sopimus Dnro 1007/327/2015

Naturpolis Oy
Raisa Nikula
31.8.2016

**Rajanylistä yhteistyötä vaelluskalakantojen kestävä hoidon ja käytön hyväksi rahoittaa
Suomen ulkoministeriön Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyöohjelma.**

**ULKOASIAINMINISTERIÖ
UTRIKESMINISTERIET**

Taustaa

Tuulomajoen rajavesistön suomalaisten ja venäläisten toimijoiden kanssakäymisessä on noussut vuosien mittaan esille molemminpuolinen tarve saada ajantasaista tietoa rajan toisella puolella voimassa olevista kalastussäännöistä ja kalastustoiminnan järjestämisestä. Suomen maa- ja metsätalousministeriö antoi Naturpolis Oy:n toteuttamalle Rajavesistöyhteistyön kehittäminen ja kalakantojen kestävä käyttö – hankkeelle tehtäväksi laatia aiheesta katsaus ja arvioida kalastussääntöjen ja järjestelyiden kehittämisen tarvetta erityisesti lohen ja taimenen kalastuksen kestävyys ja kalakantojen hoidon näkökulmasta.

Sekä Suomen tasavallan että Venäjän federaation Tuulomajoen vesistöaluetta koskevaa kalastuslainsäädäntöä on vastikään uudistettu. Venäjän federaation maatalousministeriö hyväksyi päätöksellään N 414 pohjoisen kalatalousalueen uudistetun kalastussäännön 30.10.2014; sääntö astui voimaan 3.2.2015. Suomen eduskunta puolestaan hyväksyi uudistetun kalastuslain (379/2015) 13.3.2015, ja se astui voimaan 1.1.2016. Suomen hallitus hyväksyi 27.11.2015 uuden valtioneuvoston asetuksen kalastuksesta (1360/2015). Asetus sisältää Venäjän pohjoisen kalatalousalueen kalastussääntöön verrattavissa olevia vesistö- ja kalalajikohtaisia säännöksiä ja astui voimaan samaan aikaan kalastuslain kanssa. Suomen kalastuslakia vastaa Venäjän federaation lainsäädännössä 20.12.2004 voimaan tullut laki № 166-FZ ”kalastuksesta ja akvaattisten bioresurssien suojelusta”.

Lohen (*Salmo salar*) vaellusyhteyden palauttaminen Ylä-Tuuloman voimalaitoksen yläpuolisten vesistön osien ja Barentsinmeren välille rajanylisen hankeyhteistyön voimin on ollut useiden vuosien ajan suomalais-venäläisen rajavesistökomission kalatalousasiantuntijoiden tavoitteena. Rajavesistökomission toiminta perustuu valtioiden väliseen sopimukseen, johon on kirjattu, että milloin kalaväylä padolla tai muutoin tulee suljetuksi, on asianomaisen sopimuspuolen huolehdittava siitä, että kalakannan säilyminen tarkoituksenmukaisilla toimenpiteillä turvataan. Tuulomajoen vesistöä koskevista kalastussäännöistä ja – järjestelyistä on syytä olla molemmin puolin rajaa selvillä siltäkin varalta, että rajavesistösopimusta aletaan noudattaa Tuulomajoen vesistössä ja lohi aloittaa jälleen vaelluksen Suomen kalastussääntöjen piiristä Venäjän sääntöjen piiriin ja takaisin.

Kalastussäännöt Venäjän puolella

Murmanskin alue ja siellä sijaitseva Tuulomajoen vesistö ovat vain pieni osa Venäjän federaation pohjoista kalatalousaluetta, mutta pohjoisen kalatalousalueen kalastussääntöön sisältyy myös alue- ja vesistökohtaisia määräyksiä, jotka koskevat Tuulomajoen vesistöä ja sen osia. Varsinkin lohen kutujokia ja –puroja, jotka on määritelty sääntöjen liitteessä N1, koskevat monet erityiset säännöt. Tuulomajoen vesistöalueella Ala-Tuuloman padon yläpuolisia lohen kutujokia ovat Tuuloma, Ulita, Gremajaha, Päive, Pak, Shovna, Petša, Kozha ja Kertš.

Ammattikalastusta koskevat säännöt

Ammattikalastus on Tuulomajoen vesistössä kielletty (1) 500 metrin säteellä Ala-Tuuloman voimalaitoksen ja Petšajoen kalateistä, (2) kaikissa lohen kutujoissa, (3) 500 metrin säteellä kaikkien tekoaltaisiin laskevien jokien suilta syyskuun alusta marraskuun loppuun saakka, sekä (4) 250 metrin säteellä kaikista putouksista eli kõnkäistä.

Ammattikalastajat eivät siis saa harjoittaa verkkokalastusta tai muutenkaan kalastusta lohen kutujoissa, mutta kalastus verkoilla on sallittu kalastusalueilla tekoaltaissa. Taimenverkon solmuvälin tulee olla vähintään 40 mm, siikaverkon solmuvälin vähintään 36 mm.

Lohen ammattikalastus ei ole sallittua Tuuloman vesistöalueella. Kaikki sivusaaliina, ilman kiintiötä tulleet lohet on vapautettava mahdollisimman vähin vaurioin. Ammattikalastajien on pidettävä saaliistaan kirjaa, joka on toimitettava Venäjän federaation kalastusvirastolle.

Taimenen alamitta ammattikalastuksessa on 40 cm kuonon kärjestä pyrstöevän juureen mitattuna.

Ammattikalastus Venäjän federaation sisävesillä on sallittua vain kalastusalueilla. Tuuloman vesistössä ei ole voimassa kalastusalueita, jotka ovat tarkoitettu lohen ammattikalastukseen, mutta makeanvedenkalojen ammattikalastusalueita on Ylä-Tuuloman tekoaltaassa.

Saamelaisen harjoittamaa perinteistä kalastusta ja -kalastuselinkeinoa koskevat säännöt

Saamelaiset henkilöt ja yhteisöt voivat hakea kalastusvirastolta lupaa perinteisen kalastuselinkeinon harjoittamiseen. Kalastusta perinteisenä elinkeinona harjoittavien saamelaisten on noudatettava samoja sääntöjä kuin muidenkin ammattikalastajien: mm. saaliskirjanpito on toimitettava säännöllisesti kalastusvirastoon, säännöissä kiellettyjä välineitä ei saa käyttää, alamittoja on noudatettava ja sellaisia kaloja ei saa heittää menemään, joiden pyynti on sallittua. Poroja paimentaessaan saamelaisilla on erityisoikeus kalastaa verkolla kotitarpeiksi muualla paitsi lohijoissa ja suojelualueilla; solmuvälin on oltava vähintään 36 mm ja verkon pituus saa olla enintään 50 m.

Lohenpyyntiä saamelaisetkin voivat harjoittaa vain siihen tarkoitetuilla ja heille myönnettyillä kalastusalueilla ja myönnetyn kiintiön puitteissa. Lohikiintiötä jaettaessa saamelaisten perinteinen kalastuselinkeino on etusijalla muihin kalastusmuotoihin nähden.

Tuuloman vesistössä ei ole voimassa olevia kalastusalueita, jotka ovat tarkoitettu lohen perinteiseen kalastukseen. Saamelaiset voivat harjoittaa makean veden kalojen perinteistä pyyntiä ilman kalastusalueen myöntämistä.

Vapaa-ajankalastusta koskevat säännöt

Viehekalastus on kielletty lohen kutujoissa kaikkialla muualla, paitsi erityisesti vapaa-ajankalastukseen osoitetuilla kalastusalueilla. Kaikissa Tuulomajoen vesistön osissa on vapaa-ajankalastajilta kiellettyä verkkokalastus, uoman sulkevat pyydykset, räjähdysaineiden käyttö kalastuksessa, moottoroitujen siimakeloiden käyttö, kalaparvien ajaminen pyydyksiin tai muu häiritseminen ja rokastamalla sekä harppuunalla kalastaminen. Vapaa-ajankalastusta ei saa harjoittaa 200 metriä lähempänä ammattikalastajien paikallaan olevia pyydyksiä, kilometriä lähempänä kalanviljelylaitosta, eikä vesivoimalaitosten kanavissa. Vedenalainen metsästys on kielletty lohijoissa.

Lohenkalastus ilman kalastuslupaa on kiellettyä. Lohenkalastus kalastusluvalla on sallittua vain kalastusalueilla. Avovesiaikana saa lohijoissakin kuitenkin kalastaa kalastusalueiden ulkopuolella - rajoitusaikojen ja – erityisten kieltoalueiden sallimissa rajoissa - vapaasti vapavälineillä, joissa ei ole keinotekoisia vieheitä. Yksi henkilö saa kerrallaan pitää pyynnissä enintään neljää koukkuja. Madot, toukat yms. ovat sallittuja (ei-keinotekoisia) syöttejä. Jääpeitteisenä aikana lohijoissa on sallittua kalastaa pilkkivälineillä, käyttäen mitä tahansa syöttiä tai keinotekoisia viehettä, mutta koukkuja ei saa olla pyynnissä enempää kuin kolme kerrallaan. Jos saaliiksi sattuu edellä mainituilla välineillä lohi, kun kalastajalla ei ole hallussa lohen kalastuslupaa eikä hän ole kalastusalueella, on lohi vapautettava mahdollisimman pienin vaurioin.

Taimenen alamitta vapaa-ajankalastuksessa on 30 cm kuonon kärjestä pyrstöevän tyveen mitattuna; sitä pienemmät luokitellaan poikasiksi, joiden saaliiksi ottaminen on kielletty. Lohelle ei ole määrätty alamittaa, mutta kalastussääntö kieltää lohien jokipoikasten pyynnin. Myös jokeen kudun jälkeen talvehtimaan jääneiden sukukypsien lohien saaliiksi ottaminen on kiellettyä. Ala-Tuuloman tekoaltaassa on voimassa vapaa-ajankalastuskielto ajalla 10.6. – 10.8. lohismolttien alasvaelluksen turvaamiseksi.

Kalastussäännöt Suomen puolella

Tuulomajoen vesistön Suomen puoleiset osat sijaitsevat pääosin Urho Kekkosen kansallispuistossa Savukosken, Sodankylän ja Inarin kuntien alueella. Vesistön latvaosia sijaitsee kansallispuiston ulkopuolella. Kalastusta säädellään samalla tavalla sekä puistossa että puiston ulkopuolella. Tuulomajoen vesistössä harjoitetaan Suomen puolella ainoastaan vapaa-ajankalastusta, ei lainkaan ammattimaista kalastusta.

Tuulomajoen vesistössä voimassa olevien kalastussääntöjen sisällössä on erityisesti otettu huomioon siellä elävien, alkuperäisinä säilyneiden taimenkantojen suojelun tarve. Vastaavia alkuperäiskantoja on säilynyt Suomessa hyvin harvassa vesistössä. Suomen kalastuslainsäädännön uudistuksessa otettiin käyttöön määritelmä vaelluskalavesistö. Vaelluskalavesistöjä koskevat muutamat erityiset lainkohdat samaan tapaan kuin Venäjän kalastuslainsäädännössä on erityisasema lohien lisääntymisjoilla. Kaikki Tuulomajoen vesistön joet on luokiteltu vaelluskalavesistöiksi.

Taimen on kaikkialla Suomessa joki- ja purovesissä rauhoitettu 1.9.–30.11.lisääntymisen turvaamiseksi. Tuulomajoen vesistön jokivesissä (Luttojoki, Kolmosjoki, Suomujoki, Anterijoki, Jaurujoki) on lisäksi voimassa kaikkien kalalajien kalastuskielto keväällä 1.5.–15.6. ja syksyllä 1.9.–15.11 välisenä aikana. Täyskalastuskielto suojaa taimenia kutunousun ja kutuajan aikaiselta häirinnältä paremmin kuin lajikohtainen kalastuskielto.

Urho Kekkosen kansallispuistossa useat joet ovat taimenen suojelun takia kalastuskiellossa ympärivuotisesti. Kalastajat ja muut kiinnostuneet voivat etsiä tietoa Tuulomajoen vesistön jokien kalastusrajoituksista ja kalastuskieltoalueiden sijainnista maa- ja metsätalousministeriön ylläpitämältä verkkosivulta www.kalastusrajoitus.fi.

Vapaa-ajan kalastuksessa on sallittua käyttää onkea (matosyöttiä saa käyttää vain järvissä), pilkkiä ja keinotekoisilla vieheillä (uistin, perho, lippa jne.) varustettuja vapavälineitä. Verkkokalastusta saa Tuulomajoen vesistöalueella harjoittaa vain kahdessa järvessä.

Kalastusasetus kieltää leveyspiirin 67°00'N pohjoispuolella eli myös Tuulomajoen vesistössä alle 50 cm pituisten taimenten saaliiksi ottamisen. Jos lohi nousisi Suomen puolelle, alle 60 cm pituiset olisivat voimassa olevan valtakunnallisen lohien alamitan nojalla turvassa kalastajilta. Suomessa kala mitataan kuonon kärjestä suppuun puristetun pyrstöevän kärkeen, siis eri tavalla kuin Venäjällä. Suomalaisella tavalla 50 cm pitkäksi mitattu taimen on venäläisellä tavalla mitattuna noin 45 cm pitkä. Alamittaiset kalat on Suomessa - kuten Venäjälläkin - vapautettava mahdollisimman vähin vaurioiden, eikä edes epäonnistuneen vapauttamisyrittelyn seurauksena menehtynyttä alamittaista kalaa saa pitää, vaan se on palautettava veteen.

Tuulomajoen vesistössä on oma kalastuslupakäytäntönsä alueella vakituisesti asuville henkilöille ja muualta tuleville kalastajille. Inarin kuntalaiset saavat kalastaa maksutta Tuulomajoen vesistön Inarin kuntaan kuuluvilla alueilla. Sodankylän ja Savukosken kuntalaiset saavat kalastaa oman kuntansa alueella Metsähallituksen maksullisella paikkakuntalaisen vieheluvalla.

Paikkakuntalaisten kalastusluvut myönnetään Metsähallituksen asiakaspalvelupisteistä Inarista ja Urho Kekkosen kansallispuistosta.

Ulkopaikkakuntalaiset voivat kalastaa Tuulomajoen vesistössä seuraavilla lupa-alueilla: Urho Kekkosen kansallispuisto nro 1563 ja Nuorttijoki nro 3550). Lupa saa internetistä www.eraluvat.fi ja Metsähallituksen asiakaspalvelupisteistä. Lupa-alueiden sisällä on alueita, joissa vain perhokalastaminen on sallittua, ja myös alueita, joissa kaikenlainen kalastus on kielletty. Luvan hinta on 10 euroa/vrk ja 35 euroa/viikko. Lupa-aluekartat ovat nähtävillä eraluvat.fi- sivustolla. Lupa oikeuttaa yhden taimenen saaliiksi ottamiseen vuorokaudessa.

Edellä mainittujen lupien lisäksi kalastusta voi harjoittaa niin sanotun yleiskalastusoikeuden perusteella. Jokaisella, myös muiden maiden kansalaisilla, on oikeus veloituksetta onkia ja pilkkiä sekä jokaisella kalastonhoitomaksun suorittaneella ja alle 18-vuotiaalla tai 65 vuotta täyttäneellä on oikeus harjoittaa viehekalastusta ilman muunlaista lupaa. Kalastonhoitomaksun suuruus on 39 euroa vuodessa. Yleiskalastusoikeus ei kuitenkaan oikeuta kalastamaan vaelluskalavesistöjen koski- ja virta-alueilla tai kalastuskieltoalueilla. Tuulomajoen vesistöalueen koski- ja virta-alueilla yleiskalastusoikeus ei siten ole voimassa, ja kalastamiseen tarvitaan aina Metsähallituksen kalastuslupa.

Kalastustoiminnan järjestäminen Venäjän puolella

Murmanskin alueen (oblastin) kala- ja maatalousministeriö ottaa vastaan ja käsittelee Murmanskin alueen sisävesille tehty makean veden kalalajien pyyntiin tarkoitettujen kalastusalueiden perustamisesitykset. Vaelluskalojen – atlantin lohen ja kyttyrälohen – kalastukseen tarkoitettujen kalastusalueiden perustamisesityksiä käsittelee Venäjän federaation kalastusviraston Barentsin-Vienanmeren osasto (BBTU). Esityksessä on määriteltävä, minkä tyyppistä kalastusta varten alue halutaan perustettavan: kaupallinen kalastus, urheilukalastus, saamelaisten harjoittama perinteinen kalastus, lohen kalastus vai muiden lajien kalastus. Esityksen kalastusalueen perustamisesta voi tehdä kuka tahansa. Hyväksynnän saaneiden kalastusalueiden kalastusoikeuksista komitea järjestää tarjouskilpailun. Lohenkalastukseen tarkoitettujen alueiden kalastusoikeuksien tarjouskilpailut järjestää Venäjän federaation kalastusviraston Barentsin-Vienanmeren osasto (BBTU).

Ammattikalastus ja alkuperäiskansojen harjoittama perinteinen kalastus

Murmanskin alueen kala- ja maatalousministeriö julkaisee tarjouspyyntöjä yleensä muutamia kertoja vuodessa ministeriön verkkosivuilla. Tarjouskilpailuun mukaan haluavien on haettava ensin ministeriöltä osallistumisoikeutta. Osallistumiskelpoisuudesta, tarjousten vertailuperusteista sekä hakemusten, tarjousten ja solmittavien sopimusten muodosta on säädetty saamelaisten perinteisen kalastuksen osalta Rosrybolovstvön (Venäjän federaation kalatalousviranomaisen) ja Venäjän maatalousministeriön päätöksillä sekä Venäjän federaation hallituksen asetuksilla.

Tarjousten vertailuperusteita hinnan lisäksi ovat mm. hakijan aikaisempien sopimuksien puitteissa toteutuneet saalismäärät alueella, hakijan palveluksessa olevien työntekijöiden määrä ja kalatuotteiden tuotantomäärä viimeisten neljän vuoden aikana. Saamelaisten kalastusalueiden tarjouskilpailuissa vertailuperusteina ovat niin ikään aikaisemmat saalismäärät ja tarjoushinta, mutta lisäksi menestymisen mahdollisuudet ovat sitä paremmat mitä lähempänä kalastusaluetta hakija asuu ja mitä suurempi osuus hakijan asuinpaikan väestöstä on saamelaisia.

Kalastusalue sopimus tehdään yleensä kymmeneksi, enintään kahdeksikymmeneksi vuodeksi kerrallaan. Kalastusoikeuden saaneella hakijalla on velvollisuus mm. noudattaa

kalastuslainsäädäntöä, merkitä alueensa rajat vesistöön, raportoida saalismääränsä, estää kalakantojen ja niiden elinympäristöjen heikkeneminen alueella, vartioida ja hoitaa aluetta omalla kustannuksellaan ja korvata siellä mahdollisesti aiheuttamansa vahingot, sekä taata Venäjän federaation kalatalousviranomaisien henkilöstön pääsy alueelle.

Tiedot kalastusalueiden perustamisesta, niitä koskevat tarjouspyynnöt ja tarjouskilpailujen ratkaisut julkaistaan Murmanskin alueen kala- ja maatalousministeriön verkkosivustolla.

Rajattuihin alueisiin kohdistuvien kalastusoikeuksien ohella alkuperäiskansojen jäsenet ja heidän yhteisönsä voivat kalastaa muualla kuin rajatuilla kalastusalueilla ilman lupia niitä kalalajia, joiden saalismääriä ei säädellä kiintiöillä. Näihin lajeihin kuuluvat mm. taimen, harjus, siika, muikku, kuore, hauki ja ahven.

Vapaa-ajankalastus

Kansalaiset voivat harjoittaa vapaa-ajan ja urheilukalastusta vapaasti ja maksutta kaikilla vesillä paitsi kalastusalueilla, jotka myönnetty vapaa-ajan ja urheilukalastuksen järjestämiseen kalastusoikeuden omaavan henkilön (kalastusalueen käyttäjän) kalastusluvalla.

Murmanskin alueella vapaa-ajan ja urheilukalastuksen kalastusalueita on vain lohijoissa. BBTU antaa kalastusalueen käyttäjälle luvan vapaa-ajan ja urheilukalastuksen järjestämiseksi niissä lohien kalastusmäärän rajoissa, jotka Murmanskin alueen anadromisten kalalajien pyyntiä säätelevä komitea määrää.

Makean veden kalalajien pyyntiin kalastusalueiden ulkopuolella kalastuslupaa ei tarvita.

Tällä hetkellä Tuulomajoen vesistössä on voimassa vain yksi, Shovna-joella sijaitseva lohien virkistyskalastukseen tarkoitettu alue. Sen käyttäjänä on ООО Кольская рыбалка (Kuolan Kalastus). Tämä kalastusalue ulottuu joen yläjuoksulta Murmansk-Raja-Jooseppi valtatiehen saakka.

Murmanskin alueen kalavarojen suojelusta vastaavalla federaation viranomaisella "Murmanribvodilla" on oikeudet järjestää lohien vapaa-ajankalastusta Kola-joella ja sen sivujoessa Kitsassa neljällä kalastusalueella, joiden kalastusoikeuksien tarjouskilpailut se voitti vuonna 2010. Oikeudet ovat voimassa 20 vuotta. Murmanribvodin myymän, yhden lohien saaliiksi ottamiseen oikeuttavan kuuden tunnin luvan hinta Kola-joella maksoi vuonna 2016 Venäjän kansalaisille korkeintaan 350 ruplaa, ulkomaalaisille hinta oli 1800 ruplaa. Murmanribvod myy Kolajoen alueillaan lupia myös lohien pyydä-ja-päästä – kalastukseen: vuorokauden voimassa olevalla luvalla saa narrata ja vapauttaa kolme lohta. Pyydä-ja-päästä -lupa maksoi vuonna 2016 Venäjän kansalaisille 1600–2200 ruplaa ja ulkomaalaisille 4300 ruplaa.

Lohien pyydä-ja-päästä -kalastus Kolajoella on suomalaisten kalastusharrastajien suosiossa. Erään suomalaisen kalastusmatkajärjestäjän asiakkaiden saaliskirjausten perusteella Kolajoen lohien keskipaino ja -pituus oli vuonna 2014 5,4 kg (mitattu 437 lohta) ja vuonna 2015 6,0 kg (mitattu 260 lohta). Ala-Tuuloman padon yläpuolisilta lohienkalastusalueilta (eli varsinaisesta Tuulomajoen vesistöstä, johon Kolajoki ei kuulu) kerätyt venäläiset saalistilastot kertovat pyydä-ja-päästä menetelmällä kalastettavan siellä yhteensä noin sata kalaa kaudessa.

Aikaisemmin Murmanribvod järjesti lohien vapaa-ajankalastusta myös Tuulomajoen vesistöön kuuluvassa Ulita-joessa, mutta toiminta lopetettiin, koska joki kuuluu luonnonsuojelualueeseen (Tulomskii zakaznik), jonka säännöt kieltävät kalojen pyytämisen.

Lohenkalastusta säädellään kiintiöillä

Murmanskin alueen vuosittaisen lohenkalastuskiintiön määrittää Venäjän federaation kalastusvirasto Knipovitšin napaseutujen tutkimusinstituutti PINRO:n aineistoihin perustuen. Kiintiöt jaetaan saamelaisten kalastusalueiden, ammattikalastusalueiden ja vapaa-ajankalastusalueiden kesken PINRO:n suosituksiin perustuen. Murmanskin alueen anadromisten kalojen pyyntiä säätelevä komitea [Комиссия по регулированию добычи (вылова) анадромных видов рыб Мурманской области] päättää kalastuskiintiöiden jaosta, kalastuspaikoista, lohen pyynnin aloitus- ja kieltöpäivämääristä, kuturauhapäivistä ja muista kalastuksen ehdoista. лимитов вылова, местах вылова, сроках начала и запрета рыболовства лосося, пропускных дней и других условий рыболовства. Komitean jäsenistö edustaa monipuolisesti eri viranomaisia, tutkimuslaitoksia ja kansalaisjärjestöjä. BBTU:n on hyväksyttävä vaelluskalakomitean päätökset ennen niiden täytäntöönpanoa.

Kiintiöiden jaossa saamelaisten perinteiseen kalastukseen myönnetyt kalastusalueet ovat etuoikeutetussa asemassa kaikkiin muihin kalastusmuotoihin nähden. Seuraavana tärkeysjärjestyksessä tulevat tieteellisiin, kalastonhoidollisiin ja opetustarkoituksiin myönnettävät kiintiöt, vasta niiden jälkeen vapaa-ajan ja urheilukalastusalueiden kiintiöt, ja aivan viimeisenä ammattikalastajille myönnettävät kiintiöt. Lohikiintiö myönnetään yhdeksi vuodeksi kerrallaan. Anadromisten kalojen pyyntiä säätelevä komitea voi määrätä kalastusalueiden käyttäjiä noudattamaan tarpeelliseksi katsomiaan yleisiä kalastussääntöjä tiukempia rajoituksia ja määräyksiä, jotka voivat koskea vaikkapa kalastusaikoja ja –menetelmiä.

Myönteisen kiintiöpäätöksen lisäksi kalastusalueen haltija tarvitsee BBTU:n vuoden kerrallaan voimassa olevan luvan lohenkalastustoiminnan järjestämiseksi hallussaan olevalla kalastusalueella.

Tuulomajoen vesistössä ei ole voimassa atlantin lohen perinteisen kalastuksen eikä - ammattikalastuksen alueita.

Kalastustoiminnan järjestäminen Suomen puolella

Suomessa kalastuksen järjestämisestä vastaa kalastusoikeuden omistaja tai haltija. Kalastusoikeus vesistöön syntyy vesistöön rajoittuvan maan omistamisen kautta. Tuulomajoen vesistön Suomen puolella olevat latvavedet ovat lähes kokonaan Urho Kekkosen kansallispuiston alueella, jonka maa-alueen omistaa Suomen valtio. Kaikki Suomen valtion maa- ja vesialueet ovat valtion liikelaitos Metsähallituksen hallinnassa, ja hallinnan kautta Metsähallitus on kalastusoikeuksien haltija. Kalastuksen järjestäminen Urho Kekkosen kansallispuiston alueella ja siellä virtaavissa Tuulomajoen latvavesissä on siten Metsähallituksen tehtävä.

Suomessa vesistöalueen kalastusoikeuden omistajat ja haltijat sekä muut kalaveden käyttäjät muodostavat yhdessä alueellisen organisaation, jonka tehtävänä on laatia vesistöaluettaan koskeva käyttö- ja hoitosuunnitelma ja kalakantojen tilan niin edellyttäessä tehdä esityksiä alueelliselle kalatalousviranomaiselle valtakunnallista kalastuslakia ja -asetusta tiukemmista kalastussäännöistä. Kalastuksen järjestäminen perustuu näihin käyttö- ja hoitosuunnitelmiin, joita kalastusoikeuden omistajilla ja haltijoilla on velvollisuus noudattaa.

Tällä hetkellä Tuulomajoen Suomen puoleisia latvavesiä on kolmen alueellisen organisaation alueella: suurin osa Luttojoesta ja osa Kulasjoesta ovat Inarin kalastusalueen piirissä, pieni osa Luttojoesta, Suomujoki, Muorravaarakkajoki, Anterijoki ja Jaurujoki ovat Lokka-Porttipahdan kalastusalueen piirissä ja Nuortti on Yli-Kemin kalastusalueen piirissä. Metsähallitus on jäsen kaikissa näissä kalastusalueorganisaatioissa. Kalastusalue-organisaatiot lakkaavat Suomessa

vuoden 2018 lopussa. Niiden tehtävät siirtyvät kalatalousalue-nimisille organisaatioille. Uusien kalatalousalueiden rajoja ei ole toistaiseksi määrätty, mutta Metsähallituksen mukaan tavoitteena on saada Tuulomajoen vesistön valuma-alue kokonaisuudessaan yhden kalatalousalueen piiriin.

Tuulomajoen vesistöalueen alueellinen kalatalousviranomainen on Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (LAPELY). Alueellisella kalatalousviranomaisella on oikeus määrätä alueellaan noudatettavaksi kalastuslakia ja -asetusta ankarampia kalastussääntöjä ja rauhoitusaikoja, sekä perustaa rauhoitusalueita, jos tarve vaatii. Se voi tehdä niin myös ilman kalatalousalueorganisaatiolta tullutta esitystä, mutta yleensä aloitteen tekevät kalastusoikeuksien omistajat ja haltijat.

Kalastuksenvalvonta ja vaelluskaloihin kohdistuneet kalastusrikkomukset

Venäjällä Tuulomajoen vesistössä kalastuksenvalvontaa suorittavat Venäjän federaation kalastusviraston Barentsin-Vienanmeren osaston kalastuksen valvonnan, tarkastuksen ja suojelun osaston tarkastajat. BBTU julkaisee verkkosivuillaan säännöllisesti tietoja Murmanskin alueen sisävesillä paljastuneista kalastussääntöjen rikkomistapauksista, takavarikoitujen kalastusvälineiden määristä ja rikkomuksista määrätyistä sakoista. Vuonna 2015 tarkastuksissa paljastui 1864 rikkomusta ja vuonna 2014 rikkomuksia kirjattiin 1313. Yleisin havaittu rikkomus oli verkoilla kalastaminen. Kalastajilta takavarikoitiin laittomia verkkoja vuosina 2014–2015 yhteensä yli sata kilometriä.

Murmanskin alueella ilmi tulevien kalastusrikkomusten määrän perusteella laittomin keinoin ja kielletyissä paikoissa tapahtuva kalastus on yleistä Tuulomajoen vesistössä. Lohi lienee houkuttelevin saalis. Samokhvalov ym. (2014) tutkivat lohien laittoman kalastuksen yleisyyttä Ala-Tuuloman tekoaltaassa ja siihen laskevissa joissa merkitsemällä Ala-Tuuloman kalatiestä kiinni otettuja lohia selkäevämerkillä vuosina 2007 ja 2009–2011. Tutkimustulosten mukaan Ala-Tuuloman vesistöalueella pyydetään laittomasti 30 % kutupaikoille yrittävistä lohista. Laittomasti otettu lohisaalis on lähes kymmenen kertaa suurempi kuin luvallisesti kalastettu. Laitonta kalastusta harjoitetaan sekä verkoilla että vieheillä. Laiton verkkopyynti kohdistuu valikoivasti kaikkein isoimpiin kutukaloihin.

Suomessa kalastussääntöjen noudattamista Tuulomajoen vesistössä valvovat Metsähallituksen, LAPELY:n, poliisin ja rajavartiolaitoksen henkilöstö sekä kalastusalueiden tehtävään asettamat kalastuksenvalvojat, jotka voivat olla siviilihenkilöitä. Kalastuksenvalvontaa suorittavalla henkilöllä on oltava kalastuksenvalvojan pätevyys, jonka saa suorittamalla kalastuksenvalvojan tutkinnon.

Vuonna 2015 Metsähallituksen toimesta tehtiin noin 100 lupatarkastusta. Lisäksi Inarin kalastusalue ja rajavartiosto tekivät yhteensä arviolta 50 lupatarkastusta. Metsähallituksen Ylä-Lapin erätarkastajan tietoon tuli vuosina 2014–2015 yhteensä kaksi rikkomustapausta. Luttojoen varrella tavattiin laittomasti leiriytyneenä ja kalastusvälinein varustautuneena viiden henkilön ryhmä, jolla ei ollut kalastuslupia. Vuoden 2014 elokuussa Suomunvillessä tuli ilmi laitton verkotus, jolla oli saatu saaliiksi myös muutamia taimenia. Paikkakuntalaisiksi arveltuja tekijöitä ei saatu kiinni rysän päältä eikä myöhemminkään.

Viehekalastajilla, niin paikkakuntalaisilla kuin muualtakin tulleilla, on Metsähallituksen lupatarkastajien mukaan luvat yleensä kunnossa ja havaitut sääntöjen rikkomukset ovat olleet vähäisiä. Vähäisissä rikkomustapauksissa kalastajaa usein vain opastetaan korjaamaan toimintansa viipymättä lailliseksi, eikä sakkoa määrätä.

Vapaa-ajankalastusta koskevan lainsäädännön kehittäminen Venäjällä

Venäjän duuman käsittelyyn tuli vuonna 2013 federaation lain luonnos, jossa on pyritty muotoilemaan yleiset säännöt vapaa-ajankalastukselle ja myös sen kaupalliselle järjestämiselle erityisillä vapaa-ajankalastusalueilla, joiden kaltaisia Tuulomajoen vesistöissäkin jo on lohenkalastusta varten. Lakiluonnos läpäisi duuman ensimmäisen käsittelyn joulukuussa 2013 ja on valmis vaadittavaan toiseen käsittelyyn, mutta toisen käsittelyn ajankohdan määrittäminen on toistuvasti lykätty.

Tiedotusvälineiden mukaan Venäjän federaation presidentti on antanut hallitukselleen tehtäväksi esittää duumalle lisäyksiä virkistyskalastuslakiluonnokseen 15.7.2016 mennessä. Venäjän federaation yleinen syyttäjä on puolestaan määrätty selvittämään lakiluonnoksen yhteensopivuutta Venäjän muun lainsäädännön kanssa syyskuun 2016 puoliväliin mennessä. Erityisesti tarkoituksena on tutkia, onko lainmukaista periä kansalaisilta maksuja kalastamisesta.

Jos vapaa-ajan kalastusta koskeva lakiluonnos hyväksytään siinä muodossa missä se läpäisi ensimmäisen käsittelyn, voisi Tuulomajoen vesistöön perustetuilla ja perustettavilla vapaa-ajankalastusalueilla kalastaa lohta hankkimalla 200 ruplan hintaisen, vuoden voimassa olevan henkilökohtaisen kalastuskortin ja maksamalla lisäksi 300 ruplan lohikohtaisen maksun. Taimen (*Salmo trutta*) ei ole lakiluonnoksessa niiden 14 kalalajin listalla, joiden kalastaminen edellyttäisi kalastuskortin hankkimista ja kalakohtaisen maksun suorittamista.

Kaupallisesti järjestettyyn vapaa-ajankalastukseen tarkoitettuja alueita koskevan selkeän lainsäädännön puuttuminen on saattanut vaikuttaa BBTU:n julkaisemien tarjouspyyntöjen perumiseen Tuulomajoen vesistössä vuonna 2009.

Johtopäätöksiä ja ehdotuksia

Suomen ja Venäjän kalastuslainsäädäntöjen henki on sama: säännösten tärkeimmäksi tavoitteeksi on kirjattu kalakantojen ja vesiluonnon suojelu ja kalastusmahdollisuuksien tarjoaminen kansalaisille on vasta toisella sijalla. Tavat järjestää ja säännellä kalastusta Tuulomajoen vesistöalueella ovat maidemme välillä monilta osin hyvin erilaisia, mutta myös yhtäläisyyksiä löytyy.

Suurin yhteinen nimittäjä on valtionhallinnon keskeinen rooli kalastusoikeuksien hallinnassa, kalastuksen järjestämisessä ja kalakantojen suojelussa. Tämä antaa mahdollisuuden voimakkaastikin muokata Tuulomajoen vesistön kalastusjärjestelyitä ja tehostaa tarpeen mukaan kalastonsuojelua ja -hoitoa molemmilla puolin rajaa, jos vesistössä aloitetaan rajavesistösopimuksen edellyttämät toimenpiteet kalojen vaellusyhteyden palauttamiseksi, ja vaelluskalakannat tarvitsevat elpymisensä alkuvaiheessa nykyistä tiukempaa suojelua.

Lohi esiintyy vain Venäjän puoleisissa Tuulomajoen vesistön osissa, mutta Suomen puolella Tuulomajoen vesistön suureksi kasvavia vaellustaimenia pidetään yhtä suuressa arvossa kuin Venäjällä lohta. Suomen kalastuslainsäädännössä kiinnitetään taimenen kalastuksen kestäväällä tasolla pitämiseen ja elinkierron turvaamiseen erityistä huomiota paljolti samalla tavalla kuin loheen Venäjän kalastuslainsäädännössä.

Niin Venäjällä kuin Suomessakin kalastuslainsäädäntö ja kalastussääntöjen yksityiskohdat perustuvat lähtökohtaisesti tieteelliseen ja kokemusperäiseen tietoon kalojen biologiasta ja kalastajien käyttäytymisestä. IBA-hankkeen aikana muodostui käsitys, että Venäjällä tieteellisillä tutkimuslaitoksilla on merkittävästi enemmän suoraa vaikutusvaltaa kalastussääntöjen sisältöön ja muuhun kalastuksen sääntelytoimintaan kuin Suomessa. Knipovitšin napaseutujen

tutkimusinstituutti PINRO:lla on asema federaation virallisena asiantuntijalaitoksena, ja se voi tehdä federaation kalastusvirastolle asiantuntemukseensa ja tutkimustietoon perustuvia esityksiä kalastussääntöjen muuttamisesta.

Rajan yli vaeltavien taimenten yhteinen hoito: väylänraivausta lohien paluulle

Tuulomajoen vesistön rajan yli vaeltavien taimenkantojen hyvä hoito ja kestävä kalastus edellyttävät, että niistä rajan eri puolilla vastuussa olevat tutkimus- ja hallinto-organisaatiot ovat perillä naapurimaassa voimassa olevista kalastussäännöistä, toteutetuista hoito- ja suojelutoimenpiteistä, kalakantojen tilaa seuraavien tutkimusten tuloksista, kalastuksenvälvönnän tehokkuudesta ja kalastuskuolevuuden todellisesta tasosta taimenten lisääntymisalueilla Suomessa ja syönnösalueella Venäjällä.

Tämän kaltainen yhteistyö tulee vieläkin tarpeellisemmaksi siinä vaiheessa, kun rajavesistökomission kalatalousasiantuntijoiden useita vuosia esillä pitämä tavoite lohien vaellusyhteyden aikaan saamisesta Ylä-Tuuloman padon ohi muuttuu käytännön toimenpiteiksi ja lohet alkavat jälleen vaeltaa rajan yli taimenten rinnalla.

Suomessa tehtyjen rysäpyyntitutkimusten perusteella noin 90 % Luttojoessa syntyvistä taimenista vaeltaa järvisyönnökselle Ylä-Tuuloman eli Nuortijärven tekoaltaaseen (Aalto 1996). Järvisyönnökseltä kudulle palaavien taimenten keskimääräinen pituus Aallon tutkimuksissa oli 51 cm, ja tavallisin järvisyönnöksen kesto aika ennen ensimmäistä kutuvaellusta kaksi vuotta. Vain muutama lähes kuudensadan tutkitun taimenyksilön joukosta nousi kudulle alle 30 cm:n pituisena.

Murmanskin alueella vuonna 2015 voimaan tullut taimenen 30 cm:n alamittasääntö vaarantaa järvisyönnökselle vaeltavan taimenen elinkiertomuodon Tuulomajoen vesistössä, koska käytännöllisesti katsoen jokainen Suomesta Venäjälle syönnökselle vaeltanut taimen on laillista saalista ennen sukukypsäksi tuloaan. Lisäksi syönnöstaimenia joutuu epäilemättä paljon myös vapaa-ajankalastajien laittomasti pyynnissä pitämiin verkkoihin. Ennen kalastussäännön uudistamista taimenen alamitta oli Murmanskin alueella vapaa-ajan kalastajillekin 40 cm, joka vastaa noin 45 cm suomalaisittain mitattuna. Alamitta tulisi nostaa sellaiselle tasolle, että se takaa huomattavalle osalle Suomen ja Venäjän rajan yli vaeltavista taimenista mahdollisuuden kutea edes kerran.

Yhteisten taimenkantojen säilymisen turvaavan alamitan määrittämisessä olisi käytettävä hyväksi sekä Venäjällä että Suomessa saatavilla olevia parhaita tutkimustietoja Tuulomajoen vesistön taimenkantojen biologiasta. Niihin perehtyminen – kuten muistakin ajankohtaisista asioista keskustelu ja tietojen päivittäminen – tapahtuisi parhaiten tutkimus- ja hallinto-organisaatioiden kesken säännöllisesti järjestettävissä vuosittaisissa yhteistyötapaamisissa.

Lohien mädin ja poikasten rajan yli siirtämisen sallimista on syytä harkita Tuulomajoen vesistössä

Kiireellisin rajanylistä yhteistyötä vaativa kysymys Tuulomajoen vesistössä on Luttojoen raakkupopulaatioita (*Margaritifera margaritifera*) uhkaava sukupuutto. Jyväskylän yliopistossa tehdyt kokeelliset tutkimukset osoittivat, että Luttojoen pääuoman raakut ovat erikoistuneet käyttämään toukkavaiheen isäntänään lohta (Salonen 2016). Salosen johtopäätös on, että mikäli lohta ei tavalla tai toisella palauteta Luttojokeen, sen raakkupopulaatiot kuolevat sukupuuttoon lähitulevaisuudessa.

Raakut ovat pitkäikäisiä ja säilyttävät hedelmällisyytensä koko ikänsä, joten Luttojoessa ja muilla lohen entisillä esiintymisalueilla elävät iäkkäimmätkin raakut voisivat vielä lisääntyä, jos niiden toukkien ulottuvilla olisi lohen poikasia (Oulasvirta 2015). Korkeasta iästä johtuva luonnollinen kuolleisuus voi kuitenkin nopeasti laskea populaation yksilötiheyden niin alhaiseksi, ettei hedelmöittymistä enää tapahdu. Oulasvirran havaintojen mukaan Luttojoen raakkupopulaatioiden yksilötiheydet olivat selvästi laskeneet vuosien 2005 ja 2013 välillä, ja ovat nykyisin yli puolta pienempiä kuin 1950-luvulla, jolloin lohi vielä nousi niiden elinalueelle (Panu Oulasvirta, sähköpostitiedonanto 8.1.2016; Oulasvirta 2015).

IBA-hankkeen aikana käydyissä keskusteluissa useat Tuulomajoen vesistöä pitkään tutkineet asiantuntijat esittivät, että Suomen ja Venäjän rajaviranomaisten tulisi tilapäisesti sallia – toki tiukan valvonnan ja kalatautikontrollin alla ja vain tutkimuslaitosten suorittamana – vesistön alkuperäisen lohikannan hedelmöitetyn mädin ja/tai poikasten kuljettaminen Venäjältä vesistön Suomen puolisiin osiin, jotta lohesta riippuvaisten raakkupopulaatioiden välitön sukupuuton uhka saataisiin torjuttua. Raakkujen suojelutoimissa ei voida jäädä odottamaan Ylä-Tuuloman voimalaitoksen ohittavan padon toteutumista, jos sen rakentamishanketta ei saada alulle hyvin pian; lohenpoikasia on saatava raakkujen elinalueille jo lähivuosina.

Suomen puolella Tuulomajoen vesistössä voimassa olevat kalastusäännöt, aivan kuten Venäjän federaation lainsäädäntökin, kieltävät ankarasti ja hyvin perustein poikasten ja mädin tuomisen muista vesistöistä, joten raakkujen ainoa toivo on poikkeusluvassa, jonka nojalla Tuulomajoen vesistö oman lohikannan poikasia voidaan kuljettaa rajan yli.

Lähteet:

Aalto J (1996). Luttojoen vaelluskalatutkimus vuosina 1988–1991 ja 1993. Kala- ja riistaraportteja nro 63.

FINLEX, säädös 1360/2015, Valtioneuvoston asetus kalastuksesta.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20151360#Pidp5739504>

FINLEX, säädös 26/1965; Suomen Tasavallan ja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton välinen rajavesistöjä koskeva SOPIMUS.
http://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1965/19650026/19650026_2

FINLEX, säädös 379/2015, Kalastuslaki. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150379>

Fishnews -verkkosivusto, <http://fishnews.ru/news/>, artikkelit nro /28530, /27856 ja /28938

Kalastusmatkailijoiden saaliskirjauksia Kola-joelta: <http://lapineksperitit.fi.kotisivukone.com/>

Kalastusrajoitus.fi

Metsähallituksen Nuorttjoen kalastusalueen nro 3550 kartta
http://www.eraluvat.fi/media/kartat/virkistyskalastuskartat2013/lappi/3550_nuorttjoen_vesi-st-f6_2.pdf

Metsähallituksen Urho Kekkosen kansallispuiston kalastusalueen nro 1563 kartta
http://www.eraluvat.fi/media/kartat/virkistyskalastuskartat2013/lappi/1563_ukk_2.pdf

Murmanribvodin lupamyynnistä Kola-joella: <http://www.mrv51.ru/deyatelnost/lyubitelskoe-rybolovstvo>

Murmanribvodin verkkosivusto <http://www.mrv51.ru/>

- Murmanskin alueen kala- ja maatalousministeriön kalatalouskomitean verkkosivusto
<http://rybolovstvo.gov-murman.ru/activities/>
- Orell P, Erkinaro J, Mäkinen H ja Seppänen M (2015). Taimenseurannat Tuulomajoen vesistön Suomen puolen latvajoissa 2011–2015. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 27/2015.
- Oulasvirta P (2015) (toim.) Raakku! - Freshwater pearl mussel in northern Fennoscandia
Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 214.
<https://julkaisut.metsa.fi/julkaisut/show/1898>
- Prusov S. (2014). Atlantic salmon fisheries regulation in the Russian federation. Käsikirjoitus, 3 s.
- Salonen J (2016). The role of salmonid fishes in conservation of the endangered freshwater pearl mussel (*Margaritifera margaritifera*). Jyväskylä Studies in Biological and Environmental Science 314. Väitöskirja, 48 s.
- Samokhvalov I, Prusov S ja Zubchenko A (2014) Jäämeren lohen *Salmo salar* laiton pyynti Murmanskin alueen Ala-Tuuloman tekoaltaassa. ВОПРОСЫ РЫБОЛОВСТВА, vol. 15, no 1, s. 111–117 [venäjänkielisen alkuperäisjulkaisun suomennos: Ilona Grekelä 18.2.2016]
- Urho Kekkosen kansallispuiston kalastussääntö 2014–2016.
<https://julkaisut.metsa.fi/assets/pdf/lp/Muut/ukpuisto-kalastussaannto.pdf>
- Venäjän federaation kalastusviraston (FAR) verkkosivusto <http://www.fish.gov.ru/>
- Venäjän federaation kalastusviraston Barentsin-Vienanmeren osaston (BBTU) verkkosivusto
<http://bbtu.ru/index.php/ob-upravlenii.html>
- Venäjän federaation kalastusviraston Luoteis-Venäjän osaston (SZTUFAR) verkkosivusto
<http://sztufar.ru/>
- Venäjän federaation laki N 166-F3 ”Kalastuksesta ja akvaattisten bioressurssien suojelusta”
<http://kremlin.ru/acts/bank/21771/page/1>
- Venäjän federaation vapaa-ajankalastuslain ensimmäinen luonnos
[http://asozd2.duma.gov.ru/main.nsf/\(ViewDoc\)?OpenAgent&work/dz.nsf/ByID&8AAE031345582DD143257C23003D321C](http://asozd2.duma.gov.ru/main.nsf/(ViewDoc)?OpenAgent&work/dz.nsf/ByID&8AAE031345582DD143257C23003D321C)
- Venäjän federaation vapaa-ajankalastuslakiluonnoksen (Законопроект № 200303-6) käsittelyvaiheet kirjaava sivu
[http://asozd2.duma.gov.ru/main.nsf/\(Spravka\)?OpenAgent&RN=200303-6](http://asozd2.duma.gov.ru/main.nsf/(Spravka)?OpenAgent&RN=200303-6)
- Venäjän Pohjoisen kalatalousalueen kalastussääntö, hyväksytty maatalousministeriön päätöksellä 30.10.2014 N 414. <http://bbtu.ru/index.php/normativnye-dokumenty.html>
-

Atlantinlohen vaellusyhteyden palauttaminen Tuulomajoen vesistöön

Rajanylisen yhteistyön lähtökohdat
Kolarctic CBC 2014–2020 ohjelmakauden kynnyksellä

IBA-hanke Rajavesistöyhteistyön kehittäminen ja kalakantojen kestävä käyttö
Sopimus Dnro 1007/327/2015

Naturpolis Oy
Raisa Nikula
26.7.2016

**Rajanylistä yhteistyötä vaelluskalakantojen kestävä hoidon ja käytön hyväksi rahoittaa
Suomen ulkoministeriön Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyöohjelma.**

ULKOASIAINMINISTERIÖ
UTRIKESMINISTERIET

Taustaa

Suomen ja Venäjän rajan ylittävä, Kuolan vuonoon laskeva Tuulomajoki oli luonnontilaisena 1960-luvun alkuun saakka Euroopan runsastuottoisimpia lohijokia. Vuosina 1962- 1965 joki valjastettiin sähköntuotantoon patoamalla Nuorttijärvi, josta muodostui nykyinen Ylä-Tuuloman tekoallas. Ylä-Tuuloman padon rakentamisen yhteydessä rakennettiin myös kalatie vaelluskalojen kulun turvaamiseksi, mutta kalatie osoittautui huonosti toimivaksi ja suljettiin kokonaan vuonna 1970. Barentsinmereen syönnökselle vaeltaneet lohi- ja taimenkannat hävisivät padon yläpuolisista vesistön osista, ja siellä elävien jokihelmisimpukkapopulaatioiden elinkierto jäi paikallisten taimenkantojen varaan.

Suomen arktisessa strategiassa (Valtioneuvoston periaatepäättös 22.8.2013) todetaan Jäämereen laskevien vesien lohikantojen elinvoimaisuuden edellyttävän tehokasta kalastuksen hallinnointia ja kalakantojen kestävää käyttöä. Barents –Euro-Arktisen neuvoston (BEAC) ympäristöryhmässä Tuuloma mainitaan tärkeänä yhteistyökohteena.

Ulkopoliittisesta näkökulmasta katsoen sekä Suomella että Venäjällä on erityinen intressi Tuulomajoen vesistön lohenpalauttamista edistävän hankkeen saamiseksi Kolarctic CBC - ohjelmaan, koska maiden vuonna 1965 solmima rajavesistöjä koskeva valtiosopimus velvoittaa huolehtimaan Tuulomajoen lohikannan säilymisestä tarpeellisilla toimenpiteillä, mikäli joen valtaväylä tulee suljetuksi padolla. Tarpeelliset toimenpiteet ovat sopimuksen nojalla Venäjän federaation vastuulla, koska Ylä-Tuuloman voimalaitospato sijaitsee Venäjällä. Suomi ei kuitenkaan ole toistaiseksi vaatinut Venäjän federaatiolta padon muodostaman vaellusesteen poistamista, vaan asiaa on edistetty yhteisillä kehityshankkeilla. Viimeisimmästä yhteishankkeesta on kulunut 15 vuotta.

EU:n Interreg- ja TACIS-ohjelmat rahoittivat vuosina 1998–2001 kahta venäläis-suomalaista tutkimushanketta, joissa kerättiin lohen palauttamispyrkimysten kannalta tarpeellista tutkimustietoa Tuulomajoen vesistöalueesta. Tuulomajoen vesistön ekologinen tila osoittautui lohen tarpeiden kannalta erinomaiseksi (Erkinaro ym., 2001; Tuloma River Project, 2001). Tulokset osoittivat lohen palauttamisen Tuulomajoen vesistön latvoille olevan paitsi biologisesti mahdollista myös taloudellisesti kannattavaa (Erkinaro ym., 2001). Hankkeissa myös tarkasteltiin erilaisia teknisiä kalatieratkaisuja Ylä-Tuuloman voimalaitospadon muodostaman vaellusesteen ohittamiseksi (Carnie, 2000; EnviroCentre Ltd, 2000) ja tutkittiin lohikalanpoikasten selviytymistä voimalaitoksen turbiinien läpi uimisesta (Normandeau Associates Inc. ja Fishtrack Ltd., 2000).

Naturpolis Oy toteutti 7/2015-7/2016 Maa- ja metsätalousministeriön tilauksesta hanketta Rajavesistöyhteistyö kehittäminen ja kalakantojen kestävä käyttö. Rahoitus hankkeeseen saatiin Suomen ulkoasiainministeriön Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyöohjelman määrärahoista. Hankkeessa ylläpidettiin yhteyksiä Tuulomajoen vesistön lohenpalauttamisen valmistelun kannalta keskeisten suomalaisten ja venäläisten toimijoiden kesken aikana, jolloin odotettiin viivästyneen Kolarctic CBC 2014–2020 –ohjelman ohjelma-asiakirjan virallistamista ja tietoa haun avautumisaikataulusta.

Tämän raportin tarkoituksena on evästä mahdollisia suomalaisia ja venäläisiä hankekumppaneita harkitsemaan erilaisia mahdollisuuksia Tuulomajoen lohikannan palauttamista edistävän yhteishankkeen aikaan saamiseksi sekä välittää tietoa yhteistyön tarpeesta ja edellytyksistä tahoille, jotka ohjaavat niiden toimintaa.

Kolarctic CBC ohjelmakauden 2014 – 2020 valmistelun tilanne

Kolarctic CBC on yksi Euroopan unionin naapuruusohjelmista, joilla toteutetaan yhteistyöhankkeita unionin pohjoisten rajanaapurien Venäjän ja Norjan kanssa. Sitä edelsi Kolarctic ENPI CBC – ohjelma, joka toteutettiin vuosina 2007–2014. Euroopan komissio hyväksyi ohjelman teemat määrittelevän ohjelma-asiakirjan 18.12.2015. Ohjelma-asiakirjan valmistelusta vastasi Lapin liitto, jonka työ- ja elinkeinoministeriö on nimittänyt myös ohjelman hallintoviranomaiseksi.

Kolarctic CBC -ohjelman rahoitushaku voi avautua vasta sen jälkeen, kun Euroopan komissio, Venäjän federaatio ja muut ohjelmaan osallistuvat maat ovat solmineet ohjelman rahoitussopimuksen. Rahoitussopimuksen odotetaan syntyvän vuoden 2016 loppuun mennessä. Lapin liiton tavoitteena on saada ohjelman ensimmäinen hakukierros käyntiin loka-marraskuussa 2016; haku olisi tällöin ehdollinen rahoitussopimuksen allekirjoittamiseen saakka (Päivi Ekdahl, sähköpostitiedonanto 17.5.2016)

Euroopan unioni ja Kolarctic CBC – ohjelmaan osallistuvat maat suunnittelevat rahoittavansa ohjelman hankkeita yhteensä noin 66,8 miljoonalla eurolla. Lisäksi hankkeiden toteuttajien edellytetään kustantavan muulla rahoituksella vähintään 10 % hankkeidensa toteuttamiskustannuksista. Tämän ns. omarahoitusosuuden kartuttamisesta ja jakautumisesta yksittäisessä hankkeessa hankekumppanit voivat sopia keskenään partnerisopimuksilla.

Ohjelman hallintoviranomaiselta saadun tiedon mukaan hankekumppaneiden prosentuaaliset omarahoitusosuudet voivat olla keskenään erisuuruisia. Osa hankekumppaneista voi jopa kattaa kaikki hankekustannuksensa hankerahalla, jos kaikkien hankekumppaneiden yhteenlaskettu omarahoitus kuitenkin kattaa vähintään 10 % hankkeen kokonaiskustannuksista (Katja Sukuvaara, sähköpostitiedonanto 19.5.2016). Hankekumppanit sopivat omarahoitusosuuksistaan pääpartnerin kanssa solmittavilla kahdenkeskisillä partnerisopimuksilla.

Lohen palauttaminen Tuulomajokeen ja Kolarctic CBC –ohjelman toimintalinjat ja tavoitteet

Kolarctic CBC:n ohjelma-asiakirja määrittelee, millaisia tavoitteita edistäviä yhteistyöhankkeita ohjelmassa rahoitetaan. Hakukelpoisuutta määrittelevät toisaalta aihekohtaiset tavoitteet (thematic objectives), toisaalta toimintalinjat (*priority axes*), joiden puitteissa hankkeiden odotetaan edistävän tavoitteiden toteutumista.

Tuulomajoen lohikannan elvyttämistoimet alulle paneva hanke sopii ohjelman ensimmäiseen toimintalinjaan: Elinvoimainen arktinen talous, luonto ja ympäristö. Taulukossa 1 tarkastellaan lähemmin, miten hanke vastaa tätä toimintalinjaa ja sille ohjelma-asiakirjan liitteessä 5 (Logical Framework Matrix) asetettuja tavoitteita ja tulosodotuksia.

Taulukko 1. Kolarctic CBC – ohjelman toimintalinjalle *Elinvoimainen arktinen talous, luonto ja ympäristö* ohjelma-asiakirjan liitteessä 5 asetettujen tavoitteiden ja tulosodotusten (vasen sarake) toteutuminen Tuulomajoen vesistön lohikannan elvyttämisen mahdollistavan hankkeen vaikutuksesta (oikea sarake). Liitteen 5 tekstin suomennotokset ovat raportin kirjoittajan laatimia.

Hanke...	Tuuloman lohikannan anti
...lisää alueen vetovoimaisuutta parantamalla talouden elinvoimaisuutta, elämän laatua ja luonnon ja ympäristön tilaa. <i>To promote the attractiveness of the region by increasing viable economy, good quality of life, nature and environment</i>	- Lohen paluu Ylä-Tuuloman padon yläpuolisille alueille viisinkertaistaisi vesistön lohien määrän ja parantaisi merkittävästi alueen vetovoimaisuutta. - Elinvoimainen, kalastettavissa oleva lohikanta houkuttelisi alueelle kalastusmatkailijoita, joille paikalliset pienyrittäjät voivat myydä tarpeellisia palveluita ja näin parantaa toimeentuloaan. - Lohen paluun mahdollistavat toimenpiteet parantaisivat myös vesistössä elävien alkuperäisten taimenkantojen tilaa, ja niiden lupavapaasta kotitarve- ja virkistyskalastuksesta tulisi nykyistä kestävämpää ja taimenkannat säilyisivät elinvoimaisina myös tuleville sukupolville. - Jokihelmisimpukkapopulaatioiden elpymisen lohen paluun myötä parantaisi veden laatua, mistä hyötyisi koko jokiekosysteemi sekä veden äärellä vapaa-aikaa viettävät ja asuvat ihmiset.
...vastaa yhteisten intressien puitteissa alueellisiin talouden ja ympäristön kehittämistarpeisiin. <i>To meet the needs of regional economic and environment development within common interests</i>	- Suomi ja Venäjä ovat vuonna 1965 solmimansa rajavesistösopimuksen artiklassa 15 sitoutuneet lohikannan säilymisen turvaamiseen Tuulomajoella myös Ylä-Tuuloman padon yläpuolisissa vesistöissä. - Suomen puolella lohen paluun Urho Kekkosen kansallispuistoon vilkastuttaisi luontomatkailua alueella ja toisi alueen yrittäjille lisää matkailutuloja. Venäjän puolella lohen paluun loisi mahdollisuuden korkeatasoisten, kansainvälisiäkkin matkailijoita houkuttelevien erämaiden, mutta helposti saavutettavissa olevien kalastuskohteiden kehittämiselle. - Lohesta riippuvaiset jokihelmisimpukkapopulaatiot ovat sukupuuton partaalla Ylä-Tuuloman padon yläpuolisilla jokialueilla sekä Suomessa että Venäjällä. Molempien maiden virallisena tavoitteena on turvata lajin säilyminen; lohen paluun myötä tavoite toteutuisi.
...vahvistaa PK-yritysten ja tutkimus- ja koulutuslaitosten yhteistyötä. <i>Enhanced cooperation between SMEs and research & education institutions</i>	- Hankkeessa voidaan perustaa elvytystoiminnan alkuvaihetta varten yksityisten omistamissa kalanviljelylaitoksissa ylläpidettävät emokalastot. - Hankkeessa kumppaneina olevat tutkimuslaitokset voivat antaa yksityisille yrittäjille koulutusta emokalaparvien ylläpidossa ja poikasistutusmenetelmissä.
...luo parempia työllistymismahdollisuuksia ohjelma-alueen nuorisolle. <i>Promoted better employment opportunities for young people in the Programme area</i>	- Elpynyt ja elinvoimainen lohikanta tarjoaisi hyvät edellytykset kalastusmatkailuelinkeinon ja siihen liittyvien palveluyritysten kehittymiselle Murmanskin alueella. Tuulomajoelle tehtäville kalastusmatkoille ei tarvita kallista helikopterikalustoa, vaan kalastuspaikat ovat saavutettavissa maanteitse ja tarvittavat kulkuvälineet myös nuorten, aloittelevien pienyrittäjien hankittavissa. - Elpynyt lohikanta lisäisi lohen merikalastusta, ja työllistäisi nykyistä enemmän nuoria kalastusalalle.
...tukee liike-elämän ja alkuperäiskansojen yhteistoimintaa. <i>Supported joint activities between business and indigenous people</i>	Tuulomajoen vesistöalueella on useita virallisia saamelaiden kalastusalueita. Lohikannan elpymisen myötä alueelle tulevien kalastusmatkailijoiden keskuudessa lienee kysyntää kalastusmatkailupalveluille, joita tarjoaisivat perinteisistä kalastustavoista ja kalojen elinkierrosta perillä olevat alueen alkuperäisasukkaat.
...kehittää ympäristöalan innovaatioita, teknologiaa ja palveluita. <i>Developed environmental innovations, technologies and services</i>	Hankkeessa Ylä-Tuuloman voimalaitokselle suunniteltava luonnonmukainen kalatie olisi mittasuhteiltaan ainutlaatuinen maailmassa ja siinä tulisi kehittää teknologisia ratkaisuja, joita voitaisiin soveltaa muillakin saman suuruusluokan joilla.
...parantaa kansalaisten/liike-elämän tietoisuutta ja osallisuutta ympäristönsuojeluasioissa. <i>Raised public/ business awareness and involvement on environmental issues</i>	Hankkeeseen voidaan sisällyttää Murmanskin alueen kalastuksen harrastajille suunnattu tiedotuskampanja lohen elvyttämishankkeesta ja kestävien kalastuskäytäntöjen suuresta merkityksestä lohen paluun onnistumiselle.
...luo yhteistyöverkostoja ja sitouttaa yrityksiä, ympäristönsuojeluviranomaisia ja kansalaisjärjestöjä yhteisiin toimintasuunnitelmiin/strategioihin ympäristönsuojelun alalla. <i>Joint networks/Common action plans/strategies on environmental issues between businesses and environmental authorities/NGOs are developed and agreed on</i>	- Lohen palauttaminen Tuulomajoen vesistön yläosiin edellyttää jo lähtökohtaisesti viranomaisten ja yritysten tiivistä yhteistyötä, koska vesivoimayhtiö TKG-1:llä on ratkaiseva rooli kalatien toteutumisessa ja kaikki lohta koskevat toimenpiteet vaativat Venäjän federaation kalatalousviranomaisten hyväksynnän ja valvonnan. - Lohikannan ja sen myötä myös erittäin uhanalaisten raakkukantojen elvyttäminen toisi vesivoimayhtiölle laajaa myönteistä julkisuutta ympäristön tilan parantajana ja vesiluonnon monimuotoisuuden suojelijana.

Ohjelma-asiakirjassa annetaan myös hieman konkreettisempia esimerkkejä siitä, millaisia aktiviteetteja toimintalinjan 1 mukaisilla, ohjelmaan hyväksyttävissä olevilla hankkeilla voi olla. Tuulomajoen lohikannan elvyttämiseen tähtäävän hankkeen aktiviteetit vastannevat parhaiten seuraavia esimerkkejä:

- Joint capacity building activities in the field of ecological disaster prevention and response;
- Joint activities in the field of nature/environmental protection - preservation and restoration of nature biodiversity

Kolarctic-ohjelman strateginen ympäristövaikutusten arviointiselostus (SEA) nostaa ohjelma-alueen ympäristöongelmia käsitellessään esille Murmanskin alueen vesivoimalat ja niistä aiheutuneet laajat lohien poikastuotantoalueiden tuhoutumiset ja tekoaltaiden muodostumisen, joita voidaan pitää ekologisena katastrofina (Raasakka, 2015). Lohien paluun Tuulomajoen latvaosiin edistäisi vesivoimarakentamisella luonnon monimuotoisuudelle aiheutettujen tuhojen korjaamista ja torjui lisätuhot, kuten lohesta riippuvaisten jokihelmisimpukkapopulaatioiden häviämisen.

Hankesuunnittelussa on syytä ottaa huomioon myös Tuulomajokea seurailevan, Lotan raja-asemalta Ylä-Tuuloman kautta Kolaan johtavan tien peruskorjaushankkeen hyväksyminen Kolarctic-ohjelman suurten infrastruktuurihankkeiden (LIP's) listalle. Tiehankkeen kustannusarvioksi mainitaan ohjelma-asiakirjassa 4.5 M€. Tien perusparannushankkeen myötä Tuulomajoen saavutettavuus kalastusmatkailukohteena paranee entisestään.

Suomalaisten ja venäläisten toimijoiden odotukset hankkeen sisällöltä

Naturpolis Oy:n toteuttama rajavesistöyhteistyön kehittämishanke järjesti marraskuussa 2015 Murmanskissa kokouksen Tuulomajoen vesistön kalataloudellisesta kehittämisestä. Mukaan kutsuttiin Tuulomajoen vesistön lohikannan tutkimuksen, hoidon ja kalastushallinnon kannalta keskeiset suomalaiset ja venäläiset toimijat sekä edustajia vesivoimayhtiö TGK-1:stä, joka omistaa lohien nousun pysäyttävän Ylä-Tuuloman voimalaitoksen.

Tapaamisen tärkeänä tavoitteena oli selvittää, mitä odotuksia osapuolilla on Tuulomajoen vesistön kalataloudellisen kehittämisen suhteen ja mitä toimenpiteitä mahdollisessa yhteisessä Kolarctic – ohjelmaan tarjottavassa hankkeessa olisi sen hyväksi toteutettava. Kokouksen yksityiskohtaisempi keskustelumuistio on tämän raportin liitteenä.

Lohien vaellusyhteyden palauttaminen Ylä-Tuuloman voimalaitoksen yläpuolisten jokialueiden ja Jäämeren välille oli kaikkien kokoukseen osallistuneiden mielestä kannatettavaa ja mahdollista. Vesivoimayhtiön edustajat pitivät luonnonmukaista kalatietä ainoana mahdollisena ratkaisuna, jolla lohille voidaan järjestää vaellusreitti Ylä-Tuuloman voimalaitoksen ohi. Yhtiön edustajat perustelivat kantaansa etupäässä kalojen hyvinvoinnilla, mutta kantaan lieenee vaikuttanut myös se, että tekninen kalatieratkaisu aiheuttaisi enemmän tuotantohävikkiä kuin luonnonmukainen kalatie. Kalatutkijoiden näkökulmasta luonnonmukainen kalatie olisi kannatettavin vaihtoehto myös siitä syystä, että se tarjoaa myös alasvaellusreitit, jonka järjestäminen teknisen kalatien puitteissa on hankalaa. Yhteisessä Kolarctic-hankkeessa toivottiin laadittavan urakkatarjouspyyntökelpoiset luonnonmukaisen kalatien piirustukset.

Ylä-Tuuloman padon pudotuskorkeus on noin 70 metriä. Tämän suuruusluokan kohteisiin suunnitelluista ja rakennetuista luonnonmukaista kalateistä ei juuri ole maailmalla kokemuksia, ja siksi suunnitteluhanke olisi kansainvälisestikin merkittävä ja houkuttelisi alan parhaita asiantuntijoita. Luonnonmukainen kalatie ei ollut mukana tarkasteltavien kalatieratkaisujen

joukossa, kun erilaisen kalatieratkaisujen toteutettavuutta tarkasteltiin Tuuloman TACIS-hankkeen tilauksesta (Carnie, 2000; EnviroCentre Ltd, 2000).

Toinen toimenpidekokonaisuus, jonka toteuttamista kansainvälisellä tutkimusyhteistyöllä pidettiin välttämättömänä ennen kalatien rakentamisen käynnistämistä, oli istutettujen lohenpoikasten alasvaelluksen sujumisen kokeellinen tutkiminen ja tarvittaessa teknisten ratkaisujen kehittäminen niiden opastamiseksi kalatien suulle laajan Ylä-Tuuloman tekoaltaan halki. Koska lohien kehittyminen mädistä vaelluspoikaseksi kestää useita vuosia, edellyttää vaelluspoikaskokeiden toteuttaminen ohjelmakauden aikaraameissa Petšajoesta pyydettyjen villien lohenpoikasten käyttämistä.

Emokalaparvien pitkäaikainen ylläpitäminen kalanviljelylaitoksissa ei ole käytäntönä kalanviljelytoiminnassa Venäjällä. Vakituisten emokalaparvien perustamisessa, ylläpidossa ja poikastuotannossa välttämätöntä tietotaitoa kuitenkin tarvittaneen Murmanskin alueella viimeistään siinä vaiheessa, kun laajamittaiset poikasistutukset Ylä-Tuuloman latvavesiin tulevat ajankohtaisiksi kalatien rakentamisen myötä. Kolarctic-hankekokonaisuuden puitteissa on mahdollista aloittaa tutkimuslaitosten ja yksityisten kalanviljelylaitosten välinen yhteistyö niiden valmiuksien luomiseksi, joita lohiaution täyttämisen alkuvaiheessa tullaan kysymään Murmanskin alueen kalanviljelyalan yrittäjiltä.

Murmanskin kokouksessa esille tuodut näkemykset tulevan yhteishankkeen tarpeellisesta työsisällöstä olivat pitkälti yhteneväiset sen kanssa, mitä aiempien yhteishankkeiden työ- ja loppuraporteissa (Erkinaro ym. 2000; TACIS Tuuloma River Project 2001a, b) on esitetty tarpeelliseksi jatkotoimenpiteiksi.

Kolarctic –rahoitusta Tuuloman tarpeisiin: rakennettujen jokien ja raakkujen synergialla vahva hakemus

Tuulomajoen vesistön lohenpalauttamishankkeelle haettiin Kolarctic –rahoitusta edellisellä ohjelmakaudella. Hakemus sai myönteistä palautetta ohjelman hallintoviranomaiselta, mutta rahoituspäätös oli lopulta kielteinen. Hakuprosessiin osallistuneiden tahojen mukaan hylkäys johtui pääasiassa siitä, että ohjelmassa ei haluttu rahoittaa yhtä aikaa kahta lohiaiheista hanketta. Ohjelmaan hyväksyttiin Kolarctic Salmon –hanke vuosiksi 2011-2013; sen budjetti oli 3 M€. Hankkeen toteuttanut norjalais-suomalais-venäläinen konsortio aikoo tietyvästi hakea Kolarctic-rahoitusta myös ohjelmakaudella 2014–2020 tutkiakseen merellä harjoitettavan sekakantakalastuksen vaikutuksia Barentsin rannikon jokien lohikantoihin.

Kolarctic-rahoituksen hakeminen toistamiseen toisen lohihankehakemuksen rinnalla tuntuu edellisen ohjelmakauden Tuuloma-hakemusprosessia vetäneistä tahoista riskialttiilta. Murmanskissa marraskuussa 2015 käydyissä keskusteluissa nousikin esille ajatus Tuulomajoen vesistössä tarpeellisten tutkimus- ja suunnittelutoimenpiteiden yhdistämisestä Kolarctic Salmon –jatkohankkeeseen.

Luonnonvarakeskuksen tutkijoiden asiassa keväällä 2016 tekemien tiedustelujen perusteella Kolarctic Salmon –hankekumppaneista etenkin norjalaiset tahot kokevat olevansa sivussa Tuulomajoen lohikysymyksistä, koska ne ovat heidän näkökulmastaan Suomen ja Venäjän välisiä asioita. Näkemys on yllättävä, koska Tuulomajoen lohiaution täyttäminen kasvattaisi merkittäväällä tavalla nimenomaan Barentsinmerellä myös norjalaisten kalastajien apajilla liikkuvien lohien määrää ja pienentäisi merkittävästi Norjan jokien lohikantoihin kohdistuvaa suhteellista saalispainetta. Pääasiallinen syy haluttomuuteen ottaa Tuuloma-aktiviteetteja osaksi Kolarctic Salmon –jatkohankekokonaisuutta lieneekin Kolarctic –ohjelman hankkeiden budjettien rajallisuus:

Tuulomajoen vesistön aktiviteettien pelätään vievän liian suuren osan yhteishankkeen budjetista. Edellisellä ohjelmakaudella hankebudjettien ylärajana oli 3 M€.

Luonnonvarakeskuksen ja Metsähallituksen tutkijoiden kanssa käytyjen keskusteluissa nousi esille, että kiireellisimmät lohenpalauttamista edistävät toimenpiteet voitaisiin toteuttaa osana maantieteellisesti laajaa ja muutoinkin isoa hanketta, jonka tavoitteena olisi Kolarctic-alueen säännösteltyjen vesistöjen luonnonvarojen ja ekosysteemipalveluiden palauttaminen/elvyttäminen (*Restoration of aquatic natural resources and ecosystem services in regulated watersheds of the Kolarctic area*).

Suomen joista tällaiseen hankkeeseen sopisi mukaan vuodesta 1949 saakka säännöstelty maan pisin joki Kemijoki, jossa kalaistutuksiin käytetään vuosittain 2,5 M € ja jonka 15 vesivoimalaitosta tuottavat kolmanneksen Suomen vesivoimasähköstä. Ruotsissa on ohjelma-alueella useita säännösteltyjä vesistöjä, joiden joukosta voitaisiin valita ominaisuuksiltaan Tuulomajokea ja Kemijokea täydentävä kohde hankkeessa kehitettäväksi. Tällainen hankekokonaisuus erottuisi aiheensa ja maantieteellisen painopisteensä puolesta varsin selvästi Kolarctic Salmon – jatkohankkeesta, eikä ohjelman rahoitushaussa syntyisi kilpailutilannetta kahden ”lohihankkeen” välillä.

Kolmas harkitsemisen arvoinen tapa hakea rahoitusta Tuuloman lohenpalauttamisaktiviteettien toteuttamiseksi on niiden yhdistäminen samaan hankekokonaisuuteen jokihelmisimpukkapopulaatioiden elvyttämiseen ja suojelun tason parantamiseen tähtäävän hankkeen kanssa. Tärkeitä raakkukohteita on Venäjällä sekä Kolarctic-alueella (Tuulomajoki, Kemijoki) että Karelia- alueella (Hiitolanjoki, Jänisjoki). Ohjelmien toimintalinjojen puolesta raakku- ja lohikantojen yhteiselvytyshankkeen rahoitushakemus olisi luontevinta suunnata Kolarctic-ohjelmaan, koska Karelia-ohjelman painopisteet eivät rohkaise hakemaan rahoitusta luonnon monimuotoisuutta tai luonnonsuojelua edistäviin hankkeisiin: ohjelma-asiakirjan toimintalinjassa 3 ympäristön- ja luonnonsuojelua käsitellään jokseenkin yksipuolisesti alueen asukkaiden ympäristöterveyden näkökulmasta. Venäjän Karjala on kuitenkin Kolarctic-ohjelman liitännäisalue, joten maantieteellisesti laajan raakku-lohihankkehakemuksen tekeminen siihen on mahdollista.

Toisaalta raakkukantojen elvyttäminen olisi luontevasti liitettävissä vahvana hanke-osiona mukaan myös suurten rakennettujen jokien luonnonvarojen ja ekosysteemipalvelujen palauttamiseen keskittyvään hankkeeseen; Tuulomajoen vesistö on raakkurintamalla selvästi kiireellisimpien toimenpiteiden tarpeessa. Lohen paluu Tuulomajoen vesistön yläosiin parantaisi merkittävästi jokihelmisimpukan eli raakun suojelun tasoa Suomessa ja Venäjällä; raakkupopulaatioiden elpyminen puolestaan parantaisi vesistön veden laatua ja ekologista tilaa.

Tuuloma-yhteistyö tarvitsee päättäjien tuen rajan molemmin puolin

Lohen palauttaminen Tuulomajoen vesistön yläosiin vaatii suuria investointeja sekä sujuvaa yhteistyötä niin Suomen ja Venäjän rajan yli kuin molempien maiden sisällä viranomaisten, liikelaitosten ja tutkimuslaitosten välillä. Tarpeellisten toimenpiteiden mittasuhteet ja vaikutukset ovat niin laajoja, että niiden toteuttamisesta vastuun ottaminen saattaa arveluttaa alueella toimivia asiantuntijatahoja ja viranomaisia.

Rajavesistöyhteistyöhankkeen järjestämien tapaamisten ja sähköpostiviestinvaihdon oli ilmeistä, että parhaan asiantuntemuksen lohikantojen elvyttämisessä omaavat venäläiset tutkijat ja lohikantojen hyvinvoinnista vastuussa olevat alueen viranomaiset tarvitsevat ja odottavat organisaatioidensa harjoittamaan rajanyliseen yhteistyöhön korkean tason mandaattia niitä ohjaavilta Venäjän federaation hallintoelimiltä sekä rajavesistökomissiolta. Vain niiden tuella

Kolarctic-hankkeen aktiivinen suunnittelu saadaan käyntiin Tuulomalla ja hankeconsortiota tarvittavan laaja ja arvovaltainen, jotta lohen vaellusyhteyden palauttaminen Barentsinmerestä Tuulomajoen vesistön latvoille saakka on mahdollista.

Suomen puolella Tuulomajoen vesistöaluetta pitkäjänteisesti tutkineella Luonnonvarakeskuksella ja Urho Kekkosen kansallispuistoa hallinnoivalla Metsähallituksella on valmiudet ja valtuudet lähteä mukaan rajanyliseen yhteishankkeeseen. Myös alueen kalatalousviranomaisen (Lapin ELY-keskus) on ollut aktiivinen rajanylisen yhteistyön edistämässä. Tuuloma-hankkeen menestymisen mahdollisuuksia uuden Kolarctic-ohjelmakauden rahoituksesta kilpailtaessa parantaa myös Suomen strategisen hallitusohjelman sisältö: "vaeltavien ja uhanalaisten kalakantojen elvyttäminen" on hallituksen luontopolitiikan kärkihanke, ja hallituksella on tavoitteena vuoden 2018 puoliväliin mennessä "kehittää ja ottaa käyttöön uusia ratkaisuja kalakantojen hoitoon rakennetuissa vesistöissä yhteistyössä alueiden sidosryhmien kanssa".

Lähteet:

Carnie, C (2000) Options for Salmonid migration between the Kola Fjord and the Upper Tuloma River. Tuloma River Project Report.

EnviroCentre Ltd. (2000) Tuloma River Project. Technical feasibility of migration routes. Report No. 1014.

Erkinaro J, Mattson J, Erkinaro H, Dolotov S, Pautamo J, Alekseyev M, Popov N, Samokhvalov I, Saari T ja Kaukoranta M (2001) The River Tuloma Salmon Habitat Inventory. TACIS Tuloma River Project Work Report. 19 s.

Erkinaro J, Pautamo J, Karppinen P, Mattsson J, Kaukoranta M, Heinimaa P, Erkinaro H, Mäkinen T, O'Farrell M, Lupandin A, Popov N, Ahonen E, Saari T (2000) Lohikannan palauttaminen Tuulomajoen latvavesille. BarentsInterreg-hankkeen loppuraportin luonnos, päiv. 23.6.2000. 20 s.

Euroopan komissio (2015a) The Karelia CBC 2014-2020 Programme, Joint Operational Programme – document, adopted by the European Commission 17.12.2015.

Euroopan komissio (2015b) The Kolarctic CBC 2014-2020 Programme, Joint Operational Programme – document, approved by the European Commission 18.12.2015.

FINLEX, säädös 26/1965; Suomen Tasavallan ja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton välinen rajavesistöjä koskeva SOPIMUS.

Normandeau Associates Inc. ja Fishtrack Ltd. (2000) Survival estimation of juvenile rainbow trout passed through a turbine at Upper Tuloma River plant, Verhnetulomski, Russia. Luonnos. 8 s.

Orell P, Erkinaro J, Mäkinen H ja Seppänen M (2015) Taimenseurannat Tuulomajoen vesistön Suomen puolen latvajoissa 2011-2015. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 27/2015.

Raasakka, N (2015) Strategic Environmental Assessment (SEA) for Kolarctic Cross Border Cooperatio (CBC) 2014-2020 Programme.

Suomen arktinen strategia 2013. Valtioneuvoston periaatepäätös 23.8.2013. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 14/2013.

TACIS Tuloma River Project (2001a) Work Report. Salmon Stock Management Plan. 11 s.

TACIS Tuloma River Project (2001b) Project Completion Report. 19 s.

Toimintasuunnitelma strategisen hallitusohjelman kärkihankkeiden ja reformien toimeenpanemiseksi 2015–2019 Päivitys 2016. Hallituksen julkaisusarja 2/2016.

Rajanylinen yhteistyökokous Tuulomajoen vesistön kalataloudellisesta kehittämisestä

Ajankohta: 11.11.2015 klo 9.00–15.00

Paikka: Murmansk, hotelli Meridian, 6 krs:n kokoussali

Osallistujat:

Markku Seppänen, Metsähallitus, kalastusasioiden erikoissuunnittelija

Raisa Nikula, Naturpolis Oy, projektipäällikkö

Markku Kaukoranta, Luke, erikoistutkija

Jaakko Erkinaro, Luke, tutkimusprofessori

Pertti Itkonen, Metsähallitus, Lapin kehityspäällikkö

Sergei Valerjevitš Prusov, PINRO, sisävesien bioresurssien laboratorion johtaja

Igor Valerjevitš Samohvalov, PINRO, sisävesien bioresurssien laboratorion tutkija

Andrei Sergejevitš Merenkov, Murmanribvod, johtaja

Marina Jevgenjevna Semehina, Murmanribvod, osastopäällikkö

Valentina Gennadievna Ostaptsuk, Murmanribvod, asiantuntija

Dmitry Borisovitš Valuiiski, Murmanribvod, asiantuntija

Svetlana Sergejevna Kontijevskaja, Murmanskin alueen kalatalouskomitea, kalastusosaston johtava asiantuntija

Oleg Germanovitš Tjapinov, vesivoimayhtiö TGK-1, Kuolan osaston varapääinsinööri

Igor Leonidovitš Patsan, vesivoimayhtiö TGK-1, Kuolan osaston Tuulomavoimalaitosten johtaja

Ilona Grekelä, tulkki

Kokouksen avaaminen ja osallistujien esittäytyminen

Metsähallituksen kalastusasioiden erikoissuunnittelija Markku Seppänen avasi kokouksen, toivotti osallistujat tervetulleiksi ja kiitti paikalla olijoita myönteisistä vastauksista Metsähallituksen lähettämään kokouskutsuun. Puheenjohtajan ominaisuudessa Seppänen kävi lyhyesti läpi kokouksen asialistan, ja huomautti että siinä luetellut aiheet eivät suinkaan ole valmiiksi pureskeltuja ja niistä on tarkoitus keskustella avoimesti ja eri näkökannoilta.

Osallistujat esittelivät itsensä ja työnkuvansa. ---Raisa Nikula kertoi työskentelevänsä Suomen ulkoministeriön Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyöohjelmasta rahoitetussa hankkeessa, jonka tavoitteena on edistää suomalais-venäläistä kalataloudellista yhteistyötä ja tiedonkulkua Tuulomajoen ja Oulankajoen-Pääjärven rajavesistöissä ja erityisesti laatia esiselvitys edellytyksistä hakea rahoitusta atlantinlohen palauttamishankkeelle tulevasta Kolarctic ENI -rahoitusohjelmasta. Mm. tämän kokouksen valmistelu- ja järjestelykustannukset on katettu hankkeen määrärahoista. ---Markku Kaukoranta valotti esittäytymisensä yhteydessä suomalais-venäläisten yhteistyöhankkeiden (InterReg, TACIS; 1998-2001) historiaa Tuulomajoen vesistössä, sekä rajavesistökomission roolia rajavesistöjen kalatalousasioiden kehittämiseen ja sen muuttumista ajan myötä. Kaukoranta painotti, että tämä kokoontumisemme on tärkeä, koska se kuvastaa halua yhteistyön jatkamiseen myös rahoitusohjelmakausien välillä, joka on osoittautumassa ennakoitua paljon pidemmäksi. ---Projektitoiminnasta vastaava Metsähallituksen Lapin kehityspäällikkö Pertti Itkonen välitti kokoukselle samankaltaiset terveiset Lapin aluepäällikkö Jyrki Toloselta: rajanylisen yhteistyön ylläpitäminen ENI-aution aikana on erittäin tärkeää. ---Murmanribvodin

johtaja Andrei Merenkov kertoi organisaationsa olevan vastuussa vesiviljelytoiminnan hallinnoinnista ja käytännön toiminnasta sekä Tuulomajoen lohikannan seurannasta Ala-Tuuloman kalatiellä. – - Luonnonvarakeskuksen tutkimusprofessori Jaakko Erkinaro on ollut kansainvälisen vaelluskaloihin kohdistuvan tutkimusyhteistyönsä ohella mukana Tuulomajoen Suomen puoleisten latvavesien tutkimuksissavuodesta 1988 lähtien; hänen toimintansa Tuuloman rajanylisissä -yhteistyöhankkeissa alkoi Barents Interreg -hankkeen vetovastuulla vuonna 1998. Lyhytsanaisemmin esittäytyneiden osallistujien toimenkuva on osallistujalistan yhteydessä.

Keskustelua rajavesistökomission roolista Tuuloma-yhteistyössä

Yhteisen suomalais-venäläisen rajavesistöjen käyttökomission (edempänä rajavesistökomissio) Suomen delegaation pitkäaikaisin jäsen Markku Kaukoranta kertoi kalatalousasioiden käsittelyssä rajavesistökomissiossa tapahtuneista muutoksista. Aikaisemmin kalatalousasioita käsitteli erityinen monijäseninen kalatalouden asiantuntijatyöryhmä, jonka näkökulma kalatalousasioihin oli laaja ja myös rajan yli vaeltavien kalakantojen kalastuksen sääntelyyn liittyviä asioita käsiteltiin tarpeen vaatiessa. Nyt kalatalousasioita käsitellään osana kokonaiskäytön työryhmän työtä, jossa on jäsenenä yksi Venäjän kalatalousasiantuntija ja yksi Suomen kalatalousasiantuntija. Kalatalousasiantuntijat järjestävät vuosittain ajankohtaisista aiheista seminaarin, johon kutsutaan aiheiden mukaisia erityisasiantuntijoita. Kalastuksen sääntelyä koskevat asiat on venäläisen osapuolen rajavesistösopimuksen soveltamisalan kapean tulkinnan vuoksi rajattu kokonaan pois rajavesistökomission toimenkuvasta. Rajavesistökomissio suositteli vuonna 2014 52. vuosikokouksen pöytäkirjassaan, että kalatalouden asiantuntijat selvittävät kahdensivuisen suomalais-venäläisen kalatalousyhteistyötä käsittelevän komission perustamista. Tällaisen komission toimivaltaan kuuluisi myös rajavesistöjen kalakantoja koskevat toimenpiteet.

Rajanylistä yhteistyötä Tuulomajoen lohikannan elvyttämisen eteen on tehty vuodesta 1989 alkaen, jolloin Rajavesistökomissio järjesti aiheesta symposion Suomessa Savukoskella. Kansainvälistä rahoitusta lohikannan elvyttämiseksi tarpeellisten tutkimustietojen hankkimiseen saatiin lopulta vuosiksi 1998–2001 Barents Interreg II- ja CBC Tacis – ohjelmista.

Tuulomajoen lohikannan vaellusyhteyden palauttamisen tärkeys ja sitä edistävän hankkeen toteutumisen edistäminen on ollut toistuvasti esillä kalatalousasiantuntijoiden vuosittaisissa yhteisissä ilmoituksissa rajavesistökomissiolle. Vuoden 2015 yhteisessä ilmoituksessaan rajavesistökomissiolle kalatalousasiantuntijat toivat lisäksi julki tarpeen perustaa aluetasoinen työryhmä ja saada rajavesistökomission vesivarojen kokonaiskäytön työryhmään jäsen Murmanskin (maantieteelliseltä) alueelta, jotta Tuulomajoen vesistön kalataloudellinen kehittäminen suomalais-venäläisin yhteistoimin saisi nykyistä vahvemmin tukea rajavesistökomissiolta. Tuulomajoen lohikannan elvyttämishankkeen voidaan siis uskoa olevan rajavesistökomission molemmille osapuolille tärkeä. Pertti Itkonen huomautti, että lohikannan elvyttämispyrkimykset kiinnostanevat myös Venäjän, Suomen ja Norjan välistä Green Belt – yhteistyöelintä, joka on parhaillaan kokoamassa yhteistyöverkostoa luonnonsuojelualueiden toimijoista.

Murmanribvodin edustajat muistuttivat, että lohi on Venäjän Federaation hallinnassa oleva bioresurssi, ja että siihen liittyvät päätökset ja toimenpiteet ovat Federaation tason kalataloushallinnon (FAR) päätäntävällässä. FAR:n toimialaa on myös kaikki kansainvälinen yhteistyö kalatalouden alalla. Tämän vuoksi vuoksi pelkkä alueellisten toimijoiden yhteistyö ei riitä yhteishankkeen aikaan saamiseksi. Hankesuunnittelu ja käytännön toimenpiteet on koordinoitava FAR:n kanssa. Toisaalta rajavesistökomission tekemät suositukset ovat kaikkia alueellisia ja federaation hallintotason toimijoita velvoittavia. Todettiin että FAR:n myötävaikutus ja osallistuminen on todellakin ratkaiseva hankesuunnittelun edistymiselle. Siksi tähän kokoukseen pyrittiin saamaan mukaan myös Federaation kalataloushallinnon Barentsin ja Vianmeren osaston (BBTU) edustaja informoimalla FAR:n kansainvälisten asioiden osastoa kokouksen tarkoituksesta. BBTU ei ilmeisesti kuitenkaan kokenut osallistumistaan tarpeelliseksi, ja piti PINRO:n ja Murmanribvodin osallistumista riittävänä tässä vaiheessa.

Keskusteltiin Murmanskin alueen mahdollisesta tulevasta edustuksesta rajavesistökomission kokonaiskäytön työryhmässä, ja todettiin että edustajaksi voitaisiin ajatella yhtä hyvin tutkijaa kuin

kalahallinnon virkamiestäkin. Sergei Prusov totesi, että PINRO voi tehdä Federaation Kalatalousvirastolle ehdotuksia PINRO:n henkilöstön osallistumisesta rajavesistökomission työhön, mutta on odotettavissa että määrärahojen ollessa niukat ei rajavesistökomission työhön osallistumista priorisoida.

Keskustelua Tuulomajoen vesistön kalastussäännöistä ja raakuista

Aiheen johdannoksi Raisa Nikula totesi, että sekä Suomessa että Venäjän Federaatiossa on meneillään kalastuslainsäädännön uudistus. Suomessa on eduskunta hyväksynyt uudistetun kalastuslain (<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150379>), joka tulee voimaan v. 2016 alussa, ja siihen liittyvä, yksityiskohtaisempia määräyksiä käsittävä kalastusasetus on parhaillaan maa- ja metsätalousministeriön valmisteltavana. Kalastusasetuksen on tarkoitus tulla voimaan samaan aikaan kuin kalastuslain, mutta valtioneuvoston on vielä käsiteltävä ja hyväksyttävä se. Tuulomajoen vesistön Suomen puoleisissa osissa on kuitenkin vuoden 2016 loppuun saakka uudesta kalastusasetuksesta riippumatta voimassa oleva Inarin kalastusalueen kalastussääntö (<http://www.inarinkalastusalue.fi/ksaanto.html>). Venäjällä puolestaan on tullut alkuvuodesta voimaan uusi Pohjoisen kalatalousalueen kalastussääntö (<http://docs.cntd.ru/document/420233775>), joka määrää kaikista kalastustyypeistä (alkuperäiskansojen kalastus, tutkimus- yms. kalastus, kaupallinen kalastus, virkistyskalastus). Sergei Prusov kertoi, että tämän laajan kalastussäännön lisäksi on valmisteltavana uusi kaikkia Venäjän vesialueita koskeva laki, joka koskee yksinomaan virkistyskalastusta; sen ensimmäinen luonnos (<http://www.rg.ru/2013/01/14/rybalka-site-dok.html>) oli Venäjän parlamentissa duuman käsittelyssä vuonna 2013; seuraavasta käsittelystä ei ole toistaiseksi tietoa.

Seurasi keskustelua kalastussääntöjen sisällöstä ja hengestä, etupäässä taimenen kannalta, koska nyt voimassa olevissa säännöissä lohien kalastus on vesistön Venäjän puoleisissa osissa kielletty ja Suomen puolella lohta ei esiinny. Sergei Prusov kysyi, mitkä ovat Suomen puolella tärkeimmät lainsäädäntökeinot taimenen suojelussa. Niitä todettiin olevan rauhoitusalueääräykset, rauhoitusajamääräykset (kalastuskielto taimenten nousu- ja kutuaikana), kalastusvälinerajoitukset (verkkokalastus on kokonaan kielletty jokialueilla), alamittamääräykset ja saalis- ja lupamääräkiintiöt. Taimenenkalastukseen Suomen puolella tarvitaan Metsähallituksen kalastuslupa, jonka voi ostaa Internetistä, Metsähallituksen asiakaspalvelupisteistä ja muutamasta matkailupalveluyrityksestä.

Pertti Itkonen totesi, että Suomen puoleisissa vesistön osissa kalastusta säädellään vahvasti vaellustaimenen ja jokihelmisimpukan suojelun ehdoilla, koska Tuulomajoen latvavesistössä säilyneiden kaltaiset alkuperäiset vaellustaimenkannat ja elinvoimaiset raakkukannat ovat Suomen mittakaavassa suurharvinaisuus. Käytännössä kalastusjärjestelyt ovat siis enimmäkseen kalastusta rajoittavia ja kieltäviä määräyksiä, ja taimenen kalastusrajoituksia voidaan Suomen puolella ajatella lievennettävän nykyisestä vasta pitkän ajan kuluttua, kun kannat ovat merkittävästi runsastuneet. Taimenen alamitta Suomen puolella on 50 cm. (Jälkihuomio: Venäjän puolella taimenen alamitta virkistyskalastuksessa on 3.2.2015 voimaan tullessa kalastussäännössä 30 cm eikä sen kalastaminen edellytä kalastuslupaa. Aikaisemmassa kalastussäännössä alamitta oli 40 cm.)

Venäläisiä osapuolia kiinnosti, millä perustein taimenen kalastuskiintiö asetetaan ja kuinka suuri se on, voidaanko lupamyynti lopettaa kalastuskauden aikana, jos kiintiö tulee täyteen, ja miten kiintiön täyttymistä seurataan. Markku Seppänen vastasi, että kalastusluvalla saa ottaa saaliiksi korkeintaan yhden taimenen vuorokaudessa. Lupia myydään eriputuisiksi ajoiksi kolmesta tunnista koko kauteen, yhden vuorokauden lupa maksaa 10 euroa. Vuosittainen kiintiö ei koske saaliskalojen määrää, vaan lupien myyntimäärää. Saalismäärästä ei käytännössä pystytä saamaan kalastajilta tarkkaa tietoa (vaikka lupaehdoissa heidät veloitetaan raporttoimaan saalismääränsä), joten lupien myyntimäärä on mitoitettu tasolle, jonka arvioidaan kertyneen saalismäärätiedon valossa olevan turvallinen.

Keskustelu siirtyi hetkeksi raakkuihin. Murmanribvodin Andrei Merenkov kysyi, toimiiko taimen Lutto- ja Nuortijoessa raakun väli-isäntänä. Markku Seppänen kertoi taimenilla olevan raakkuinfektioita runsaasti varsinkin Luttojoen latvapuroissa, mutta lisääntyviä raakkupopulaatioita ei ole tavattu Lutto- ja Suomujoen pääuomassa. Tästä on päätelty, että pääuoman populaatiot ovat olleet sopeutuneita käyttämään lohta väli-

isäntänään ja lisääntyminen on loppunut lohien katoamisen myötä (nuorimmat viime vuosina löydetty raakat ovat olleet yli 70-vuotiaita). Pertti Itkonen huomautti, että Luttojoen raakkupopulaatiot ovat Suomessa kansallisesti tärkeitä, koska ne ovat lohien puuttumisesta huolimatta maamme elinvoimaisimpien raakkukantojen joukossa.

Yhteenvetona kalastussääntökeskustelusta voitiin todeta, että kiinnostusta ja tiedontarvetta rajantakaisista säännöistä ja käytännöistä on molemmilla osapuolilla. Aikaisemmissakin Tuuloma-yhteistyötapaamisissa on nostettu esille tarve laatia vertaileva analyysi Tuulomajoen vesistöalueen kalastusjärjestelyistä ja niiden tarkoituksenmukaisuudesta vaelluskalakantojen elvyttämistä silmällä pitäen; tarve on kirjattu myös rajavesistökomission kalatalousasiantuntijoiden vuoden 2015 yhteiseen ilmoitukseen. Tällainen analyysiraportti on sovittu tehtäväksi 31.5.2016 saakka kestävässä rajavesistöyhteistyön kehittämishankkeessa, jota toteuttaa Naturpolis Oy yhteistyössä Metsähallituksen ja Luken kanssa. PINRO ja Murmanribvod lupautuivat työstämään raporttia yhteistyössä kehittämishankkeen suomalaisosapuolten kanssa. Raportin perimmäisenä tavoitteena voidaan pitää kalastussääntöjen ongelmakohtien tunnistamista ja kehittämistä vaelluskalakantojen elvyttämispyrkimyksiä paremmin tukeviksi. Kehittämistä lienee rajan molemmiin puolin, erityisesti kalastuksenvalvonnassa, minkä järjestämisestä tosin ei määrätä kalastussäännöissä.

Keskusteltiin vielä kalastussääntöjen muuttamisen vaatimasta prosessista Venäjällä. Sergei Prusov teki selkoa sen eri vaiheista: aloitteen lakimuutoksesta BBTU:lle voi tehdä kuka tahansa venäjän kansalainen, minkä jälkeen BBTU pyytää siitä lausuntoa PINRO:n biologiselta komitealta. Sen jälkeen asian käsittely siirtyy VNIRO:lle (<http://www.vniro.ru/>) ja mahdollisen myönteisen lausunnon jälkeen sieltä Federaation kalastushallinnolle, joka valmistelee asetusluonnoksen oikeusasiaministeriölle. Tämä prosessi kestää tyypillisesti vuoden pari, jos sitä ei mikään vaikutusvaltainen virallinen taho kiirehdi. Pohdittiin, onko Rajavesistökomissiolla tarvittava auktoriteetti lakimuutoksen käsittelyn nopeuttamiseksi, jos kyse rajan yli vaeltavien kalakantoja koskevista säännöistä.

Vuonna 2016 toteutettava käytännön venäläis-suomalainen tutkimusyhteistyö.

Sergei Prusov kertoi PINRO:n, Luken ja Metsähallituksen päättäneen edellispäivän kokouksessaan jatkaa edellisvuosien kaltaisia pienimuotoisia emolohien yliiirtokampanjoita yhdessä siihen asti, kunnes ENI-ohjelma aukeaa ja laajemman hankekokonaisuuden toteuttaminen on mahdollista. Ensi kesän yliiirroista on tehty alustavat suunnitelmat, ja niiden perusteella haetaan lupaa Murmanribvodilta. Murmanribvodilta toivotaan myös apua yliiirtojen logistiikan hoitamiseen. Prusov kysyi Andrei Mernekovilta, aikooko Murmanribvod osallistua vuoden 2016 yliiirtohankkeeseen. Merenkov vastasi Murmanribvodin olevan valmis osallistumaan, uutta kalustoakin löytyy tarkoitukseen, mutta hankkeen toteuttamisessa on otettava huomioon tautivaara, oltava yhteistyössä eläinlääkintäviranomaisten kanssa ja varmistettava, ettei sen kautta levitetä kalatauti-epidemiaa vesistön latvaosiin. Keskustelu poikkesi tässä vaiheessa UDN-kalatauti-tilanteeseen Tuulomajoen vesistössä. Andrei Merenkov kertoi, että Kolajoesta on äskettäin löydetty 800 kuollutta kutunousulla ollutta lohia. Myös Tuulomajoen pohjoispuolen sivuhaarasta Shovnajoesta on löytynyt kuolleita lohia, 45-50 km Ala-Tuuloman kalatien yläpuolelta. Tieto Shovnajoen kuolleista lohista tuli Murmanribvodille salakalastajan kuvaaman ja Internetiin ladatun videon välityksellä. Kuolleista kaloista on lähetetty näytteitä Osloon tutkittavaksi, ja UDN-tautidiagnoosi on varmistunut yhdestä Shovnajoesta kuolleen löytäneestä lohesta. Kolajoen kuolleista lohista ei ole toistaiseksi diagnosoitu UDN-tautia, mutta kalojen oireet ovat aivan samankaltaisia kuin Shovnajoen kaloilla. Osloon laboratorioon lähetettyjä näytteitä on voitu vertailla Norjasta löytyneisiin UDN-näytteisiin ja näin saada lisävarmuutta diagnosoille; näytteitä on lähetetty myös kahteen moskovalaiseen laboratorioon, mutta siellä ei ole toistaiseksi asiantuntemusta tehdä luotettavaa diagnosoita suuntaan tai toiseen. Diagnoosi on helpointa tehdä sellaisen kalan kudokset näytteestä, jolla tauti on vasta alkuvaiheessa.

Ala-Tuuloman kalatie avataan 1.6.2016, ja aikaisintaan silloin on mahdollista pyydystää nousulohia ja saada ensi tieto UDN-sairaudesta niiden joukossa. Tosin on otettava huomioon, että tulvan suuri korkeus ja sen vuoksi tehtävät ohjauksutukset saattavat taas estää lohien nousun avoimena olevaan

kalatiehen, kuten tapahtui vuonna 2015, ja tautitilanteen selvittäminen voi sen takia lykkääntyä. Viimeksi lohia alkoi nousta kalatiehen 3-4 päivää ohijuoksutusten jälkeen. UDN-diagnoosin saaminen kestää melko kauan: on haettava lupa kalojen kuljetukseen Norjaan, ja taudin viljely laboratoriossa kestää kaksi viikkoa. Ylisiirrettäväksi aiottujen yksilöiden vapaus taudista on kuitenkin mahdollista varmistaa nopeamminkin, pitämällä niitä tarkkailtavana vähintään seitsemän vuorokautta, joka on UDN-taudin itämisaika. Yhtä mieltä oltiin siitä, että ylisiirroissa ei lähdetä ottamaan ja aiheuttamaan turhia riskejä; kalakantojen terveys on etusijalla.

Pohdittiin, kuinka vakavan uhkan UDN-tauti muodostaisi Tuulomajoen vesistön jäljellä oleville lohikannoille niihin leviessään. Marina Semenišina kertoi taudin aiheuttavan muualla tehtyjen tutkimusten perusteella 10 % kuolleisuuden aikuisille kaloille, mutta sen ei ole havaittu tarttuneen tai aiheuttaneen kuolleisuutta kalanpoikasille tai mädille. Murmanribvod tulee tarkkailemaan nousulohien kuntoa Ala-Tuuloman kalatiellä päivittäin 1.6.2015 alkaen, ja tautitilanteen vakavuutta arvioidaan päivittäisten havaintojen pohjalta. Päätös ylisiirtojen toteuttamisesta tai toteuttamatta jättämisestä vuonna 2016 riippuu lopulta 1.6.2015 alkaen saatavista tautitilannetiedoista. Tautiuhkan vakavuudesta ei oikeastaan voida sanoa mitään varmaa, koska vielä ei edes tiedetä mikä taudinaiheuttaja on UDN-taudin syy; tätä on selvitettävä ulkomaisten asiantuntijoiden kanssa, totesi Merenkov. Pertti Itkosen mukaan Tornion vesiparlamentissa oli uumoiltu, että tauti saattaa tarttua lohen ja siian välillä, mutta varmaa tietoa tästä ei ole.

Kolarctic ENI – hankeyhteistyö atlantinlohen palauttamiseksi Tuulomajoen vesistön latvaosiin: alustavaa hankesuunnittelua

Markku Seppänen kertoi, että aiheesta oli aloitettu keskustelua jo edellisenä iltapäivänä PINRO:n, Luken ja Metsähallituksen kesken järjestetyssä lyhyessä kokouksessa ja pyysi PINROLaisia kertomaan näkemyksiään siitä, millaisia elementtejä ENI-hankkeeseen olisi heidän mielestään sisällytettävä.

Igor Samohvalov näki, että ylisiirrettyjen lohien käyttäytyminen ja toisaalta merivaellukselle lähtevien smolttien kyky löytää alasvaellusreitti Nuorttijärven tekoaltaan halki ovat lohen palauttamisen onnistumisen kannalta kriittisiä tekijöitä, joista ei ole vielä tarpeeksi tai lainkaan tietoa, ja niitä tulisi hankkeessa tutkia. Smolttien uintimatka Luttojoesta Nuorttijärven tekoaltaan halki Ala-Tuuloman padolle on pitkä, 70–80 km. Vuosituhannen vaihteen hankkeissa yritettiin tutkia smolttien vaellusta radioseurannan avulla, mutta saatavilla olleet smoltit olivat liian pienikokoisia radiolähetinkaloiksi ja niiden kuolleisuus oli niin suurta, ettei johtopäätöksiä alasvaelluksen onnistumisesta voitu tehdä. Hyvä olisi myös tietää, menevätkö smoltit suin päin voimalaitoksen turbiineihin, vai välttelevätkö ne niitä. Smolttien alavaellus on mahdollista järjestää monellakin eri tavalla: käynnissä olevien turbiinien läpi, ohijuoksutusten yhteydessä, kalatien kautta tai manuaalisesti ihmistyöllä. Paras keino näistä olisi kalatie.

Sukukypsiä lohia on siirretty Ylä-Tuuloman padon yli Tuulomajoen latvavesistöjen tuntumaan vuosina 1998, 1999 ja 2014. Siirroista on siis jo suhteellisen paljon tietoa ja voidaan sanoa, että aikuisten lohien siirrot kannattaa ottaa osaksi toimenpiteitä, joilla lohen lisääntyminen käynnistetään uudelleen Tuuloman latvavesissä. Ylisiirtokokeiden jatkaminen on kuitenkin tarpeellista, jotta saadaan lisää tietoa ylisiirrettävien kalojen biologisten ominaisuuksien ja vapauttamisolosuhteiden vaikutuksesta lisääntymismenestykseen; saatuja tietoja voidaan hyödyntää mahdollisimman hyvän lisääntymismenestyksen varmistamiseksi.

Murmanribvodin Andrei Merenkov tiedusteli voimayhtiö TGK-1:n edustajilta, onko kalatien rakentaminen ja sen tarvitsemien virtausolosuhteiden järjestäminen teknisesti mahdollista voimayhtiön näkökulmasta. Oleg Tjapinov vastasi kalatien olevan mahdollinen ratkaisu. Vanhan tukinuittokourun muuntaminen kalatieksi ei kuitenkaan ole Tjapinovin mielestä mahdollinen eikä hyvä vaihtoehto, koska sen kautta kulkeva vesimäärä tulisi olemaan hyvin suuri ja aiheuttaisi liikaa hävikkiä voimalaitoksen energiantuotannolle. Lisäksi kourua alas syöksyvät smoltit luultavasti murskautuisivat kuoliaaksi matkansa päätteeksi. Erillinen, uusi kalatie olisi Tjapinovin mielestä paras ratkaisu. Ala-Tuuloman padolla vedenpintojen korkeusero on 17 metriä, ja kalatien pituus on 550 metriä. Samassa suhteessa laskettuna Ylä-Tuuloman 60–70 m korkean padon ohittamiseksi pitäisi rakentaa noin kaksi kilometriä pitkä kalatie, jotta se olisi yhtä loiva kuin hyvin toimiva Ala-Tuuloman kalatie.

Jaakko Erkinaro lisäsi, että alasvaelluksen kriittiset kohdat todellakin ovat Nuorttijärven ylittäminen ja smolttien onnistunut ohjaaminen kalatien suulle, mistä ne pääsevät padon ohitukseen. Maailmalta ei ole saatavissa tietoa smolttien käyttäytymisestä padotussa joessa olevassa vastaavan suuruusluokan keinotekoisessa järvaltaassa. Oulujoen luonnontilainen lohikanta on toki aikoinaan vaeltanut vastaavankokoisen Oulujärven halki ongelmitta. Alasvaellusta patojen ohi on viime vuosina tutkittu vilkkaasti mm. Ruotsissa, ja tutkimusten perusteella on kehitetty alasvaellusratkaisuja pieniin ja keksisuuriin jokiin, mutta ei suuriin. Tarvetta sellaisille kyllä olisi kipeästi, Tuulomajoki ei suinkaan ole ainoa suuri joki, johon haluttaisiin palauttaa vaellusyhteys. Pohjois-Amerikassa on onnistuttu rakentamaan vaellusyhteys joihinkin melko suuriin jokiin. Niiden perusteella tiedetään, että toimivan kalatien vesimäärän ei tarvitse olla kovinkaan suuri, ja että on mahdollista rakentaa kalatie jossa smolttien alasvaellus tapahtuu samaa uomaa pitkin kuin aikuisten lohien nousu. Missään nimessä aikuisten lohien ylisiirrot vuodesta toiseen eivät ole kestävä ratkaisu, vaan on pyrittävää siihen että sekä kalojen nousu että alasvaellus tapahtuu kalatien kautta ilman ihmisen apua.

Smolttien alasvaellukseen liittyen Luken Jaakko Erkinaro kysyi TKG-1:n edustajilta, kuinka syvällä vedenpinnan alla on Ylä-Tuuloman padolla turbiinien vedenottoaukko, eli aukko jonka kautta latvavesissä nykyisin ylisiirtojen tuloksen mahdollisesti syntyvien poikasten olisi smolttiutuessaan vaellettava merta kohti. Tjapinov vastasi aukon olevan yläveden aikaan 10 metrin syvyydessä. Erkinaro totesi smolttien uivan pinnan läheisyydessä, eivätkä ne siksi osu vedenottoaukkoon, eikä alasvaellusta ole siksi mahdollista ohjata tapahtumaan turbiinien läpi. Ala-Tuulomalla vedenottoaukko on 2-3 metrin syvyydessä ja smolttien saavutettavissa, ja lisäksi alasvaellusta tapahtunee ohijuoksutusten yhteydessä. Satunnaiset ohijuoksutukset eivät kuitenkaan ole Erkinaron ja Samohvalovin mielestä riittävä ratkaisu alasvaelluksen mahdollistamiseksi Ylä-Tuulomalla, vaan alasvaellus vaatii padon kokonaan ohittavan ratkaisun. Markku Kaukoranta muistutti jo aikaisemmissa hankkeissa laaditun hyvin perusteltuja suosituksia alasvaelluksen ongelmakohtien ratkaisemiseksi ja ne tulisi ottaa huomioon suunnittelun lähtökohtina. Esimerkiksi smolttien ohjaaminen kalatien alkuun (pois turbiineihin vievältä reitiltä) on mahdollista hoitaa vedenalaisten sermien ja virtaussuuntauksen avulla.

Igor Samohvalov ehdotti ohjauskeinojen toimivuuden ja Nuorttijärven halkivaelluksen tutkimista siten, että Luttojokeen vapautetaan Petsajoesta pyydystettyjä, koko ajan seurattavilla radiomerkeillä merkittyjä smoltteja (200–300 kalaa/erä). ENI-hankkeen aikajänteellä ei ole mahdollista kasvattaa smoltteja vaellusikäisiksi asti Tuulomajoen omista emokaloista, ja siksi tällaiseen tutkimukseen on käytettävä toisesta joesta siirrettyjä smoltteja. Igor Samohvalov tiedusteli muilta paikalla olevilta asiantuntijoilta, kannattaako tällainen alasvaellustutkimus tehdä. Jaakko Erkinaro vahvisti, että kaikkien kolme vaellusetapin (alasvaellus Nuorttijärven halki, smolttien löytäminen kalatien alkuun ja aikuisten lohien nousu kalatietä ylöspäin) toimivuus on todellakin varmistettava, jos lohien palauttamisessa aiotaan onnistua. On olemassa riski, että suurin osa smolteista ei löydä reittiä Nuorttijärvestä mereen. Niistä voi teoriassa muodostua järvisyönnöstävä lohikanta, mutta sellaisen syntymisestä ei ole aikaisempia kokemuksia/todisteita maailmalta

Keskusteltiin emokalaston laitoskasvattamisen mahdollisuudesta Tuulomajoen latvavesiin tehtäviä poikas- ja mäti-istutuksia varten, erityisesti siitä olisiko emokalaston perustaminen sisällytettävä ENI-hankesuunnitelmaan yhtenä toimenpiteenä. Suomessa on pitkään harjoitettu uhanalaisista lohikalakannoista perustettujen emokalaparvien jatkuvaa ylläpitämistä kalanviljelylaitoksissa mädin ja poikasten tuotantoa varten. Kävi ilmi, että Venäjällä ei ole tällaista käytäntöä, vaan kaikki istutuspoikaset tuotetaan luonnosta pyydystetyistä kaloista lypsetyistä sukusoluista, eikä emokaloja ylläpidetä laitoskasvatuksessa toistuvaa käyttöä varten. Tacis-hankkeessa aikoinaan suositeltiin, että Tuulomajoen latvavesiin palautettavan lohikannan istutuspoikasten laitoskasvattamisessa käytettäisiin emokaloja Petsajoesta (Ala-Tuuloman padon yläpuolinen kanta) sekä Kolajoesta, jonka lohikannassa on säilynyt sen kaltainen vaelluskierron monimuotoisuus, jonka myös Tuulomajoen latvaosista kadonneet lohipopulaatiot omasivat. Suosituksen syynä oli se seikka, että pelkästään Petsajoen emokaloja käyttämällä ei liene mahdollista saada Tuulomajoen latvavesiin muodostettua lohikantaa, jossa olisi myös suurikokoisia, monta vuotta merellä ennen ensimmäistä kutuvaellusta viettäviä kaloja. Murmanribvodin Marina Semenhina

totesi, että Kolajoen lohikannan käyttäminen palautusistutuksiin olisi määräysten vastaista ja edellyttäisi luvan anomista Moskovan hallintotasolta. Tuulomajoen latvavesien lohiaution täyttäminen on käytännössä mahdollista vain Ala-Tuuloman tekoaltaaseen laskevien jokien lohikannoilla.

Andrei Merenkov piti luonnollisena, että erityisesti suomalaiset kovasti haluavat saada lohien takaisin Tuulomajoen latvavesiin, koska lohi tyystin puuttuu Suomen puoleisista latvavesistä siitä syystä, että suomalaisten suunnittelema ja rakentama Ylä-Tuuloman voimalaitoksen kalatie ei ole toimiva. Mutta miten Venäjä hyötyy lohien palauttamisesta? Venäjän puoleisissa Tuulomajoen vesistön osissa vielä esiintyy lohta, Ala-Tuuloman toimivan kalatien ansiosta. Suomalaiset osallistujat kiittivät Merenkovia sydämellisesti tästä kysymyksestä, koska saivat mahdollisuuden tuoda esille että Tuulomajoen latvavesistön lohiaution täyttäminen koituisi suurimmalta osin nimenomaan Venäjän luonnonvarojen hyödyksi: 80 % lohien lisääntymiseen soveltuvista jokialueista sijaitsee Ylä-Tuuloman padon yläpuolella, ja niistä peräti 75 % on Venäjän puolella.

Käydyn keskustelun ja pohdintojen perusteella tunnuttiin mahdollisen ENI-yhteishankkeen tuloksiksi odotettavan: (1) toteuttamiskelpoista teknistä ratkaisua (kalatie) aikuisten lohien kululle Ylä-Tuuloman padon yläpuolelle ja smolttien laskeutumiselle padon alapuolelle, (2) tietoa smolttien kyvystä vaeltaa/ihmisen kyvystä ohjata smoltit Nuorttijärven halki padon tuntumaan ja kalatien suulle, sekä (3) vesiviljelytoiminnan ja aikuisten lohien ylisiirtojen suunnittelua ja käynnistämistä tai jatkamista nykyistä suuremmassa mittakaavassa, jotta Tuuloman latvavesistön lohiautio täyttämiseen olisi mahdollisimman hyvät valmiudet siinä vaiheessa, kun vaellusyhteys on kalatien rakentamisen myötä saatu palautettua.

Kokouksen päätteeksi todettiin, että rajanylisen yhteistyön ja ENI-hakemuksen valmistelun tueksi voisi olla hyödyllistä pyytää Venäjän ”virastojenväliseltä iktyologiselta komissiolta” <http://www.vniro.ru/ru/mik/o-mik>) lausunto Tuulomajoen latvavesien lohikannan palauttamisen ja taimenkantojen elvyttämisen luonnonsuojelullisista ja kalataloudellisista hyödyistä ja kiireellisyydestä.

Keskustelumuiston laati: Raisa Nikula

Venäjäksi käänsi: Ilona Grekelä 10.12.2015 ja 5.1.2016

***Salmo trutta* scale samples collected by SevNIIRH 2016**

Number	Weigth, g	Length, cm	Place	Date	Sex	Age
1	1450	46,8	Olanga right channel	17.8.2016	f5	?
2	130	22,9	Olanga right channel	17.8.2016		5+?
3	140	21,6	Olanga right channel	17.8.2016		5+?
4	190	25,4	Olanga right channel	17.8.2016		5+?
5	138	23,5	Olanga right channel	17.8.2016		5+?
6	74	17,5	Olanga right channel	17.8.2016		4+?
7	70	18,7	Olanga right channel	17.8.2016		4+?
8	40	17,5	Sovajoki	18.8.2016		3+
9	51	17,5	Sovajoki	18.8.2016		3+
10	94	21,6	Sovajoki	18.8.2016		4+
11	78	20,4	Sovajoki	18.8.2016		4+
12	80	20,4	Sovajoki	18.8.2016		4+
13	43	16,3	Sovajoki	18.8.2016		3+
14	34	15,1	Sovajoki	18.8.2016		3+
15	20	12,8	Palajoki	21.8.2016		3+
16	65	18,6	Palajoki	21.8.2016		5+
17	25	13,9	Palajoki	21.8.2016		3+
18	25	14	Palajoki	21.8.2016		3+
19	36	16,3	Palajoki	21.8.2016		4+
20	15	11,8	Palajoki	21.8.2016		2+
21	29	14,7	Palajoki	21.8.2016		3+
22	44	16,5	Palajoki	21.8.2016		4+
23	25	13,8	Palajoki	21.8.2016		3+
24	24	13,5	Palajoki	21.8.2016		3+
25	13	11,3	Palajoki	21.8.2016		2+
26	11	10,5	Palajoki	21.8.2016		2+
27	24	14	Palajoki	21.8.2016		3+
28	13	11	Palajoki	21.8.2016		2+
29	6	8,9	Palajoki	21.8.2016		1+
30	25	14	Palajoki	21.8.2016		3+
31	22	13,2	Palajoki	21.8.2016		3+
32	5	8	Palajoki	21.8.2016		1+
33	4	7,8	Palajoki	21.8.2016		1+
34	15	11,7	Palajoki	21.8.2016		2+
35	5	8,1	Palajoki	21.8.2016		1+
36	5	8	Palajoki	21.8.2016		1+
37	5	8,2	Palajoki	21.8.2016		1+
38	5	8,1	Palajoki	21.8.2016		1+
39	5	7,9	Palajoki	22.8.2016		1+
40	5	7,9	Palajoki	22.8.2016		1+
41	4	7,3	Palajoki	22.8.2016		1+
42	5	8	Palajoki	22.8.2016		1+
43	5	8	Palajoki	22.8.2016		1+
44	1	4,7	Palajoki	22.8.2016		0+
45	1	4,6	Palajoki	22.8.2016		0+
46	1	4,5	Palajoki	22.8.2016		0+
47	1	4,2	Palajoki	22.8.2016		0+
48	1	4,8	Palajoki	22.8.2016		0+
49	1	4,3	Palajoki	22.8.2016		0+
50	1	4,3	Palajoki	22.8.2016		0+
51	1	4,1	Palajoki	22.8.2016		0+
52	1	4,8	Palajoki	22.8.2016		0+

53	13	10,6	Mutkajoki	23.8.2016	1+
54	207	26,1	Mutkajoki	23.8.2016	?
55	17	11,8	Mutkajoki	23.8.2016	1+
56	11	10,6	Mutkajoki	23.8.2016	1+
57	24	13,3	Mutkajoki	23.8.2016	2+
58	90	20,4	Mutkajoki	23.8.2016	4+?
59	2	6	Mutkajoki	23.8.2016	0+
60	11	10,3	Mutkajoki	23.8.2016	1+
61	12	11,9	Mutkajoki	23.8.2016	1+
62	67	19	Mutkajoki	23.8.2016	3+?
63	17	11,7	Mutkajoki	23.8.2016	1+
64	16	11,3	Mutkajoki	23.8.2016	1+
65	13	11	Mutkajoki	23.8.2016	1+
66	12	10,2	Mutkajoki	23.8.2016	1+
67	19	12,1	Mutkajoki	23.8.2016	2+
68	16	11,4	Mutkajoki	23.8.2016	1+
69	22	12,4	Mutkajoki	23.8.2016	2+
70	3	6,8	Mutkajoki	23.8.2016	0+
71	88	21,2	Mutkajoki	23.8.2016	4+?
72	15	11,3	Mutkajoki	23.8.2016	1+
73	13	10,7	Mutkajoki	23.8.2016	1+
74	11	10,3	Mutkajoki	23.8.2016	1+
75	17	11,8	Mutkajoki	23.8.2016	1+
76	1	5,6	Mutkajoki	23.8.2016	0+
77	2	6	Mutkajoki	23.8.2016	0+
78	2	5,9	Mutkajoki	23.8.2016	0+
79	2	6,3	Mutkajoki	23.8.2016	0+
80	2	6	Mutkajoki	23.8.2016	0+
81	16	11,5	Mutkajoki	23.8.2016	1+
82	17	11,9	Mutkajoki	23.8.2016	1+
83	17	11,4	Mutkajoki	23.8.2016	1+
84	11	10,2	Mutkajoki	23.8.2016	1+
85	4	7,2	Mutkajoki	23.8.2016	0+
86	3	6,7	Mutkajoki	23.8.2016	0+
87	15	11,3	Mutkajoki	23.8.2016	1+
88	3	6,8	Mutkajoki	24.8.2016	0+
89	3	6,5	Mutkajoki	24.8.2016	0+
90	3	6,4	Mutkajoki	24.8.2016	0+
91	3	6,7	Mutkajoki	24.8.2016	0+
92	3	6,6	Mutkajoki	24.8.2016	0+
93	3	7,2	Mutkajoki	24.8.2016	0+
94	3	7	Mutkajoki	24.8.2016	0+
95	4	7,5	Mutkajoki	24.8.2016	0+
96	3	6,6	Mutkajoki	24.8.2016	0+
97	3	6,6	Mutkajoki	24.8.2016	0+
98	2	6,2	Mutkajoki	24.8.2016	0+
99	3	7	Mutkajoki	24.8.2016	0+
100	3	6,8	Mutkajoki	24.8.2016	0+
101	3	6,6	Mutkajoki	24.8.2016	0+
102	2	6	Mutkajoki	24.8.2016	0+
103	1	5,6	Mutkajoki	24.8.2016	0+
104	485	35,1	Siltajoki	25.8.2016 m5	5+?
105	17	12,1	Siltajoki	25.8.2016	2+?
106	8	9,4	Siltajoki	25.8.2016	1+
107	20	12,4	Siltajoki	25.8.2016	2+
108	10	10	Siltajoki	25.8.2016	1+

109	8	9,4 Siltajoki	25.8.2016	1+
110	13	11,6 Siltajoki	25.8.2016	1+
111	8	9,5 Siltajoki	25.8.2016	1+
112	3	6,7 Siltajoki	25.8.2016	0+
113	3	7,1 Siltajoki	25.8.2016	0+
114	7	9,1 Siltajoki	25.8.2016	1+
115	19	12,3 Siltajoki	25.8.2016	2+?
116	13	10,8 Siltajoki	25.8.2016	1+
117	13	11 Siltajoki	25.8.2016	1+
118	11	10,3 Siltajoki	25.8.2016	1+
119	11	10,5 Siltajoki	25.8.2016	1+
120	3	7,2 Siltajoki	25.8.2016	0+
121	10	10,3 Siltajoki	25.8.2016	1+
122	7	8,8 Siltajoki	25.8.2016	1+
123	15	12,3 Siltajoki	25.8.2016	1+
124	15	11,8 Siltajoki	25.8.2016	1+
125	10	10,5 Siltajoki	25.8.2016	1+
126	17	12,3 Siltajoki	25.8.2016	1+
127	13	11,3 Siltajoki	25.8.2016	1+
128	12	10,5 Siltajoki	25.8.2016	1+
129	8	9,6 Siltajoki	25.8.2016	1+
130	15	12,2 Siltajoki	25.8.2016	1+
131	13	11,3 Siltajoki	25.8.2016	1+
132	13	10,7 Siltajoki	25.8.2016	1+
133	15	11,6 Siltajoki	25.8.2016	1+
134	10	10,3 Siltajoki	25.8.2016	1+
135	3	6,5 Siltajoki	25.8.2016	0+
136	14	11,6 Siltajoki	25.8.2016	1+
137	2	6,5 Siltajoki	25.8.2016	0+
138	10	10 Siltajoki	25.8.2016	1+
139	11	10,5 Siltajoki	25.8.2016	1+
140	6	8,4 Lohijoki	26.8.2016	1+
141	6	8 Lohijoki	26.8.2016	1+
142	14	11 Lohijoki	26.8.2016	2+?
143	22	13,8 Lohijoki	26.8.2016	2+?
144	20	13 Lohijoki	26.8.2016	2+?
145	30	14,5 Lohijoki	26.8.2016	2+?
146	16	12,2 Lohijoki	26.8.2016	2+?
147	24	13,1 Lohijoki	26.8.2016	2+?
148	15	11,5 Lohijoki	26.8.2016	2+?
149	7	9,2 Lohijoki	26.8.2016	1+
150	56	17 Lohijoki	26.8.2016 m5	3+?
151	16	12,1 Lohijoki	26.8.2016	2+
152	38	15,2 Lohijoki	26.8.2016	3+?
153	57	17,7 Lohijoki	26.8.2016	3+?
154	23	13,9 Lohijoki	26.8.2016	2+?
155	8	8,7 Lohijoki	26.8.2016	1+
156	17	11,8 Lohijoki	26.8.2016	2+?
157	18	12,4 Lohijoki	26.8.2016	2+?
158	25	14,3 Lohijoki	26.8.2016	2+?
159	23	12,7 Lohijoki	26.8.2016	2+?
160	50	17,5 Lohijoki	26.8.2016	3+?
161	30	14,5 Lohijoki	26.8.2016	2+?
162	8	9,9 Lohijoki	26.8.2016	1+
163	13	11 Lohijoki	26.8.2016	2+?
164	13	11 Lohijoki	26.8.2016	2+?

165	25	14 Lohijoki	26.8.2016	2+?
166	29	14,7 Lohijoki	26.8.2016	2+?
167	9	9,4 Lohijoki	26.8.2016	1+
168	23	12,8 Lohijoki	26.8.2016	2+?
169	25	13,5 Lohijoki	26.8.2016	2+?
170	8	9,4 Lohijoki	26.8.2016	1+
171	14	11,4 Lohijoki	26.8.2016	2+?
172	38	14,1 Lohijoki	26.8.2016	3+
173	12	11 Lohijoki	26.8.2016	2+?
174	12	10,7 Lohijoki	26.8.2016	2+?
175	3	6,4 Lohijoki	26.8.2016	0+
176	17	12 Lohijoki	26.8.2016	2+?
177	3	6,2 Lohijoki	26.8.2016	0+
178	13	11 Lohijoki	26.8.2016	2+?
179	3	6,4 Lohijoki	26.8.2016	0+
180	7	9,1 Lohijoki	26.8.2016	1+
181	8	9,3 Lohijoki	26.8.2016	1+
182	6	8,4 Lohijoki	26.8.2016	1+
183	1	5,5 Lohijoki	26.8.2016	0+
184	1	5 Lohijoki	26.8.2016	0+
185	2	6,1 Lohijoki	26.8.2016	0+
186	3	6,3 Lohijoki	26.8.2016	0+
187	2	6,1 Lohijoki	26.8.2016	0+
188	34	15,1 Tavajoki	27.8.2016	3+
189	10	10 Tavajoki	27.8.2016	1+
190	25	13,5 Tavajoki	27.8.2016	2+
191	56	17,4 Tavajoki	27.8.2016	4+
192	27	14,5 Tavajoki	27.8.2016	2+
193	11	10,3 Tavajoki	27.8.2016	1+
194	33	14,9 Tavajoki	27.8.2016	3+
195	24	13,4 Tavajoki	27.8.2016	2+
196	11	10,4 Tavajoki	27.8.2016	1+
197	34	15 Tavajoki	27.8.2016	3+
198	14	11,1 Tavajoki	27.8.2016	1+
199	12	10,9 Tavajoki	27.8.2016	1+
200	11	10,3 Tavajoki	27.8.2016	1+
201	14	11,3 Tavajoki	27.8.2016	1+
202	33	15 Tavajoki	27.8.2016	3+
203	11	10,2 Tavajoki	27.8.2016	1+
204	8	9 Tavajoki	27.8.2016	1+
205	8	9,5 Tavajoki	27.8.2016	1+
206	9	9,6 Tavajoki	27.8.2016	1+
207	23	13,3 Tavajoki	27.8.2016	2+
208	22	13 Tavajoki	27.8.2016	2+
209	10	10,3 Tavajoki	27.8.2016	1+
210	7	8,8 Tavajoki	27.8.2016	1+
211	11	10,4 Tavajoki	27.8.2016	1+
212	11	10,6 Tavajoki	27.8.2016	1+
213	9	9,9 Tavajoki	27.8.2016	1+
214	11	10,4 Tavajoki	27.8.2016	1+
215	8	9,4 Tavajoki	27.8.2016	1+
216	22	13 Tavajoki	27.8.2016	2+
217	21	12,6 Tavajoki	27.8.2016	2+
218	28	14,5 Tavajoki	27.8.2016	2+
219	15	11,4 Tavajoki	27.8.2016	1+
220	2	5,8 Tavajoki	27.8.2016	0+

221	8	9,5 Tavajoki	27.8.2016	1+
222	3	7,2 Tavajoki	27.8.2016	0+
223	2	6,5 Tavajoki	27.8.2016	0+
224	27	14,4 Karmankajoki	28.8.2016	2+
225	1	5,5 Karmankajoki	28.8.2016	0+
226	14	11,5 Karmankajoki	28.8.2016	1+
227	8	9,3 Karmankajoki	28.8.2016	1+
228	1	5,4 Karmankajoki	28.8.2016	0+
229	8	9,2 Karmankajoki	28.8.2016	1+
230	1	5,7 Karmankajoki	28.8.2016	0+
231	56	17,2 Karmankajoki	28.8.2016	4+
232	14	12 Karmankajoki	28.8.2016	1+
233	26	14,3 Karmankajoki	28.8.2016	2+
234	1	5,8 Karmankajoki	28.8.2016	0+
235	1	6 Karmankajoki	28.8.2016	0+
236	35	15,1 Karmankajoki	28.8.2016	3+
237	25	14 Karmankajoki	28.8.2016	2+
238	15	11,8 Karmankajoki	28.8.2016	1+?
239	1	5,5 Karmankajoki	28.8.2016	0+
240	9	9,8 Karmankajoki	28.8.2016	1+
241	2	6,2 Karmankajoki	28.8.2016	0+
242	13	11,2 Karmankajoki	28.8.2016	1+?
243	12	10,6 Karmankajoki	28.8.2016	1+?
244	2	6,3 Karmankajoki	28.8.2016	0+
245	14	11,5 Karmankajoki	28.8.2016	1+?
246	1	4 Karmankajoki	28.8.2016	0+
247	2	6,2 Karmankajoki	28.8.2016	0+
248	1	5,6 Karmankajoki	28.8.2016	0+
249	1	4,7 Karmankajoki	28.8.2016	0+
250	8	9,6 Karmankajoki	28.8.2016	1+
251	1	6 Karmankajoki	28.8.2016	0+
252	1	5 Karmankajoki	28.8.2016	0+
253	1	4 Karmankajoki	28.8.2016	0+
254	7	9,2 Karmankajoki	28.8.2016	1+
255	1	4,7 Karmankajoki	28.8.2016	0+
256	2	6,2 Karmankajoki	28.8.2016	0+
257	8	8,6 Karmankajoki	28.8.2016	1+
258	1	5,6 Karmankajoki	28.8.2016	0+
259	1	5,3 Karmankajoki	28.8.2016	0+
260	1	5,3 Karmankajoki	28.8.2016	0+
261	1	4,9 Karmankajoki	28.8.2016	0+
262	1	5 Karmankajoki	28.8.2016	0+
263	1	4,5 Karmankajoki	28.8.2016	0+
264	1	6 Karmankajoki	28.8.2016	0+
265	1	4,7 Karmankajoki	28.8.2016	0+
266	1	5,9 Karmankajoki	28.8.2016	0+
267	1	4,6 Karmankajoki	28.8.2016	0+
268	1	4 Karmankajoki	28.8.2016	0+
269	25	17,4 Ponselijoki	17.9.2016	2+
270	90	20,7 Ponselijoki	17.9.2016	4+
271	120	21,7 Ponselijoki	17.9.2016	4+
272	59	17,5 Ponselijoki	17.9.2016	3+
273	60	17,3 Ponselijoki	17.9.2016	3+
274	51	16,5 Ponselijoki	17.9.2016	3+
275	41	15,1 Ponselijoki	17.9.2016	2+
276	175	25,5 Ponselijoki	17.9.2016	5+

277	60	18 Ponselijoki	17.9.2016	3+
278	70	17,7 Ponselijoki	17.9.2016	3+
279	50	16,4 Ponselijoki	17.9.2016	3+
280	35	14,3 Ponselijoki	17.9.2016	2+
281	52	17,1 Ponselijoki	17.9.2016	3+
282	31	14,1 Ponselijoki	17.9.2016	2+
283	40	15,7 Ponselijoki	17.9.2016	2+
284	12	10,3 Ponselijoki	17.9.2016	1+
285	6	8,1 Ponselijoki	17.9.2016	0+?
286	63	18 Ponselijoki	17.9.2016	3+
287	42	15,7 Ponselijoki	17.9.2016	2+
288	85	19,4 Ponselijoki	17.9.2016	4+
289	44	15,8 Ponselijoki	17.9.2016	2+
290	44	15,4 Ponselijoki	17.9.2016	2+
291	45	15,7 Ponselijoki	17.9.2016	2+
292	7	8,4 Ponselijoki	17.9.2016	0+?
293	57	17,6 Ponselijoki	18.9.2016	3+
294	43	15,3 Ponselijoki	18.9.2016	2+
295	64	17,2 Ponselijoki	18.9.2016	3+
296	34	14,7 Ponselijoki	18.9.2016	2+
297	40	14,5 Ponselijoki	18.9.2016	2+
298	37	15 Ponselijoki	18.9.2016	2+
299	8	8,9 Ponselijoki	18.9.2016	0+?
300	7	8,6 Ponselijoki	18.9.2016	0+?
301	3	6,9 Ponselijoki	18.9.2016	0+
302	7	8,5 Ponselijoki	18.9.2016	0+?
303	8	8,9 Ponselijoki	18.9.2016	0+?
304	8	8,6 Ponselijoki	18.9.2016	0+?
305	7	8,7 Ponselijoki	18.9.2016	0+?
306	50	17,7 Nurisjoki	20.9.2016	3+?
307	38	16,2 Nurisjoki	20.9.2016	2+
308	73	19,6 Nurisjoki	20.9.2016	4+?
309	39	16,2 Nurisjoki	20.9.2016	2+?
310	40	16 Nurisjoki	20.9.2016	2+?
311	49	17,5 Nurisjoki	20.9.2016	3+?
312	36	16 Nurisjoki	20.9.2016	2+
313	37	16,5 Nurisjoki	20.9.2016	2+
314	37	16,2 Nurisjoki	20.9.2016	2+
315	37	16,1 Nurisjoki	20.9.2016	2+?
316	51	17,7 Nurisjoki	20.9.2016	3+?
317	42	16,7 Nurisjoki	20.9.2016	3+?
318	16	11,9 Nurisjoki	20.9.2016	1+
319	34	15,1 Nurisjoki	20.9.2016	2+
320	17	12,3 Nurisjoki	20.9.2016	1+
321	13	11,2 Nurisjoki	20.9.2016	1+
322	18	12,2 Nurisjoki	20.9.2016	1+
323	20	13 Nurisjoki	20.9.2016	1+
324	43	17,1 Nurisjoki	20.9.2016	3+?
325	20	13,5 Nurisjoki	20.9.2016	1+
326	13	11,6 Nurisjoki	21.9.2016	1+
327	18	12,5 Nurisjoki	21.9.2016	1+
328	13	11,5 Nurisjoki	21.9.2016	1+
329	14	11,4 Nurisjoki	21.9.2016	1+
330	16	11,8 Nurisjoki	21.9.2016	1+
331	45	17,2 Nurisjoki	21.9.2016	3+?
332	14	10,6 Nurisjoki	21.9.2016	1+

333	16	12,1 Nurisjoki	21.9.2016	1+
334	16	12,2 Nurisjoki	21.9.2016	1+
335	13	10,5 Nurisjoki	21.9.2016	1+
336	11	10,4 Nurisjoki	21.9.2016	1+
337	15	11,8 Nurisjoki	21.9.2016	1+
338	12	10,4 Nurisjoki	21.9.2016	1+
339	19	12,3 Nurisjoki	21.9.2016	1+
340	15	12 Nurisjoki	21.9.2016	1+
341	14	11 Nurisjoki	21.9.2016	1+
342	37	16 Sovajoki	23.9.2016	2+
343	33	15,2 Sovajoki	23.9.2016	2+
344	10	9,9 Sovajoki	23.9.2016	1+
345	30	14,2 Sovajoki	23.9.2016	2+
346	11	10,3 Sovajoki	23.9.2016	1+
347	30	15,3 Sovajoki	23.9.2016	2+
348	34	15,4 Sovajoki	23.9.2016	2+
349	12	10,3 Sovajoki	23.9.2016	1+
350	10	10,1 Sovajoki	23.9.2016	1+
351	16	11,7 Sovajoki	23.9.2016	1+
352	5	7,6 Sovajoki	23.9.2016	0+
353	9	9,6 Sovajoki	23.9.2016	1+
354	13	10,7 Sovajoki	23.9.2016	1+
355	9	10 Sovajoki	23.9.2016	1+
356	9	9,7 Sovajoki	23.9.2016	1+
357	11	10 Sovajoki	23.9.2016	1+
358	4	7,5 Sovajoki	23.9.2016	0+
359	17	11,7 Sovajoki	23.9.2016	1+
360	16	11,4 Sovajoki	23.9.2016	1+
361	5	8 Sovajoki	23.9.2016	0+
362	3	6,4 Sovajoki	23.9.2016	0+
363	3	7 Sovajoki	23.9.2016	0+
364	3	7,1 Sovajoki	23.9.2016	0+
365	2	5,8 Sovajoki	23.9.2016	0+
366	3	6,7 Sovajoki	23.9.2016	0+
367	5	7,3 Sovajoki	23.9.2016	0+
368	2	6 Sovajoki	23.9.2016	0+
369	1	4,5 Sovajoki	23.9.2016	0+
370	31	15 Kittijoki	26.9.2016	2+
371	70	19 Kittijoki	26.9.2016	3+
372	60	18,6 Kittijoki	26.9.2016	3+
373	85	21,5 Kittijoki	26.9.2016	4+?
374	48	17,3 Kittijoki	26.9.2016	2+
375	25	14,2 Kittijoki	27.9.2016	2+
376	121	22,7 Kittijoki	27.9.2016	5+
377	45	16,5 Kittijoki	27.9.2016	2+
378	60	16,8 Kittijoki	27.9.2016 m5	3+
379	51	16,7 Kittijoki	27.9.2016 m5	2+
380	39	15,4 Kittijoki	27.9.2016 m5	2+
381	47	16,2 Kittijoki	27.9.2016	2+
382	42	16,5 Kittijoki	28.9.2016 m5	2+
383	23	13,3 Kittijoki	28.9.2016	2+
384	19	13,3 Kittijoki	28.9.2016	1+
385	25	13,8 Kittijoki	28.9.2016	2+
386	18	12,6 Kittijoki	28.9.2016	1+
387	117	23,5 Kittijoki	28.9.2016 m5	5+
388	29	14,6 Kittijoki	28.9.2016	2+

389	24	14	Kittijoki	28.9.2016	2+
390	35	15,6	Kittijoki	28.9.2016	2+
391	36	15,1	Kittijoki	28.9.2016	2+
392	25	14	Kittijoki	29.9.2016	2+
393	11	10,8	Kittijoki	29.9.2016	1+
394	16	12,2	Kittijoki	29.9.2016	1+
395	12	11,1	Kittijoki	29.9.2016	1+
396	10	10,2	Kittijoki	29.9.2016	1+
397	11	10,7	Kittijoki	29.9.2016	1+
398	71	18,6	Kittijoki	29.9.2016 m5	3+
399	34	15,3	Kittijoki	29.9.2016	2+
400	50	17,4	Kittijoki	29.9.2016 m5	2+
401	14	11	Kittijoki	29.9.2016	1+
402	78	20,2	Kittijoki	29.9.2016 m5	3+
403	29	14,1	Kittijoki	29.9.2016	2+
404	7	7,3	Kittijoki	29.9.2016	1+
405	40	16,1	Kittijoki	29.9.2016	2+
406	3	7	Kittijoki	29.9.2016	0+?
407	10	10,4	Kittijoki	29.9.2016	1+
408	24	13	Kittijoki	29.9.2016	2+

Pääjärven syönnöspopulaationäytteet:

Number	Weight, kg	Length, cm	Place*	Date**
409	0,42	34		
410	2,37	58,6		
411	0,6	37,2		
412	1,6	45,8		
413	0,47	34,5		
414	1,02	43,7		
415	0,6	39,1		
416	1,65	53		
417	1,83	54		
418	1,88	55		
419	1,44	50		
420	1,67	50,6		
421	1,45	48,3		
422	0,69	38,6		
423	1,81	50,8		
424	1,26	47,5		
425	1,2	47,8		
426	2,72	55,8		
427	1,26	50,5		
428	2,8	65		
429	1,74	53		
430	1,8	53,5		
431	1,42	50		
432	1,25	47		
433	1,17	48		
434	1,97	57		
435	2	54		
436	0,65	39		
437	0,39	32,5		
438	2,25	57		
439	1,34	48,5		
440	0,43	33,1		
441	0,41	32,4		

442	1,9	54,5
443	1,59	51,5
444	1,45	52
445	0,49	33,5
446	1,24	48
447	1,25	43,5
448	3,9	64,2
449	2,84	60,5
450	2,26	54,9
451	0,67	37,9
452	1,19	45,5
453	2,87	61
454	0,57	37,9
455	0,65	38
456	0,65	36,8
457	2,55	57,4
458	0,62	38,8
459	5,52	81
460	2,02	65,5
461	0,44	34,5
462	0,41	33,5
463	1,62	51
464	0,8	42,5
465	0,49	34,5
466	0,35	31,1
467	0,39	33,3
468	0,42	34,1
469	1,13	45,7
470	0,83	41,5
471	2,6	62
472	0,61	39
473	0,55	37
474	1,69	51,5
475	0,63	38,5
476	1,35	48,5
477	1	46,5
478	1,63	52
479	0,52	36,5
480	0,82	41,5
481	2,1	54
482	1,1	46
483	1,65	51
484	1,3	49
485	1,5	50
486	0,7	39,5
487	0,51	36,5
488	2,3	55
489	1,99	55
490	2,26	56
491	1,98	55
492	0,4	32
493	4,26	69,5
494	1,12	45,5
495	1,09	46,5
496	1,42	48,5
497	1,21	51

498	3,07	61,5
499	2,77	61
500	2,89	66,5
501	2,44	59,5
502	1,25	50
503	2,87	67
504	0,67	40,5
505	2,15	56,5
506	0,59	38
507	0,55	37
508	0,6	38
509	2,2	57
510	0,54	36,5
511	0,56	37
512	1,05	43,5
513	0,5	35
514	1,6	52
515	1,5	50
516	1,57	51
517	2,7	62
518	2,8	62
519	2,75	62
520	1,99	54
521	1,89	55,5
522	0,4	34
523	2,65	63
524	1,43	49
525	2,08	56
526	1,4	48
527	1,45	49
528	2,66	61
529	2,34	59
530	0,46	35,5
531	2,27	55
532	2,14	53,9
533	2,14	58
534	3,75	65,5
535	2,14	56,5
536	0,36	33
537	0,53	36
538	0,55	37
539	1,24	51
540	2,33	59
541	1,89	56
542	0,44	35,5
543	0,59	37
544	1,65	53
545	0,66	39
546	0,98	44,3
547	0,6	37
548	2,56	62,8
549	1,28	49
550	3,21	64,6
551	0,54	37
552	1,3	49
553	1,8	54

554	2,21	68,7
555	2,25	57,9
556	1,95	54,4
557	2,15	56,8
558	1,47	53
559	0,74	41
560	1,29	48,9
561	1,42	51,5
562	1,82	52,2
563	1,87	56
564	0,75	40,5
565	0,48	36
566	0,77	40,4
567	1,09	47,5
568	1,32	45,8
569	1,23	46
570	0,62	38
571	1,16	46
572	0,64	38,5
573	1,44	50,2
574	1,18	47
575	0,91	42
576	1,32	50
577	1,24	47,3
578	1,47	50,5
579	1,27	49,5
580	1,82	53,5
581	2,08	58,5
582	1,76	53,5
583	1,89	55
584	0,86	42,7
585	1,16	47
586	1,44	54,5
587	1,58	52
588	0,73	41
589	1,86	53
590	2,85	61
591	1,57	50
592	1,37	51,6
593	1,91	54,4
594	0,53	36,5
595	1,62	51,5
596	1,7	52,8
597	1,72	52,8
598	2,33	56
599	2,92	58,5
600	2,06	57
601	1	44,9
602	1,57	51
603	0,51	36,6
604	1,47	51,5
605	0,5	34,9
606	1,03	44,4
607	0,58	36,8
608	2,29	58,3
609	1,47	49

610	1,45	47,2
611	1,63	50,8
612	1,73	52,8
613	1,29	52,5
614	0,98	44,5
615	1,43	49,5
616	0,57	38,7
617	1,72	53
618	1,56	50,5
619	2,52	56,5
620	2,05	53,9
621	2,14	55,5
622	1,24	50,2
623	1,13	46
624	0,66	38,4
625	0,93	48,1
626	0,87	43,5
627	1,93	54,5
628	1,56	52,1
629	0,87	42
630	2	56,7
631	3,04	65
632	4,84	68,9
633	1,39	51,1
634	2,92	60,4
635	1,53	51,6
636	2,35	55,5
637	1,56	50
638	1,77	53,5
639	2,43	61
640	0,96	43,1
641	2,3	57
642	1,66	51,5
643	1,05	44,5
644	2,63	65,3
645	1,52	50,8
646	1,19	48,6
647	0,63	38,1
648	0,49	36,6
649	1,43	51
650	2,28	56,5
651	3,4	69,1
652	2,5	63,5
653	0,61	38,5
654	2,67	59,5
655	2,98	63,5
	1,535	48
	1,155	45
	1,565	50
	1,515	49
	1,81	52
	1,225	45
	2,27	57
	2,09	53
	2,245	57
	2,085	54

2,84	65
1,375	50
1,255	47
1,315	48

Place* All the fish were caught in the area between the Cape Kallinieni and the islands Vuosh

Date** All the fish were caught at period 29.10.2018 - 06.11.2016

Liite 5: Hankkeen talousraportti

HANKKEEN NIMI:

Rajavesistöyhteistyön kehittäminen ja kalakantojen kestävä käyttö

Päiväys:

30.11.2016

Talousraportti ajalta

7/2015 - 10/2016

(sarakeisiin B-E tiedot siirretään hyväksytystä kustannusarviosta, sarakkeeseen F merkitään toteutunut rahoitus kokonaissummina riveittäin ilman yksikkökustannuserittelyä ja sarakkeisiin G-H toteutunut rahoitus, tarvittaessa rivejä voidaan lisätä)

				Toteutuneiden kustannusten rahoitus		
IBA-hanke: Rajavesistöyhteistyön kehittäminen ja kalakantojen kestävä käyttö	HANKKEEN BUDJETOIDUT KOK.KUST.	MUUTETTU BUDJETTI, sopimus pvm	HANKKEEN TOTEUTUNEET KOK.KUST.	UM:n rahoitus	Muut rahoittajat	Tarkistus- sarake
A. Henkilöstökulut						
A.1 Hanketoteuttajan asiantuntijapalkkiot	31 410,00	27 839,61	27 764,84			
A.2 Hanketoteuttajan matkakustannukset	1 500,00	2 133,09	1 858,49			
A.3 Yhteistyökumppaneiden matkat, majoitus (workshopit)	14 100,00	9 772,10	9 772,10			
Henkilöstökulut yhteensä	47 010,00	39 744,80	39 395,43	100 %		
B. Seminaari- ja kokoustapahtumat						
B.1 Workshopit ja seminaarit (tilavuokrat, tarjoilut, tulkkaus)	3 410,00	3 070,27	3 070,27			
Seminaari- ja kokoustapahtumien kulut yhteensä	3 410,00	3 070,27	3 070,27	100 %		
D. Muut kulut						
D.1 Toimistokulut	1 740,00	2 247,07	2 307,92			
D.2 Tilintarkastus	1 000,00	1 000,00	950,00			
D.3 FI-RU-FI tekstien käännöskulut	4 500,00	4 097,86	4 074,66			
D.4 Oulangan-Pääjärven sekakantatutkimuksen kulut		7 500,00	6 506,65			
Muut kulut yhteensä	7 240,00	14 844,93	13 839,23	100 %		
A+B+C+D yhteensä	57 660,00	57 660,00	56 304,93	100 %		

LASKUPäivämäärä
23.11.2016Laskun nro
12793Asiakasno
119437Viitteemme
119437-239180, 28943Käsittelijämme
Juha Väärälä*Viitteenne
Kirsti Pitkänen/Jari
Hentilä

Käsittelijänne

Laskutusosoite/Ostaja
Koillis-Suomen kehittämissyhtiö Naturpolis Oy
Nuottatie 6 B
93600 Kuusamo
FI Finland

Toimitusosoite

Maksuehdot
14 pv netto**Eräpäivä**
07.12.2016**Viivästyskorko**
8 %**Huomautusaika**
.

Verkkolaskuosoite: EN003719407054

Pankkiyhteys	KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy		ALV 0	Sis. ALV
Nordea	FI1912003000000034	Laskun rivit yhteensä	950,00	EUR
Eräpäivä	07.12.2016	YHTEENSÄ		1.178,00 EUR
Viitenumero	127 93020	MAKSETTAVA	1.178,00	1.178,00 EUR
Alv-erittely	Peruste 950,00	24 %	Veron määrä 228,00	

Jakso
21.11.2016 - 22.11.2016Käsittelijämme: Juha Väärälä* invoicing@kpmg.fi
Ostajan Y-tunnus: 1940705-4

Rajavesistöyhteistyön kehittäminen ja kalakantojen kestävä käyttö, Tuuloma ja Oulanka (13.7.2015-31.10.2016) ½ nimisen hankkeen tarkastus 21.11.2016 / Katja Raunio, KHT, JHT Juha Väärälä.

Postiosoite
KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy
PL 1037
00100 Helsinki Finland
Puh: 020 760 3000
Verkkolaskuosoite: TE003707462857
Kotipaikka: Helsinki**Pankit**
Nordea

Fax: 020760 3399
Y-tunnus: 0746285-7

FI1912003000000034

BIC
NDEAFIHH

Alv-tunnus: FI07462857

LASKU
Päivämäärä
23.11.2016

2

Laskun nro
12793

Asiakasnro
119437

Selite	Määrä	Yks	A-hinta ALV 0	A-hinta Sis. ALV	ALV %	ALV	Yhteensä ALV 0	Yhteensä Sis. ALV
--------	-------	-----	------------------	---------------------	-------	-----	-------------------	----------------------

Rajavesistöyhteistyön kehittäminen

24 228,00 950,00 1.178,00

Postiosoite
KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy
PL 1037
00100 Helsinki Finland
Puh: 020 760 3000
Verkkolaskuosoite: TE003707462857
Kotipaikka: Helsinki

Pankit
Nordea
FI1912003000000034

Fax: 020760 3399
Y-tunnus: 0746285-7

BIC
NDEAFIHH

Alv-tunnus: FI07462857

KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy
Isokatu 32 B
90100 OULU

Puhelin 020 760 3000
www.kpmg.fi

Tarkastuslausunto maksatushakemuksista

Hankkeen tunnistetiedot

Hanketoteuttaja	Koillis-Suomen kehittämissyhtiö Naturpolis Oy
Päätöspäivämäärä	22.6.2015
Hankkeen tunniste	Dnro 1007/327/2015
Hankkeen nimi	Rajavesistöyhteistyön kehittäminen ja kalakantojen kestävä käyttö

Tilintarkastajan lausunto

Olemme tarkastaneet yllä mainittua hanketta koskevat talousraportit ajalta 13.7.2015 – 31.10.2016 hyvää tilintarkastustapaa noudattaen. Tarkastuksen perusteella toteamme, että talousraporteissa esitetyt arvonlisäverottomat menoerät yhteensä 56 304,93 euroa, perustuvat hyväksyttäviin tositteisiin Koillis-Suomen kehittämissyhtiö Naturpolis Oy:n kirjanpidossa.

Menoerien todettiin perustuvan projektisuunnitelmaan ja kuuluvan hankkeelle. Tarkastuksessa ei tullut esille, että rahoitusosuuteen olisi saatu rahoitusta muualta, kuin päätöksessä on mainittu.

Oulussa 22.11.2016

KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy

Juha Väärälä
JHTT, KHT